Влада — Радам!

ГОЛОС УКРАЇНИ

Газета Верховної Ради України ◆ № 239 ◆ П'ятниця, 13 грудня 1991 року ◆ Ціна 30 коп. (Передплатникам — 10 коп.).

7

КОЛГОСП ЧИ ФЕРМЕР?

МИ ПОТЕРПАЄМО ВІД ТОГО, ЩО У НАС НЕМАЄ РАДИКАЛЬНОЇ АГРАРНОЇ РЕФОРМИ. ЩЕ Й ДОТЕПЕР МИ НЕ ВИЗНАЧИЛИСЯ: ЧИ ДАЛІ ТЯГТИ КОЛГОСПНОГО ВОЗА, ЧИ ПРИЛУЧИТИСЯ ДО ФЕРМЕРСТВА. А ТИМ ЧАСОМ РОСТУТЬ ЧЕРГИ ЗА ХЛІБОМ, МОЛОКОМ...



ЗВЕРНЕННЯ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ ДО НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ СРСР ВІД УКРАЇНИ

Виходячи з того, що 1 грудня 1991 року народ України переважною більшістю схвалив Акт про незалежність України від 24 серпня 1991 року, чим засвідчив своє волевиявлення будувати незалежну Українську державу, а також беручи до уваги факт припинення існування СРСР як суб'єкта міжнародного права і геополітичної реальності, що було констатовано Беларуссю, Росією та Україною в укладеній між ними угоді від 8 грудня 1991 року,

Верховна Рада України звертається до народних депутатів СРСР від України з проханням врахувати вищевикладене і не брати участі в роботі Надзвичайного з'їзду народних депутатів СРСР.

м. Київ
11 грудня 1991 року

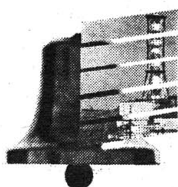
ПРЕЗИДІЯ Верховної Ради України 11 грудня 1991 року прийняла рішення визнати державну незалежність Республіки Хорватія і Республіки Словенія і встановити з ними дипломатичні відносини у повному обсязі.

Міністр закордонних справ України А. Зленко вручив листа Голови Верховної Ради України І. Плюща представникові Хорватії в Україні, адресованого Президенту Республіки Хорватія Ф. Туджману.

ЕСТОНСЬКА Республіка вітає створення Союзу Незалежних Держав,— говориться в заяві, зробленій Президією Верховної Ради Естонії.

Президія висловлює надію, що виникнення відкритого добровільного і демократичного об'єднання держав створює передумови для взаємного довір'я та міжнародного співробітництва між Естонією і країнами — членами цього об'єднання держав.

У НАСТУПНОМУ НОМЕРІ



Володимир ЯВОРІВСЬКИЙ:

«Сьогодні наша тимчасова комісія зробила перше наближення до чорнобильської правди...»

Парламент Росії ратифікував Угоду про Співдружність Незалежних Держав. За це проголосували 188 депутатів, 6 висловилися проти, 7 утримались. Парламент Росії більшістю голосів денонсував Договір про утворення Союзу Радянських Соціалістичних Республік.

Цей документ був затверджений першим з'їздом Рад 30 грудня 1922 року.

НАРАДА У ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

12 грудня у Президента України Л. Кравчука відбулася нарада з командуючими військами округів, флоту та з'єднань, дислокованих на території України. Були обговорені питання будівництва національних Збройних Сил відповідно до законів, прийнятих Верховною Радою України.

УКРАЇНА — ІТАЛІЯ: СПІЛЬНЕ ПРАГНЕННЯ ДО СПІВРОБІТНИЦТВА

11 грудня Президент України Л. Кравчук прийняв спеціального представника Президента Італії К. Біжонеро. Гість передав йому три послання — від Президента Італії Ф. Коссіги, Голови Ради Міністрів Дж. Андреотті і міністра закордонних справ Дж. де Мікеліса. У посланнях містяться поздоровлення Президентові України у зв'язку з його обранням на цей пост і успішними результатами референдуму 1 грудня, а також надія на розширення і розвиток італійсько-українських відносин.

Президент України проінформував гостя про політичну та економічну ситуацію в республіці, відносини з республіками колишнього Союзу, угоду, підписану в Мінську керівниками України, Росії і Беларусі. У ході розмови порушувались також питання, пов'язані з ядерною зброєю, політичною та економічною реформами, становищем нацменшин.

У зустрічі взяли участь голова постійної Комісії Верховної Ради України у закордонних справах Д. Павличко, міністр закордонних справ України А. Зленко, заступник міністра закордонних справ Італії Ф. Алойзі.

Л. Кравчук і А. Саударгас порозумілися

Учора Президент України Л. Кравчук зустрівся з міністром закордонних справ Литви А. Саударгасом. Гість від імені народу і керівництва своєї республіки привітав Л. Кравчука з обранням Президентом і перемогою на референдумі 1 грудня, а також передав запрошення відвідати Литву з офіційним візитом. «У Литві впевнено дивилися на Україну, і ми не помилилися»,— заявив А. Саударгас. Привітав він також угоду про СНД, особливо її пункт про гарантію контролю за ядерною зброєю.

Л. Кравчук подякував за привітання і запрошення, запевнив гостя, що Україна завжди підтримувала Литву в її прагненні до свободи, ознайомив з своїм баченням зовнішньої і внутрішньої обстановки. Запропонував також обговорити і подумати над беларуськими документами на предмет можливих контактів Литви із СНД.

ГОЛОС України

Засновник — Верховна Рада України

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
252047
Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТИ:

Приймальня — 446-92-11

Відповідальний секретар — 446-72-63

Завідуючий коректорською 441-84-42, 224-72-54 (телефакс).

ВІДДІЛИ:
парламентський — 441-84-52, 441-85-64,
листів — 441-29-61,
економіки — 441-88-07,
аграрний — 441-86-18,
міжнародний — 446-91-20,
партій і рухів — 441-82-05,
охорони здоров'я — 441-88-06,
соціальних питань — 441-88-05,
екології — 441-88-59,
культури — 441-86-44,
спорту — 441-88-08,
інформаційний — 446-61-13, 441-86-20,
історії України — 441-88-62,
військових питань — 441-88-52,
реклами — 441-89-44,
бухгалтерія — 441-84-00.

Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Індекс 60955

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Газета виходить 5 разів на тиждень. Сьогодні на 16 сторінках.

Виступ Президента України Л. М. КРАВЧУКА

на четвертій сесії Верховної Ради України 10 грудня 1991 року

Шановні народні депутати!

Як вам відомо, 7—8 грудня цього року в Беларусі було підписано Угоду про утворення Співдружності Незалежних Держав. Спробуємо проаналізувати разом ситуацію, в якій відбувалася зустріч у Беларусі і підписання названої угоди.

Уже всім стало ясно — і це підтверджують факти,— що процес утворення Союзу за принципами нового Договору, який запропонований М. С. Горбачовим і частиною Державної Ради, зайшов у глухий кут. Розпад Союзу набрав стихійного характеру. Виникла небезпека протистояння між народами. Зрозуміло, що цим могли скористатися реакційні сили. Факти підтверджують: така небезпека була і є ймовірною.

Соціальні потрясіння стали реальністю і є наслідком тієї політики, яку проводив центр і зараз проводять його залишки. В основі таких потрясінь лежить економічна розруха. І саме це можуть використати певні сили.

Ми всі відчували, особливо напередодні референдуму, що є реальною спроба реанімувати старі структури. Заворушилися ті, хто саме цього бажає.

Ситуація невизначеності впливала і впливає на дії держав, урядів, тому що формально є Союз, але його органи практично не існують. А якщо й існують, то не працюють, бо утворені вони, як ви самі добре знаєте, не демократичним шляхом.

Я хочу нагадати лише один факт. Коли утворювався Міжреспубліканський економічний комітет, то передбачалося (і це було зафіксовано в документах Державної Ради) визначення його функцій, повноважень і затвердження керівника цього комітету Верховними Радами республік. Але цього, як ви знаєте, не було зроблено. Отже, говорити про повноваження цього Комітету від імені держав немає жодних підстав.

Серйозні проблеми виникли й для держав світу, тому що існуюча невизначеність не дає їм можливості остаточно відповісти на запитання: з ким мати справу? Ми це також відчували і відчуваємо, вирішуючи або ставлячи на вирішення проблеми наших міжнародних, зокрема, економічних відносин.

Потрібно було, як кажуть, поставити крапки над «і». І ми це зробили в Мінську. Зробили, керуючись нашими законами і тими державними документами, які ми з вами прийняли ось тут, на сесії Верховної Ради.

Я без перебільшення можу сказати, що саме в цю трагічну годину зійшлися три великі слов'янські держави, аби зупинити процес стихійного розвалу союзних структур, які ще існують, і щоб під уламками від того розвалу не постраждали мільйони і мільйони людей.

Вони зійшлися для того, щоб сказати своє вагоме слово і запропонувати Угоду про Співдружність Незалежних Держав, яка, з нашої точки зору, відповідає міжнародним стандартам, грунтується на законодавчих актах і рішеннях, в тому числі й України. Домовлено діяти спільно для розв'язання тих проблем, котрі сьогодні найбільше хвилюють людей.

І ось після цього нас стали звинувачувати в розвалі Союзу. Останні два дні, вчора і сьогодні, саме це є основною темою центральних органів і деяких засобів масової інформації. Мовляв, керівники трьох держав вкінець розвалили Союз, і в цьому їх найбільша провина.

Але сьогодні можна і треба запитати: хто насправді винен у тому розвалі, коли саме він розпочався? Думаю, кожному зрозуміло, що це сталося не 7 чи 8 грудня, а зв'язано з періодом початку перебудови. Ми точно знаємо й авторів цього розвалу. Щоб показати, що це саме так, я зараз спробую «намалювати» деякі яскраві картинки з нашого життя.

Нам кажуть: ось, бачите, Союз розпадається, і це може викликати міжнаціональні війни. Але ж вони вже є. Ллється кров на міжнаціональному грунті, постійно зростає кількість біженців. А нас лякають, що це буде й на Україні. Фактично вже зруйнована економіка, а нас лякають, що це буде після того, як ми не підемо в Союз. Тобто логіка, як бачите, тут дуже цікава.

Зупинити той руйнівний процес, розраховуючи на центральні органи і утворення Союзу, ясна річ, вже неможливо. Адже залишки центру, центральних органів роблять спробу відтворити адміністративні методи керівництва. А нас звинувачують, що якщо ми будемо незалежними і укладатимемо міждержавні договори, то це буде нічим іншим, як спробою відтворити ці адміністративні форми, тільки, мовляв, уже на базі держав-республік. Виступають за ринок і за економічні реформи і водночас кажуть, що треба творити союзні структури, щоб забезпечити постачання в галузях. Виникає запитання: як саме? Диктатом? Якщо в державі економіка є ринковою, а держава є незалежною, то хто може вплинути безпосередньо на керівників підприємств?

Тобто абсолютно зрозумілим є висновок, що керівники центру, я б сказав, залишків центру, бо зараз важко навіть назвати його центром, не враховують політичних реалій. Вони не в змозі правильно проаналізувати події, що сталися.

Комусь дуже хочеться нас повчати, доводячи, що вони знають краще, ніж ми, ситуацію і вболівають більше, ніж ми, за наш народ. Звичайно, це — ширма. Справжні цілі полягають у тому, щоб відновити централізовану державу, котра вирішувала б за нас усі проблеми, як це було раніше.

А тепер давайте спробуємо на основі документів і знову ж таки фактів довести, що це саме так. Що йдеться про відтворення централізованої держави, яка б з часом перебрала всі повноваження до себе.

Пригадаймо логіку нашого політичного життя.

1985 рік. Михайло Сергійович Горбачов заявляє перед народом, перед усім світом, що нам потрібно визначити ключову ланку і вивести країну з кризи. І такою ланкою називає науково-технічний прогрес, економіку. Всі підтримали, бо розуміли, що в цьому є логіка.

Минає небагато часу. Михайло Сергійович Горбачов каже, що справа не рухається, тому що немає політичних реформ. Розпочинаються політичні реформи, наслідок їх вам відомий.

Далі. В серпні минулого року збираються всі в Кремлі і розглядають питання про ключову ланку. Академіки, експерти кажуть, що нею має бути економіка. З ними погоджуються, але потім знову ж таки кажуть, що без Договору нічого не піде.

І ось — 19—21 серпня цього року, спроба перевороту. Після нього знову випливає на світ божий правильна за своєю суттю проблема — взятися за економіку, щоб не розпалися остаточно основи нашого життя. Було запропоновано Договір про економічну співдружність, який нами обговорювався і який Вітольд Павлович Фокін, виконуючи волю Верховної Ради, підписав.

Минуло два тижні, і Михайло Сергійович каже: діло не йде, потрібен політичний договір. От якщо його підпишемо, відразу все стане на свої місця.

А тепер уявіть собі розвиток подій в тому разі, якби цей Договір було підписано. Хто його уважно читав, той знає, що держава, яку утворили б, центральна держава, не мала б ні прав, ні повноважень. Належним чином вплинути на ситуацію в країні вона не змогла б. І тоді Михайло Сергійович сказав би: бачите, діло не йде, потрібні додаткові повноваження. І знервований, доведений до відчаю народ скаже: робіть, що хочете, тільки нас рятуйте. Ось тоді все стане на свої місця — ми будемо мати тоталітарну в повному обсязі державу.

Я абсолютно не перебільшую. Це реальна логіка подій. Адже ми маємо вже досвід стосовно Президента СРСР. Михайла Сергійовича обирають Головою Верховної Ради, а через деякий час він каже, що не може працювати. Обирають Президентом, а він каже, що не вистачає повноважень, просить ще й ще додаткових. А наслідок такий, який є.

Я це кажу для того, щоб усі знали, до якої межі ми дійшли і з чиєї вини. Нехай нас зараз не лякають і не твердять, що ми в цьому винні, що ми політикани, що ми такі-сякі.

Нині Президент СРСР заявляє, що він тільки розпочинає свою боротьбу. Відразу ж виникає питання: з ким? І які засоби буде застосовувати?

Невже потрібно було розвалити Союз, щоб потім боротися з нього шляхом втягування в цю боротьбу мільйонів людей?

Деякі контури її ми вже знаємо. Зокрема, це скликання З'їзду народних депутатів, про що було сказано вчора. Але, знову ж таки, я не можу повірити, що Президент, говорячи так, не знає, що зараз найвищим органом влади є Верховна Рада, а не з'їзд. Саме таке рішення було прийнято на останньому з'їзді. Візьміть і почитайте. Не можу також навіть допустити, що Президент не знає того, що питання про референдум на Україні може вирішити тільки наша Верховна Рада. А якщо не знає, то тут є небезпека.

Я хочу сказати, що йдеться про серйозні речі.

Зібралися керівники трьох великих держав, трьох великих народів домовитись про те, як кожна держава вирішуватиме свої питання, допомагати одна одній. І відкрили себе для інших. Не треба нам натякати, що це утворення за національною ознакою. Нічого подібного! Співдружність відкрита для всіх — так записано в підписаній Угоді.

Я не буду далі пояснювати цю проблему. Вона всім відома. Робляться непродумані кроки, небезпечні кроки, які, скажу без перебільшення, націлені на конфронтацію. На те, щоб спрямувати народ проти народу, викликати з підземелля сили, які ще є, для того, щоб далі загострювати політичну ситуацію. Ускладнювати її, нехтуючи інтересами народів, які висловили їх в документах, а якщо взяти Україну, то й на Всеукраїнському референдумі 1 грудня.

Оцінювати документ, який ми прийняли, я не буду, він у вас є. Хочу тільки сказати, що він відповідає нашим законам і світовим стандартам. І дуже важливо, що він починається з питання про забезпечення прав людини. Підкреслюється вірність міжнародним нормам, наша відповідальність перед народами і наша готовність працювати для того, щоб цю відповідальність підкріпити своїми практичними діями. Цей документ спрямований на стабілізацію ситуації, на вирішення спільними зусиллями і економічних, і екологічних, і воєнних проблем. Причому кожна держава лишається в повному обсязі державою, не втрачаючи ні на грам своєї незалежності.

Виходячи з усього цього, я просив би народних депутатів ратифікувати Угоду і цим ще раз заявити про свою позицію щодо проекта Союзного договору і щодо дій центру. Я просив би висловити свою позицію щодо нашого політичного курсу до незалежності, підтвердити волю народу, який висловився 1 грудня цього року на Всеукраїнському референдумі.

Я думаю, що найвищий наш обов'язок сьогодні — не д[illegible] підстав для сумнівів щодо [illegible]шої позиції, нашої волі йти дорогою незалежності, допомагати один одному, зберегти спокій і мир між народами.

На нас дивиться світ. Чи зможемо ми утримати ситуацію, чи не зможемо. Якщо уважно почитаємо перші відгуки на наші дії, то побачимо, що вони схвальні. Ось я взяв деякі документи. Представник держдепартаменту США Маргарет Татуайлер заявила вчора, що адміністрація Сполучених Штатів задоволена змістом Угоди про створення Співдружності Незалежних Держав. Таку ж думку висловив сьогодні спеціальний представник Прем'єр-міністра Канади Девід Райт. Можна сказати, що світ підтримує наші позиції і вважає, що це єдиний вихід сьогодні з тієї ситуації, яка склалася.

Я розумію, що до підписаної нами Угоди можуть бути зауваження. Це цілком нормально. Було б добре, щоб їх тут висловили. Щоб відпрацювати, узгодити їх з іншими державами і внести до тексту Угоди.

Буде, мабуть, символічним, якщо Верховна Рада ратифікує Угоду саме сьогодні, у Міжнародний день прав людини.

Ще раз наголошую: цей документ відповідає принципам захисту прав людини у відповідності з міжнародними стандартами.

Дякую за увагу.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про утворення Державного митного комітету України

1. Утворити Державний митний комітет України.
2. Призначити **Коваля** Олексія Михайловича Головою Державного митного комітету України.
3. Затвердити Тимчасове положення про Державний митний комітет України.
4. Частину шосту пункту 9 постанови № 12 Кабінету міністрів України від 24 травня 1991 року про перетворення Управління державного митного контролю при Раді Міністрів УРСР у Державний комітет митного контролю України вважати такою, що втратила чинність.

Указ набуває чинності з дня підписання.

ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ
Л. КРАВЧУК

12 грудня 1991 року

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про утворення міністерства освіти України та ліквідацію міністерства народної освіти України і міністерства вищої освіти України

1. Утворити міністерство освіти України.
2. Призначити **Таланчука** Петра Михайловича міністром освіти України.
3. Міністерство народної освіти України і міністерство вищої освіти України ліквідувати.

Указ набирає чинності з дня підписання.

ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ
Л. КРАВЧУК

12 грудня 1991 року

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про прийняття обов'язків Головнокомандуючого Збройними Силами України

Відповідно до Закону України «Про Збройні Сили України» і Закону України «Про оборону України» з цього дня приймаю на себе обов'язки Головнокомандуючого Збройними Силами України, крім військ, які входять до складу Стратегічних Сил Стримування.

ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ
Л. КРАВЧУК

12 грудня 1991 року

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про Збройні Сили України

З метою забезпечення обороноздатності України, боєготовності військ, підтримання дисципліни і правопорядку серед особового складу, надання процесу реформування угруповань військ керованого характеру

постановляю

1. Відповідно до Закону України «Про оборону України» та Закону України «Про Збройні Сили України» на базі військ Київського, Одеського, Прикарпатського військових округів, сил Чорноморського Флоту, інших військових формувань, що дислокуються на території України, крім військ, які входять до складу Стратегічних Сил Стримування, створити Збройні Сили України. Всю цю роботу провести поетапно у відповідності до концепції про оборону і створення Збройних Сил України, схваленої Верховною Радою України.

2. Встановити, що Міністр оборони України у виконанні функціональних обов'язків підпорядковується безпосередньо Президенту України. На нього покладаються обов'язки Командуючого Збройними Силами України.

3. Міністру оборони України організувати на перехідний період, до завершення процесу створення Збройних Сил України, безпосереднє адміністративне управління військами, дислокованими на території України.

4. Міністру оборони України організувати суворий контроль за станом військ, їх плановими передислокаціями, переміщенням військової техніки, озброєнь і майна.

5. Міністру оборони України подати на затвердження Президенту України не пізніше 20 січня 1992 року план утворення структур Збройних Сил України.

6. Указ довести до всіх військових частин, установ та оголосити особовому складу.

7. Указ набирає чинності з дня його підписання.

ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ
Л. КРАВЧУК

12 грудня 1991 року

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про присвоєння спеціальних звань

Присвоїти спеціальне звання генерал-майора міліції:
Полковнику міліції **Масловському** Борису Петровичу.
Полковнику внутрішньої служби **Хмелю** Василю Опанасовичу.
Полковнику міліції **Чаусу** Дмитру Дмитровичу.
Полковнику міліції **Шляхову** Віктору Івановичу.
Полковнику міліції **Фере** Едуарду Вадимовичу.

Указ набуває чинності з дня підписання.

ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ
Л. КРАВЧУК

12 грудня 1991 року

Тимчасове положення

про Державний митний комітет України

1. Державний митний комітет України є центральним органом державного управління.

Комітет несе відповідальність за реалізацію митної політики України, забезпечення додержання законодавства про митну справу, ефективне функціонування митної служби.

Комітет є керівним органом єдиної державної митної системи, що включає в себе митниці та підпорядковані Комітетові підприємства й організації.

2. Державний митний комітет України у своїй діяльності керується Конституцією України, законами та іншими актами Верховної Ради України, указами Президента України, постановами і розпорядженнями Кабінету міністрів України, а також цим Положенням. У межах своєї компетенції Комітет організує виконання законодавчих актів, рішень Уряду України і здійснює систематичний контроль за їх виконанням.

Комітет узагальнює практику застосування законодавства з питань митної справи, розробляє пропозиції щодо його вдосконалення і вносить їх на розгляд Президента України та Кабінету міністрів України.

3. Завданнями Державного митного комітету України є:

1) забезпечення в межах своєї компетенції економічної безпеки України;

2) забезпечення додержання законодавства про митну справу;

3) забезпечення виконання зобов'язань, що випливають з міжнародних договорів України стосовно митної справи;

4) удосконалення засобів митного регулювання торговельно-економічних відносин, виходячи з пріоритетів розвитку економіки України і створення сприятливих умов для її участі у міжнародному розподілі праці;

5) своєчасне і повне внесення до республіканського бюджету мита, податків та інших сум, що надходять від митних органів і підлягають зарахуванню до цього бюджету;

6) сприяння у здійсненні заходів щодо захисту інтересів споживачів товарів, що ввозяться, і додержання суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності інтересів України на зовнішньому ринку;

7) сприяння створенню умов для прискорення товарообігу і пасажиропотоку через митний кордон України;

8) боротьба з контрабандою, порушеннями митних правил і законодавства про податки, які вчиняються при переміщенні через митний кордон України товарів та інших предметів;

9) забезпечення участі України в міжнародному співробітництві з питань митної справи, включаючи припинення незаконного обороту наркотичних засобів та психотропних речовин, зброї, предметів культурної та історичної спадщини, об'єктів інтелектуальної власності;

10) ведення митної статистики;

11) забезпечення інформованості державних органів, підприємств, установ, організацій та громадян з питань митної справи;

12) організація підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації спеціалістів у галузі митної справи.

4. Державний митний комітет України відповідно до покладених на нього завдань:

1) розробляє економічний, правовий й організаційний механізм реалізації митної політики України і забезпечує його практичне застосування;

2) готує проекти нормативних актів про митну справу;

3) розробляє та здійснює заходи, спрямовані на вдосконалення контролю за додержанням законодавства про митну справу та оподаткування при здійсненні експортно-імпортних операцій;

4) забезпечує застосування засобів митного регулювання, включаючи митно-тарифний механізм, додержання ліцензійно-дозвільного порядку ввезення і вивезення товарів та інших предметів;

5) забезпечує своєчасне і повне внесення до республіканського бюджету митних платежів та інших сум, що надходять в результаті діяльності митних органів і підлягають зарахуванню до цього бюджету;

6) організує і веде митну статистику України, забезпечує її повноту, а також подання даних цієї статистики Верховній Раді України, Президенту України, Кабінету міністрів України, іншим державним органам України;

7) створює умови розвитку зовнішньоекономічних зв'язків, у тому числі шляхом створення, розширення мережі пунктів пропуску на державному кордоні України об'єктів митної інфраструктури;

8) розробляє пропозиції щодо укладення міжнародних договорів України у галузі митної справи та в діяльності міжнародних організацій з цих питань, встановлення зв'язків з митними та іншими компетентними органами зарубіжних країн, бере участь у діяльності міжнародних організацій;

9) розробляє та впроваджує самостійно або у взаємодії з правоохоронними органами заходи щодо запобігання та припинення контрабанди, порушень митних правил і вимог законодавства про податки, а також щодо сприяння боротьбі з міжнародним тероризмом і незаконним втручанням у діяльність міжнародної цивільної авіації, визначення переліку посадових осіб, які здійснюють дізнання в справах про контрабанду;

10) забезпечує застосування при експортно-імпортних операціях особливих видів мита, сприяння у здійсненні заходів до захисту прав споживачів товарів, що ввозяться в Україну, та прав на інтелектуальну власність;

11) здійснює контроль за додержанням посадовими особами митних органів України законності при провадженні справ про контрабанду й порушення митних правил і законодавства про податки, розглядає скарги і протести на постанови митниць у справах про такі порушення, забезпечує своєчасне прийняття рішень по зверненнях підприємств, установ, організацій та громадян з питань діяльності митних органів, вживає заходів до усунення причин порушення прав підприємств, установ, організацій та громадян;

12) розробляє і подає пропозиції про укладення міжнародних договорів України щодо митної справи; включаючи питання номенклатури Єдиного митного тарифу України і правил його застосування, та про приєднання України до таких міжнародних договорів, проводить переговори по їх укладанню, бере участь у розробці проектів міжнародних договорів України в частині, що стосується митної справи;

13) здійснює фінансування заходів, спрямованих на розвиток митної справи;

14) координує і забезпечує діяльність установ митної системи, створює, реорганізує та ліквідує митниці та підвідомчі йому підприємства та організації.

5. Державний митний комітет України при виконанні покладених на нього функцій взаємодіє з міністерствами, іншими центральними і місцевими органами державної влади та управління, підприємствами, установами й організаціями усіх форм власності.

6. Державний митний комітет України має права, передбачені законами України «Про митну справу в Україні», іншими законодавчими актами.

7. Державний митний комітет України в межах своїх повноважень видає на основі і на виконання чинного законодавства накази та інструкції, організує і перевіряє їх виконання, а в необхідних випадках разом з іншими органами державного та господарського управління видає спільні акти.

8. Державний митний комітет України очолює голова.

Голова Державного митного комітету України має заступників, яких за його поданням призначає Кабінет міністрів України. Розподіл обов'язків між заступниками голови провадиться головою Комітету.

Голова Комітету несе персональну відповідальність за виконання покладених на Комітет завдань і здійснення ним своїх функцій.

9. Для погодженого вирішення питань державного управління в галузі митної справи у Державному митному комітеті України створюється колегія у складі голови Комітету, заступників голови за посадою, а також інших керівних працівників Комітету.

До складу колегії можуть входити керівники інших органів державного управління та представники громадських об'єднань.

Члени колегії Комітету затверджуються Кабінетом міністрів України за поданням голови Комітету.

Засідання колегії проводяться за необхідністю, але не рідше двох разів на квартал. Рішення колегії приймаються більшістю присутніх на засіданні членів колегії і проводяться в життя, як правило, наказами голови Комітету.

10. Гранична чисельність і фонд оплати праці працівників центрального апарату Державного митного комітету України затверджуються Кабінетом міністрів України.

Структура центрального апарату Комітету затверджується Віце-прем'єр-міністром України.

Штатний розпис центрального апарату і положення про його структурні підрозділи затверджуються головою Комітету.

11. Державний митний комітет України є юридичною особою, має самостійний баланс, розрахунковий та інші рахунки в установах банків, печатку з зображенням Державного герба України і з своїм найменуванням.

11 грудня 1991 року.

УГОДА ПРО СПІВДРУЖНІСТЬ НЕЗАЛЕЖНИХ ДЕРЖАВ

ІЗ ЗМІНАМИ ТА ДОПОВНЕННЯМИ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Ми, Республіка Бєларусь, Російська Федерація (РРФСР), Україна як держави — засновники Союзу РСР, що підписали Союзний договір 1922 року, далі іменовані Високими Договірними Сторонами, констатуємо, що Союз РСР як держава — суб'єкт міжнародного права і геополітична реальність припиняє своє існування.

Грунтуючись на історичній спільності наших народів і зв'язках, які склались між ними, враховуючи двосторонні договори, укладені між Високими Договірними Сторонами,

прагнучи побудувати незалежні демократичні правові держави,

маючи намір розвивати свої відносини на основі взаємного визнання і поважання державного суверенітету, невід'ємного права на самовизначення, принципів рівноправності і невтручання у внутрішні справи, територіальної цілісності і недоторканності кордонів, відмови від застосування сили, економічних чи будь-яких інших методів тиску, врегулювання спірних проблем погоджувальними засобами, інших загальновизнаних принципів і норм міжнародного права,

вважаючи, що подальший розвиток і зміцнення відносин дружби, добросусідства та взаємовигідного співробітництва між нашими державами відповідають корінним національним інтересам наших народів і служать справі миру та безпеки,

підтверджуючи свою вірність цілям і принципам Статуту Організації Об'єднаних Націй, Гельсінкського Заключного акта та інших документів Наради з питань безпеки і співробітництва в Європі,

зобов'язуючись додержувати загальновизнаних міжнародних норм про права людини і народів,

домовились про таке:

Стаття 1.

Високі Договірні Сторони приймають рішення про Співдружність Незалежних Держав.

Стаття 2.

Високі Договірні Сторони гарантують своїм громадянам незалежно від їх національності або інших відмінностей рівні права і свободи. Кожна з Високих Договірних Сторін гарантує громадянам інших Сторін, а також особам без громадянства, які проживають на її території, незалежно від їх національної приналежності чи інших відмінностей, громадянські, політичні, соціальні, економічні та культурні права і свободи відповідно до загальновизнаних міжнародних норм про права людини.

Стаття 3.

Кожна з Високих Договірних Сторін, бажаючи сприяти вираженню, збереженню і розвиткові етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності національних меншостей, які населяють її територію, і унікальних етнокультурних регіонів, що склалися, бере їх під свій захист.

Стаття 4.

Високі Договірні Сторони розвиватимуть рівноправне і взаємовигідне співробітництво своїх народів і держав у галузі політики, економіки, культури, освіти, охорони здоров'я, охорони навколишнього середовища, науки, торгівлі, в гуманітарній та інших галузях, сприятимуть широкому інформаційному обмінові, сумлінно і неухильно додержуватимуть взаємних зобов'язань.

Сторони вважають за необхідне укласти угоди про співробітництво в зазначених галузях.

Стаття 5.

Високі Договірні Сторони визнають і поважають територіальну цілісність одна одної і недоторканність існуючих між ними державних кордонів.

Вони гарантують на взаємній основі відкритість існуючих між ними державних кордонів для безперешкодних контактів їхніх громадян, передачі інформації в рамках Співдружності і з цією метою у найближчий час вироблять відповідну правову базу.

Стаття 6.

Високі Договірні Сторони, реформуючи розташовані на їхніх територіях угруповання збройних сил колишнього Союзу РСР і створюючи на їхній базі власні Збройні сили, співробітничатимуть у забезпеченні міжнародного миру та безпеки, здійсненні ефективних заходів щодо скорочення озброєнь і воєнних витрат. Вони прагнуть до ліквідації всіх ядерних озброєнь, загального і повного роззброєння під суворим міжнародним контролем.

Сторони поважатимуть прагнення учасників Угоди, які бажають набути статусу без'ядерної держави або нейтральної держави.

Високі Договірні Сторони зберігатимуть і підтримуватимуть під об'єднаним командуванням спільний воєнно-стратегічний простір та єдиний контроль над ядерною зброєю, порядок здійснення якого регулюється спеціальною угодою. Дія цього положення припиняється стосовно тієї із Сторін, на території якої буде знищено ядерну зброю відповідно до міжнародної угоди і під міжнародним контролем.

Вони також спільно гарантують необхідні умови розміщення, функціонування, матеріального і соціального забезпечення стратегічних збройних сил.

Сторони зобов'язуються проводити погоджену політику з питань соціального захисту і пенсійного забезпечення військовослужбовців та їхніх сімей.

Стаття 7.

Високі Договірні Сторони визнають, що до сфер їхнього спільного співробітництва, яке здійснюється на рівноправній основі через координаційні інститути Співдружності, належать:

— консультації в галузі зовнішньої політики;

— розвиток спільного економічного простору, участь у загальноєвропейському та євразійському ринках, митна політика;

— розвиток власних систем транспорту і зв'язку;

— охорона навколишнього середовища, участь у створенні всеосяжної міжнародної системи екологічної безпеки;

— міграційна політика;

— боротьба з організованою злочинністю.

Координаційні інститути створюються на паритетних засадах, і їхні рекомендації ухвалюються консенсусом.

Стаття 8.

Сторони усвідомлюють планетарний характер чорнобильської катастрофи і зобов'язуються об'єднувати і координувати свої зусилля по мінімізації та подоланню її наслідків.

Вони домовилися укласти з цією метою спеціальну угоду, яка враховуватиме тяжкість наслідків катастрофи.

Стаття 9.

Спори щодо тлумачення і застосування норм цієї Угоди підлягають вирішенню шляхом переговорів на основі міжнародного права.

Стаття 10.

Кожна з Високих Договірних Сторін залишає за собою право призупинити або припинити дію цієї Угоди або окремих її статей, повідомивши про це учасників Угоди за рік.

Положення цієї Угоди можуть бути доповнені або змінені за взаємною згодою Високих Договірних Сторін.

Стаття 11.

Високі Договірні Сторони гарантують виконання відповідно до їхнього національного законодавства міжнародних зобов'язань, що випливають для них з договорів колишнього Союзу РСР.

Стаття 12.

Ця Угода не зачіпає зобов'язань Високих Договірних Сторін щодо третіх держав.

Ця Угода відкрита для приєднання всіх держав — членів колишнього Союзу РСР, а також для інших держав, які поділяють цілі і принципи цієї Угоди.

Стаття 13.

Офіційним місцем перебування координуючих органів Співдружності є місто Мінськ.

Діяльність органів колишнього Союзу РСР на територіях держав — членів Співдружності припиняється.

Укладено в місті Мінську 8 грудня 1991 року в трьох примірниках, кожний білоруською, російською та українською мовами, причому всі три тексти мають однакову силу.

Стаття 14.

Ця Угода підлягає ратифікації і набуває чинності з моменту обміну ратифікаційними грамотами. Обмін ратифікаційними грамотами відбудеться в Мінську. Депозитарем цієї Угоди є уряд Республіки Бєларусь.

За Республіку Бєларусь
С. ШУШКЕВИЧ
В. КЕБИЧ

За РРФСР
Б. ЄЛЬЦИН
Г. БУРБУЛІС

За Україну
Л. КРАВЧУК
В. ФОКІН

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Про ратифікацію Угоди про створення Співдружності Незалежних Держав

Верховна Рада України **постановляє:**

Угоду про створення Співдружності Незалежних Держав, підписану від імені України 8 грудня 1991 року у м. Мінську, ратифікувати із застереженнями (додаються).

Голова Верховної Ради України
І. ПЛЮЩ

м. Київ, 10 грудня 1991 року.

Репліка

Флотолюбець

«Комсомольская правда» вже не впер... береться підраховувати майно покійно... СРСР і визначати його нинішніх власник... Ось і в номері за 7 грудня ц. р. в заміт... «Дружба дружбой, а пушки врозь» кореспо... дент «Комсомолки» Крайній пророк:

«Что же будет с российским флотом, п... тому что ни Севастополь, ни Черноморск... флот ни при каких условиях нельзя назва... украинскими? Да, боюсь, то и будет: что-... удастся вернуть России — «Адмирал Кузн... цов», кажется, уже прошел Гибралтар, ... большая часть и сухопутной, и морской те... ники останется на Украине. Что будет с не... Что ждет офицеров и прапорщиков, их с... мьи?».

Бачте, як побивається, сердешний. А ц... може продовжити в його дусі? Давайте. ... же, побиваємось. Що ж то воно буде ... Балтійським флотом, з Північним, з Тихоо... анським? Невже всі вони залишаться Ро... А Україна, яка має чверть економічного ... тенціалу колишнього СРСР, отже, як мінім... на чверть створювала ті флоти, як мінім... на чверть годувала й одягала їх — що, ... має на ту власність ніяких прав?! Отож-бо... воно. Так що найкраще — нульовий варіа... Тобто, що в кого було на момент розлуче... ня з Союзом, те й залишається.

Що стосується офіцерів і прапорщи... сиріч по-флотському мічманів, за яких ... вболіває Крайній, то відповімо. Що було, ... й буде. Служитимуть. А за чесну службу ... тимуть пенсії.

А щоб різні автори не підштовхували ... ськових переганяти кораблі за Гібра... військові автомашини, польові команд... ти та інше спорядження й майно ще в я... хось напрямках, аби подалі з України, то... завадило б попередити. Про що? А про... саме. Що військові, які видаватимуть ... повідні накази або сприятимуть розкрад... ню військової та іншої техніки з Укра... ризикують не пенсії вислужити, а кримін... ну справу. Коли Україна наведе порядок... своєму домі, все ретельно підрахує, то в... може ж і спитати. Я б так ставив пита... А ви?

Сергій ПРАВДЕНКО

МОЛОДИЙ ...
БАЖАЄ ПО...

Відбулася пр...

що народився майже рік то...

Залишаючи проведену з цієї нагоди прес-конференцію, хотілось у кращих застійних традиціях співати: «Більше банків! Хороших і різних!»

Особливо, якщо вони будуть такими ж надійними, як «ІНКО».

— Наші клієнти повністю застраховані від будь-яких непередбачених неприємностей,— переконував журналістів голова правління Петро Мірошников. — Зверніть увагу на красномовне співвідношення: на 109,9 мільйона карбованців статутного фонду ми маємо 11,3 мільйона резервного. А якщо додати інші заощадження, то надійність гарантуватиме сума разів у вісім-дев'ять більша.

Надійність — чеснота безперечна. А додайте до неї сміливість, якою відзначається «ІНКО»!

Цю незаперечну перевагу ділових стосунків саме з комерційним, а не державним банком відчув на власному досвіді керівник Київського заводу штучних шкір «Вулкан», він же голова ради «ІНКО» Євген Карпинський.

Євген...
нив жу...
з пер...
наші р...
банку.
«ІНКО»...
сувати...
логії, ...
звичай...

Окрім ...
нією з...
постав...
вання ...
готові ...
завтра.

І знову...
виділи...
кредит...
зії він...
опера...
Безпер...
ний б...
ку під...

Наді...
кажуть...
раді в...

При...
станет...
нова ...
коштів...
сяців ...
доход...

А-а, ...
ідей, ...
ше. Г...
підтри...

КАНІКУЛИ БУДУТЬ ЗА РОЗКЛАДОМ?

З життя страйкарів

Жебрацьке становище народної освіти і реальні перспективи її подальшої реорганізації спонукали вчительство Сум до рішучих дій на захист своїх життєвих прав. Створивши страйкоми, педагоги висловили до міських і обласних властей ряд вимог, зокрема, щодо підвищення заробітної плати, зміцнення матеріально-технічної бази навчальних закладів, поліпшення житлово-побутових умов для освітян.

Судячи з усього, дехто сприйняв вимоги інтелігенції як спонтанну акцію, котру неважко нейтралізувати, відбувшись загальними обіцянками. Та коли після кількамісячних переговорів справа майже не зрушила з місця, конференція страйккомів прийняла рішення про проведення триденного попереджувального страйку. З понеділка по середу мали припинитися навчання в школах та професійно-технічних училищах, закритись дитсадки. Тільки після цього вдалось досягти згоди. Більшість пунктів з пакету вимог, як запевнили керівники Рад, будуть виконані ближчим часом. Так, внесено істотні корективи в планування будівництва шкіл і дитячих дошкільних закладів, будинок політосвіти колишнього обкому партії передано дітям. Віднайдено фінанси для підвищення зарплати, кращого забезпечення вихователів і вчителів житлом.

Отож, конфлікт вичерпано? Приємне повідомлення про те, що десь страйкові комітети склали свої повноваження, ще не надходило...

Віталій МАКСЮТЕНКО.

Суми.

...АЛЕЖНИХ ДЕРЖАВ
...ОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

...го і повного ...суворим між... ...лем.

...поважатимуть ...ків Угоди, ...бути статусу ...ржави або ...жави.

...рні Сторони ...підтримува...наним коман...ний воєнно...стір та єди...ад ядерною ...здійснення ...ься спеціаль... цього поло...ться стосовно ... території ...дено ядерну ... до міжна...ід міжнарод...

...пільно гаран... умови роз...кціонування, ...соціального ...стратегічних

...обов'язуються ...жену політи...іального за...ого забезпе...службовців та

...рні Сторони ... сфер їхньо...тва, яке здій...оправній ос...инаційні ін...жності,

планетарний характер чорнобильської катастрофи і зобов'язуються об'єднувати і координувати свої зусилля по мінімізації та подоланню її наслідків.

Вони домовилися укласти з цією метою спеціальну угоду, яка враховуватиме тяжкість наслідків катастрофи.

Стаття 9.

Спори щодо тлумачення і застосування норм цієї Угоди підлягають вирішенню шляхом переговорів на основі міжнародного права.

Стаття 10.

Кожна з Високих Договірних Сторін залишає за собою право призупинити або припинити дію цієї Угоди або окремих її статей, повідомивши про це учасників Угоди за рік.

Положення цієї Угоди можуть бути доповнені або змінені за взаємною згодою Високих Договірних Сторін.

Стаття 11.

Високі Договірні Сторони гарантують виконання відповідно до їхнього національного законодавства міжнародних зобов'язань, що випливають для них з договорів колишнього Союзу РСР.

Стаття 12.

Ця Угода не зачіпає зобов'язань Високих Договірних Сторін щодо третіх держав.

Ця Угода відкрита для приєднання всіх держав — членів колишнього Союзу РСР, а також для інших держав, які поділяють цілі і принципи цієї Угоди.

Стаття 13.

Офіційним місцем перебування координуючих органів Співдружності є місто Мінськ.

Діяльність органів колишнього Союзу РСР на територіях держав — членів Співдружності припиняється.

Укладено в місті Мінську 8 грудня 1991 року в трьох примірниках, кожний білоруською, російською та українською мовами, причому всі три тексти мають однакову силу.

Стаття 14.

Ця Угода підлягає ратифікації і набуває чинності з моменту обміну ратифікаційними грамотами. Обмін ратифікаційними грамотами відбудеться в Мінську. Депозитарем цієї Угоди є уряд Республіки Беларусь.

За Республіку Беларусь
С. ШУШКЕВИЧ
В. КЕБИЧ

За РРФСР
Б. ЄЛЬЦИН
Г. БУРБУЛІС

За Україну
Л. КРАВЧУК
В. ФОКІН

...УКРАЇНИ

...ення ...кав

...аїни 8 груд... у м. Мін...вати із за... (додають...

...ди України ...І. ПЛЮЩ

...ції в галузі ...тики; ...пільного еко..., участь у ...ському та єв...нках, митна ...власних сис... і зв'язку; ...колишнього ...ість у ство... міжнародної ...ічної безпе... ...політика; ...організова... ...інститути ...паритетних ...рекомендації ...сенсусом. ...узгоджують

...РОЗКЛАДОМ?

...ніко-технічних ...тись дитсадки. ...ого вдалось ...більшість пунк...мог, як за... Рад, бу...ближчим ча..., істотні ко...ування будів...дітячих до...в, будинок ...лишнього об...

кому партії передано дітям. Віднайдено фінанси для підвищення зарплати, кращого забезпечення вихователів і вчителів житлом.

Отож, конфлікт вичерпано? Приємне повідомлення про те, що десь страйкові комітети склали свої повноваження, ще не надходило...

Віталій МАКСЮТЕНКО.

Суми.

Репліка з приводу

Флотолюбець з «Комсомолки»

«Комсомольская правда» вже не вперше береться підраховувати майно покійного СРСР і визначати його нинішніх власників. Ось і в номері за 7 грудня ц. р. в замітці «Дружба дружбой, а пушки врозь» кореспондент «Комсомолки» Крайній прорік:

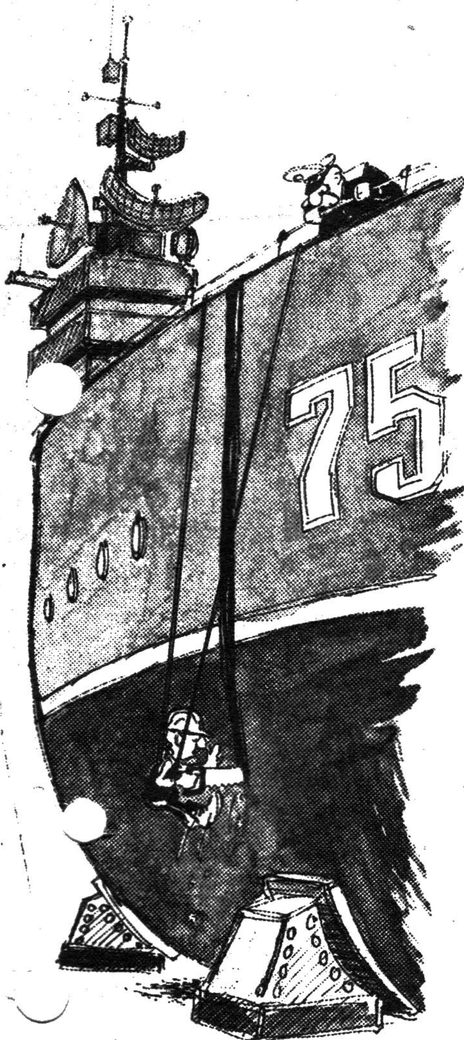
«Что же будет с российским флотом, потому что ни Севастополь, ни Черноморский флот ни при каких условиях нельзя назвать украинскими? Да, боюсь, то и будет: что-то удастся вернуть России — «Адмирал Кузнецов», кажется, уже прошел Гибралтар, но большая часть и сухопутной, и морской техники останется на Украине. Что будет с ней? Что ждет офицеров и прапорщиков, их семьи?».

Бачте, як побивається, сердешний. А що, може продовжити в його дусі? Давайте. же, побиваємось. Що ж то воно буде Балтійським флотом, з Північним, з Тихоокеанським? Невже всі вони залишаться Росії? А Україна, яка має чверть економічного потенціалу колишнього СРСР, отже, як мінімум на чверть створювала ті флоти, як мінімум на чверть годувала й одягала їх — що, не має на ту власність ніяких прав?! Отож-бо й воно. Так що найкраще — нульовий варіант. Тобто, що в кого було на момент розлучення з Союзом, те й залишається.

Що стосується офіцерів і прапорщиків, сиріч по-флотському мічманів, за яких так вболіває Крайній, то відповімо. Що було, те й буде. Служитимуть. А за чесну службу матимуть пенсії.

А щоб різні автори не підштовхували військових переганяти кораблі за Гібралтар, а військові автомашини, польові команд...нкти та інше спорядження й майно ще в якихось напрямках, аби подалі з України, то не завадило б попередити. Про що? А про те саме. Що військові, які видаватимуть відповідні накази або сприятимуть розкраданню військової та іншої техніки з України, ризикують не пенсії вислужити, а кримін...ну справу. Коли Україна наведе порядо... своєму домі, все ретельно підрахує, то вона може ж і спитати. Я б так ставив питання. А ви?

Сергій ПРАВДЕНКО.



МОЛОДИЙ НАДІЙНИЙ БАНК БАЖАЄ ПОЗНАЙОМИТИСЬ

Відбулася презентація банку «ІНКО», що народився майже рік тому як відкрите акціонерне товариство

Залишаючи проведену з цієї нагоди прес-конференцію, хотілось у кращих застійних традиціях співати: «Більше банків! Хороших і різних!»

Особливо, якщо вони будуть такими ж надійними, як «ІНКО».

— Наші клієнти повністю застраховані від будь-яких непередбачених неприємностей,— переконував журналістів голова правління Петро Мірошников. — Зверніть увагу на красномовне співвідношення: на 109,9 мільйона карбованців статутного фонду ми маємо 11,3 мільйона резервного. А якщо додати інші заощадження, то надійність гарантуватиме сума разів у вісім-дев'ять більша.

Надійність — чеснота безперечна. А додайте до неї сміливість, якою відзначається «ІНКО»!

Цю незаперечну перевагу ділових стосунків саме з комерційним, а не державним банком відчув на власному досвіді керівник Київського заводу штучних шкір «Вулкан», він же голова ради «ІНКО» Євген Карпинський.

Євген Олександрович пояснив журналістам: ми одними з перших почали переводити наші рахунки до акціонерного банку. І, наприклад, сьогодні «ІНКО» допомагає нам фінансувати п'ять проектів з екології, на які ми самостійно, звичайно б, не спромоглись. Окрім того, домовилися з однією закордонною фірмою на поставку новітнього устаткування для заводу. Партнери готові відправити вантаж хоч завтра. Але за тверду валюту. І знову ж нас виручив «ІНКО», виділивши 250 тисяч доларів кредиту, адже на основі ліцензії він має право здійснювати операції в іноземній валюті. Безперечно, жодний державний банк не пішов би на таку підтримку.

Надійний, сміливий, а ще як кажуть американці: «Завжди раді вас бачити».

Приходьте з грошима — станете вкладником. Для вас нова послуга: заощадження коштів на строк від трьох місяців до трьох років з річним доходом до 15 відсотків.

А-а, у вас навпаки: безліч ідей, з карбованцями — гірше. Приходьте з ідеєю, вас підтримають фінансово і допоможуть відкрити свій бізнес, якщо, звичайно, ваш проект витримає експертизу на рівні техніко-економічного обгрунтування.

Єдине, що обумовлюють банкіри: бажано, щоб ваші ідеї зберігалися не в уяві, а були чітко викладені на папері і мали хоча б мінімальний розрахунок. Це стосується не тільки підприємництва, а й наукових розробок. Утім, з науковцями «ІНКО» має не просто ділові, а досить тісні контакти, представник Академії наук України навіть входить до ради банку.

І ще, на мій погляд, суттєве зауваження. Як свідчать факти, в «ІНКО» зібралися фахівці не тільки з холодним розумом, діловою хваткою й високим професіоналізмом, а найперше, люди з небайдужими серцями, готові допомогти тим, хто в скруті, без розрахунку на якісь дивіденди. Банк фінансує діяльність реабілітаційного центру для дітей, хворих на церебральний параліч, а також київську середню школу № 229, допомагає потерпілим від чорнобильської аварії.

Наталія ЗІНЕЦЬ.

Книжка тижня

СПОГАДИ НЕОБРАНОГО ПРЕЗИДЕНТОМ

У переддень всеукраїнського референдуму та виборів Президента України в Чернігівській обласній філармонії відбулася презентація книг Л. Лук'яненка «Вірую в Бога і в Україну», «Сповідь у камері смертника», «За Україну, за її волю». На зустрічі з читачами враженнями про пережите поділився народний депутат України Левко Лук'яненко. В разі необрання його Президентом України він, очевидно, більш серйозно займеться літературною творчістю. Про це Л. Лук'яненко сказав на презентації.

Сергій ПАВЛЕНКО.

Чернігів.

Перше видання

ІСТОРІЯ З БРОМОМ

Сьогодні ми знову на роздоріжжі. Гадаю, тут нам може стати у пригоді книга Володимира Винниченка «Заповіт борцям за визволення». Автор написав її 1949 року. З того часу книга стала «арештантською» КДБ. І ось тепер, у грудні 91-го, видавниче товариство «Криниця» книголюбів України видало її.

У своєму «Щоденнику» Володимир Винниченко записав таке: «Читати українську історію треба з бромом...» Тож зробимо все, аби наші діти і внуки читали про сучасність без зубного болю. Додам, що книга вийшла тиражем 75 тисяч і її можна придбати в організаціях товариства книголюбів.

Віктор КОСАР.

Коротко

ПЕРША МЕДАЛЬ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

У міжнародному конкурсі вокалістів, що проходив у Барселоні (Іспанія), переконливу перемогу здобула українська співачка, солістка Чернігівської філармонії Лариса Роговець. Вона гідно представила незалежну Україну і привезла додому срібну медаль.

Сергій ПАВЛЮК.

Чернігів.

Заво... у Луць... за меж... товарам... пляшка... 100 ка... — 750, — 800, ної ро... 100, ж... 1700. купона...

Усьо чотк...

ДЕ...

Меш... кого г... го інте... зівсько... ли зим... голод ... редбач... згадаю... гу, вон... бували... сними ...

АВТО... ЗАМЕ...

У неділю й... поріжжі лют... товина. Тому... му центрі в... транспорт бу... Десятки тися... жбовців не... статись на... «швидкої доп... в заметах і... виклики. Бага... ділень та ош... ли видачу гр... то не завезли...

Протягом д... повідомляло ... конкому до ... всіляку допо... кам у подола... хії. Начальни... кликав влас... ного трансп... від виїздів н... ся транспорт... також було ... міжміських а...

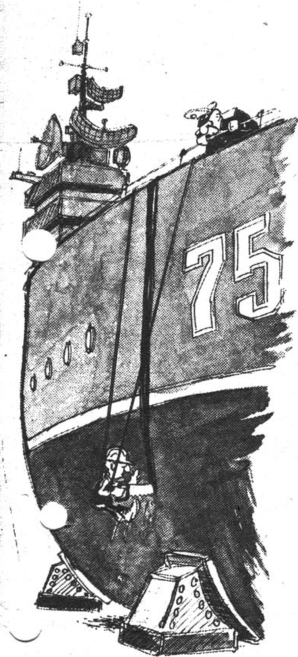
До речі, кі... новиків разо... лися в сніго... степу. За по... різького теле... ці із пасажи... й з дітьми, ... ка також ці...



ГОЛОС України

...приводу

«Комсомолки»



Книжка тижня

СПОГАДИ НЕОБРАНОГО ПРЕЗИДЕНТОМ

У переддень всеукраїнського референдуму та виборів Президента України в Чернігівській обласній філармонії відбулася презентація книг Л. Лук'яненка «Вірую в Бога і в Україну», «Сповідь у камері смертника», «За Україну, за її волю». На зустрічі з читачами враженнями про пережите поділився народний депутат України Левко Лук'яненко. В разі необрання його Президентом України він, очевидно, більш серйозно займеться літературною творчістю. Про це Л. Лук'яненко сказав на презентації.

Сергій ПАВЛЕНКО.

Чернігів.

Перше видання

ІСТОРІЯ З БРОМОМ

Сьогодні ми знову на роздоріжжі. Гадаю, тут нам може стати у пригоді книга Володимира Винниченка «Заповіт борцям за визволення». Автор написав її 1949 року. З того часу книга стала «арештанткою» КДБ. І ось тепер, у грудні 91-го, видавниче товариство «Криниця» книголюбів України видало її.

У своєму «Щоденнику» Володимир Винниченко записав таке: «Читати українську історію треба з бромом...» Тож зробимо все, аби наші діти і внуки читали про сучасність без зубного болю. Додам, що книга вийшла тиражем 75 тисяч і її можна придбати в організаціях товариства книголюбів.

Віктор КОСАР.

Коротко

ПЕРША МЕДАЛЬ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

У міжнародному конкурсі вокалістів, що проходив у Барселоні (Іспанія), переконливу перемогу здобула українська співачка, солістка Чернігівської філармонії Лариса Роговець. Вона гідно представила незалежну Україну і привезла додому срібну медаль.

Сергій ПАВЛЮК.

Чернігів.

Суто радянський бізнес

КУПОНИ — МІШКАМИ

Завокзальний ринок у Луцьку добре відомий за межами області. І товарами, і цінами. Так, пляшка горілки коштує 100 карбованців, праска — 750, джинсові брюки — 800, баночка імпортної розчинної кави — 100, жіночі чобітки — 1700. Торгують тут і купонами.

Недавно житель Дніпропетровської області В. Долгий за 10 купонів правив по карбованцю. Коли працівники міліції затримали «комерсанта», то в його мішку знайшли... 125 тисяч ще непроданих купонів — з печатками різних підприємств, але без прізвищ їхніх власників.

Органи місцевої прокуратури відмовились порушити кримінальну справу проти В. Долгого, мотивуючи це тим, що у його діях немає складу злочину.

Богдан БЕРЕКЕТА.

Волинська область.

Усьо чотко!

ДЕЩО ПРО ЗДОРОВИЙ ГЛУЗД

Мешканці Панютинського психоневрологічного інтернату, що в Лозівському районі, зустріли зиму спокійно — їм голод не загрожує. Передбачаючи, що про них згадають в останню чергу, вони самі потурбувалися про себе. Власними зусиллями заготозили майже 50 тонн картоплі, близько 10 тонн цибулі, законсервували огірки та іншу городину, наварили варення. Крім того, інтернат має власне підсобне господарство, де утримуються майже півтори сотні свиней, близько тридцяти голів великої рогатої худоби.

А от колгоспи та радгоспи району так і не зуміли зібрати й залишили на сотнях гектарів кукурудзу на зерно, цукрові буряки, соняшник, овочі, картоплю. Чи, може, все нормально?

Леонід КОРОБКА.

Харківська область.

Незгоди через примхи погоди

АВТОБУСИ ЗАМЕЛО В СТЕПУ

У неділю й понеділок на Запоріжжі лютувала сильна хуртовина. Тому вранці в обласному центрі весь громадський транспорт був паралізований. Десятки тисяч робітників і службовців не змогли вчасно дістатись на роботу. Машини «швидкої допомоги» застрявали в заметах і запізнювалися на виклики. Багато поштових відділень та ощадбанків припинили видачу грошей, бо їх просто не завезли.

Протягом дня місцеве радіо повідомляло звернення міськвиконкому до громадян подавати всіляку допомогу комунальникам у подоланні наслідків стихії. Начальник ДАІ області закликав власників індивідуального транспорту утриматися від виїздів на шляхи. Зупинився транспорт у Бердянську, а також було відмінено багато міжміських автобусних рейсів.

До речі, кілька десятків легковиків разом з водіями опинилися в сніговому полоні серед степу. За повідомленням Запорізького телебачення, 9 автобусів із пасажирами, у тому числі й з дітьми, поблизу Приморська також цілу ніч чекали порятунку на автотрасі, не маючи можливості подолати кучугури. Близько 80 сіл залишились без електроенергії.

Що ж, справа врятування занесених снігом — сьогодні справа їх самих.

Олександр МИХАЙЛЮТА.

Запоріжжя.

ХЕРСОН ВОЛАЄ: «SOS!»

На початку цього тижня десятки тисяч херсонців не змогли вчасно дістатися на роботу. Сміливці пішим ланцюжком пробивали собі стежку у снігових заметах. Транспорт буксував на засніжених вулицях. Міське шляхове управління кинуло на траси всю наявну техніку — трактори, грейдери, снігоочищувачі, розкидачі піску. Але хуртовина, яка не припинялася дві доби, робила цю працю сізіфовою. Дістатися до Таврійського жилмасиву чи мікрорайону «Корабел» було досить непросто, у перший день негоди було перервано автобусне сполучення з райцентрами області.

Мабуть, до керівників підприємств, котрі не виконують липневого рішення (готуй сани влітку!) про забезпечення руху транспорту на територіях, які за ними закріплені міськвиконкомом, час застосовувати владу: автобуси не змогли вийти на маршрути, хліб завозився у магазини з перебоями. А щоб передати цю інформацію, вашому кореспонденту довелося пішки подолати кілька кілометрів...

Іван КАЛИНИЧЕНКО.

Херсон.

* * *

13—14 грудня по Україні подекуди невеликі опади, слабкі ожеледі, подекуди туман. Вітер західний, північно-західний, 5—10 метрів на секунду. Температура протягом доби від 3 градусів морозу до 3 тепла, у Карпатах вночі 3—8 градусів морозу.

По Київській області сьогодні вдень подекуди невеликі опади. Вітер західний, північно-західний, 5—10 метрів на секунду. Температура протягом доби від 2 градусів морозу до 3 тепла.



Фото Леоніда ПІДЛУЖНОГО.

...ДІЙНИЙ БАНК ...НАЙОМИТИСЬ

...ація банку «ІНКО», ... відкрите акціонерне товариство

...ндрович пояс... : ми одними ...ли переводити ...о акціонерного ...клад, сьогодні ...гає нам фінан... ...роектів з еко... ...и самостійно, ... спромоглись.

...мовилися з од... ...ою фірмою на ...ього устатку... ...ду. Партнери ...и вантаж хоч ... тверду валюту. ...ручив «ІНКО», ...тисяч доларів ...а основі ліцен... ...во здійснювати ...земній валюті. ...дний держав... ...шов би на та...

...ивий, а ще як ...нці: «Завжди ...

... грошима — ...ком. Для вас ... заощадження ... від трьох мі... ...оків з річним ...відсотків.

...папаки: безліч ...ицями — гір... ... ідеєю, вас ...нансово і допоможуть відкрити свій бізнес, якщо, звичайно, ваш проект витримає експертизу на рівні техніко-економічного обгрунтування.

Єдине, що обумовлюють банкіри: бажано, щоб ваші ідеї зберігалися не в уяві, а були чітко викладені на папері і мали хоча б мінімальний розрахунок. Це стосується не тільки підприємництва, а й наукових розробок. Утім, з науковцями «ІНКО» має не просто ділові, а досить тісні контакти, представник Академії наук України навіть входить до ради банку.

І ще, на мій погляд, суттєве зауваження. Як свідчать факти, в «ІНКО» зібралися фахівці не тільки з холодним розумом, діловою хваткою й високим професіоналізмом, а найперше, люди з небайдужими серцями, готові допомогти тим, хто в скруті, без розрахунку на якісь дивіденди. Банк фінансує діяльність реабілітаційного центру для дітей, хворих на церебральний параліч, а також київську середню школу № 229, допомагає потерпілим від чорнобильської аварії.

Наталія ЗІНЕЦЬ.

Черговий по випуску новин Костянтин ПАРИШКУРА.
Тел. 446-61-13.

У Постійних комісіях Верховної Ради

ОПТИМІСТИЧНИЙ — ЗА ФОРМОЮ, ПЕСИМІСТИЧНИЙ — ЗА ЗМІСТОМ

Днями відбулося спільне засідання чотирьох комісій: з питань агропромислового комплексу, будівництва, архітектури та комунально-житлового господарства, соціальної політики, екології і раціонального природокористування. На ньому розглядали прогноз економічного і соціального стану республіки в 1992 році, підготовлений Кабінетом міністрів України. З доповіддю виступив міністр економіки Анатолій Мінченко. В обговоренні взяли участь народні депутати, керівники і провідні спеціалісти ряду міністерств і відомств.

По суті, засідання було генеральною репетицією перед «прем'єрою»: прогноз економічного і соціального стану республіки в 1992 році невдовзі виноситься на розгляд сесії. Можливо, саме тому «режисери» — голови постійних комісій були особливо прискіпливі до «виконавців», і, як виявилося, не «переграли»: частина спеціалістів з'явилася на «репетицію» з невивченою роллю.

Зрозуміло, «прем'єра» за такої підготовки неодмінно провалиться, констатував загальну думку чотирьох голів Валерій Череп і відвів на доопрацювання деяких питань ще кілька днів.

Отже (за неостаточними даними), що чекає республіку, всіх нас у наступному році? Є новини добрі й погані. Спочатку про добрі. Міністр Мінченко втішає: за розрахунками, уряд до кінця січня закриє наш ринок від розграбування — на цей час 120 мільярдів купонів багаторазового користування вже буде пущено в дію. Крім того, нині розробляються заходи, які дадуть можливість встановити жорсткий контроль на кордонах з Румунією, Польщею та іншими країнами, куди широкою рікою пливуть наші товари.

Приємна новина чекає на малозабезпечених, яких, за словами Анатолія Каленикович, в Україні близько 15 мільйонів. В умовах ринку їм допоможуть звести кінці з кінцями спеціальні купони, за якими можна буде придбати товари першої необхідності в окремо відведених для цього магазинах.

Позитивну роль у соціальній політиці теж має відіграти домовленість з Росією про координацію цін, якої було досягнуто в Мінську, підвищення заробітної плати, зокрема, за попередніми розрахунками, в промисловості в 2,6 раза, у сільському господарстві — в три рази. Передбачається щоквартальна індексація цін.

— Проблеми соціального захисту громадян, — підкреслив міністр, — вирішуються в комплексі з фінансовими та організаційними питаннями розвитку соціального забезпечення в рамках загальної економічної реформи, із врахуванням нових форм власності.

Гарантії соціального захисту населення в умовах переходу до ринку, які пообіцяв міністр економіки, належать до найкращих новин.

А тепер про погані: не лякайтеся, вона тільки одна — надмірними оптимістами назвали творців прогнозу голови комісій В. Череп та М. Білоблоцький.

Ось на цій ноті розмову про економічний і соціальний прогноз — оптимістичний за формою і песимістичний за змістом — перенесено на післяопрацювання.

Людмила СЕМЕНЕЦЬ.

ПОВЕРНЕТЬСЯ ШОЛОМ-АЛЕЙХЕМ У КИЇВ

Комісія з питань культури та духовного відродження розглянула звернення учасників IV пленуму Республіканського товариства єврейської культури й підтримала пропозиції, викладені в ньому. Насамперед ідеться про створення до 50-річчя Перемоги Книги пам'яті загиблих під час Великої Вітчизняної війни, увічнення пам'яті жертв фашизму серед мирного населення (незалежно від національності), встановлення пам'ятних знаків на місцях масового винищення єврейського населення, колишніх гетто і концтаборів.

Сьогодні назріла конча необхідність відкрити в Києві пам'ятник видатному письменникові Шолом-Алейхему, відновити Державний єврейський театр України і Державний музей єврейської історії й культури та створити Державний єврейський ансамбль пісні й танцю. Треба також розглянути внесену пропозицію про забезпечення національно-культурних товариств приміщеннями, зокрема повернути єврейській громаді Київську синагогу, та вивчити питання про державне фінансування цих товариств. Заслуговують всілякої підтримки пропозиції про відновлення республіканського «Держнацменвидаву», відкриття при музеях відділів, присвячених історії та культури народів, які проживають в Україні.

І зазвучать українською команди на плацу

Комісія з питань культури і духовного відродження висловила і свої пропозиції щодо майбутнього наших Збройних Сил. Зокрема депутати пропонують зробити професійний переклад українською мовою статутів та всієї іншої військової документації, підручників і навчальних програм у військових навчальних закладах.

Комісія також підтримала пропозиції начальника військово-оркестрової служби Київського військового округу Т. Григор'єва, який пропонує створити окремий показовий оркестр Міністерства оборони України і оркестр роти Почесного караулу — республіканської гвардії для музичного забезпечення зустрічей урядових делегацій зарубіжних країн. На його думку, для підготовки військових музикантів треба створити при Київському суворовському військовому училищі військово-музичний факультет або окремий військово-музичний коледж. А військових диригентів готувати у Київській державній консерваторії.

Роман ВАТРИЧ.

ЯК МИ ЖИТИМЕМО В 1992 РОЦІ?

Такий напрям думок домінував на спільному засіданні Комісій Верховної Ради України з питань агропромислового комплексу та відродження села, що відбулося 11 грудня. Розглядалися два питання: про виконання вимог Закону «Про пріоритетність розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві України» та прогноз економічного і соціального розвитку України на 1992 рік.

Державний міністр — міністр сільського господарства України О. Ткаченко у своєму виступі повідомив, що село недоодержує від постачальників половини деяких найважливіших видів будівельних матеріалів, 25—30 відсотків сільськогосподарської техніки, зокрема тракторів, вантажних машин. Недопоставлені товари легкої промисловості, у тому числі швейні вироби. На селі вкрай занедбана комунальна служба. Не виконується програма оздоровлення населення.

Цього року на Україні заготовлено не 17 мільйонів тонн зерна, а лише 13,3, тут приховані глибокі причини. На село по-старому дивляться, як на своєрідну дійну корову. Але якщо добрий хазяїн не тільки доїть, а й годує, то якраз про друге нинішні «дояри» забувають.

Як жити далі? Таке запитання було адресовано Державному міністру — міністру економіки України А. Мінченку. Якраз він говорив про необхідність вирівнювання зарплати в промисловості і в сільському господарстві. Анатолій Каленикович сказав, що лібералізація цін розпочнеться, очевидно, з 2 січня 1992 року. Ціни на сільськогосподарські та інші продукти переглядатимуться відповідно до лібералізації.

Серйозні нарікання були з приводу того, що навіть ті колгоспи й радгоспи, які виконують і перевиконують плани заготівлі і здачі сільськогосподарських продуктів, недоодержують або й зовсім не одержують, як сказав один з промовців, «жодного листа шиферу, жодного метра труби, жодної цеглини». Це є одною з причин невтішного прогнозу економічного і соціального розвитку України на 1992 рік.

Деякі мляві заходи щодо вдосконалення механізму ціноутворення нічого хорошого не дають. Більше того, загострюють ситуацію, бо замість фіксованих державних цін пропонується перехід до так званих регульованих цін. Практика вже показала, що монопольні виробники для збільшення свого прибутку свідомо завищують затрати (собівартість), а в результаті — підвищення роздрібних цін.

Тобто, село повинно мати не тільки обов'язки, а й права.

Володимир ОЛЕФІРЕНКО, спеціальний кореспондент «Голосу України».

Конфліктна ситуація

ПРЕЦЕДЕНТ

Спочатку було слово. Рішенням № 211 від 12 липня 1989 року Луганський облвиконком створив і зареєстрував підприємство «Фірма Луч», назвавши його в п. 1 і 2 «спільним». А потім це формулювання обійшлося фірмі в 333 тисячі карбованців...

ПОМІЖ причиною і наслідком в'яжеться довolі нудна розмова, оскільки стосується купи офіційних документів, на які, дійшовши суду, посилаються обидві сторони — підприємство і податкова інспекція, що зняла понад 300 тисяч з його рахунків. Два роки тому було значно легше. Законодавство ще не знало клопоту підприємництва. Одним з небагатьох нормативних актів, що їх дозволяв поміркований бізнес, була постанова Ради Міністрів СРСР «Про сприяння в господарській діяльності ВЛКСМ». На її основі засновники фірми, Центр трудових об'єднань молоді та обласне відділення Ощадбанку СРСР, і відкрили власну справу. Вірніше дали підприємству 50 тисяч карбованців, завчасно обумовивши в засновницьких паперах, що ніякої спільної господарської діяльності з фірмою вести не збираються.

Відносний альтруїзм спонсорів пояснюється просто: підприємство створювалося для ведення проектних, будівельних, ремонтних робіт, у тому числі і такої наддефіцитної спеціалізації, як газифікація сіл. Суттєво — за державними розцінками. Відтак, рішенням облвиконкому встановлюється і пільгове оподаткування на два перших роки — 5 відсотків з прибутку.

Заднім числом тепер легко коментувати юридичну недбалість того рішення, де вкрався злощасний термін «спільність». Кого і з ким? На суді прокурор цього не з'ясовував. Написано «чорне» — значить не побіліє. Аргумент доволі сумнівний, як на державного стража закону, хоча це вже так, для відчуття ситуації. Сказавши «а», спершу знітився перед податковою інспекцією облвиконком, коли та наполягла на зміні податкової цифри для «Фірми Луч» до 25 відсотків з доходу. Однозначно, то був кінець сприятливого режиму для підприємства, згорталася більшість договорів.

Розкладається новий пасьянс при старих аргументах. Перерахунок робиться з четвертого кварталу 1989 року, хоча, за всіма правовими нормами, це належало б зробити з моменту скасування попереднього рішення облвиконкому, себто, від 17 липня 1990-го. Цю «деталь» податкова служба випустила. Зате залізною хваткою вп'ялася в іншу — «спільний» статус підприємства. Основою для перегляду фінансових відрахувань стали постанови союзного і українського урядів про державний бюджет на 1990 рік. Дефіцитні бюджети вимагали додаткових ін'єкцій і розглядалися насамперед у плані посилення податкової політики. Утім, зараз нас обходить тільки той факт, що новий регламент оподаткування не поширювався на спільні підприємства. Вони з'явилися в переліку вже у циркулярному листі Мінфіну України «Про державне кооперативне підприємство», де досить вільно трактуються наведені вище постанови про бюджет і допускається їх розширене тлумачення.

З цим «козирем» представник Державної податкової інспекції України приїхав і на суд до Луганська. Можна сказати, навіть не підготовленим. Такої зухвалості від провінційних підприємців, які стали на герць з Мінфіном, вгорі не чекали. Власне, аби було досконалішим законодавство, то позов слід подавати на Ленінську районну податкову інспекцію, яка категорично «експропріювала» гроші фірми. Але, за існуючим положенням, відповідачем може виступати тільки найвища інстанція.

У практиці нашого судочинства таких прецедентів ще не було. Ні державні, ні, тим паче, приватні господарські структури і не думали оскаржити дії податкових органів. Очевидно, не в останню чергу за такої (мовленевості Мінфін і зволив собі ризик з неповноважним документом. Цього разу розрахунок на правовий нігілізм і зарегламентовану підприємницьку діяльність, либонь, вперше не справдився. Сміливці заперечити знайшлися. І припинити справу ніхто не спроможний.

Відваги директору фірми Юрію Будовському і його заступнику Анатолію Ільченку додала безвихідь. Ледь зіп'явшись на ноги, організація потрапила у фінансовий цейтнот: нічим оплачувати робочу силу, матеріали, розраховуватися за соціальні програми. А головне, суттєво зменшились обсяги послуг населенню. У 1989-90 роках фірма мала договорів на суму 2 мільйони 100 тисяч карбованців. Тепер ледь натягує півмільйона.

Думається, тут зайве г тання, чи відає про це Луганський облвиконком, який санкціонував згубне для фірми оподаткування.

Ленінський районний суд узяв підприємців під захист. Заяву «Фірми Луч» про неправочинні дії податкової інспекції Ленінського району задоволено. Заразом узято під сумнів компетентність міністерства фінансів. Однак думкою, що гроші будуть беззастережно повернені, керівництво фірми себе не тішить. Такі ляпаси не минають безкарно. Досить касаційної скарги або протесту прокурора — і справа повернеться на перегляд. А там уже куди крива вивезе.

Хоча, в принципі, за великим рахунком це вже особливого значення не має. За будь-якого остаточного рішення прецедент створено. А це вже явний симптом, що не зважати на умови нового бізнесу держава більше не може; згори чи знизу розпочнуться реформи — то байдуже. Важливо інше — підуть вони лише за умови, що утвердиться в податковій практиці принцип нормальності, а не казуїстичної законності, де важать об'єктивні потреби ринку, а не випадкові застарілі формування недоварених правових актів.

Сергій СКИБА.

Луганськ.

РОЗМОВА З ПОСЛАННИКОМ ЧЕХО-СЛОВАЦЬКОГО УРЯДУ

Поздоровлення з тим, що Україна знову повертається в Європу, передав 11 грудня під час розмови з Головою Верховної Ради України І. Плющем спеціальний посланник уряду ЧСФР, заступник міністра закордонних справ ЧСФР М. Палоуш. Він прибув до Києва для з'ясування позиції керівництва України в умовах, коли політична обстановка в колишньому Радянському Союзі швидко змінюється.

Торкаючись підписання керівниками Беларусі, Росії та України Угоди про створення Співдружності Незалежних Держав, І. Плющ відзначив, що можна по-різному трактувати цей документ. Проте головне, на думку Голови Верховної Ради України, полягає в намірі трьох народів співробітничати без третіх структур. І. Плющ підтвердив прагнення України бути нейтральною державою, яка не хоче мати, виробляти, продавати і купувати ядерну зброю.

У ході розмови підкреслювалось, що Україна бажає інтегруватись у загальноєвропейську співдружність. Збереження спільних стратегічних сил колишнього Радянського Союзу не означає створення нового блоку.

На прохання посланника уряду ЧСФР І. Плющ розповів про розстановку політичних сил у Верховній Раді України. Відзначалась важливість міжпарламентських зв'язків у розвитку взаємовідносин двох країн, яких об'єднують традиції дружби і добросусідства.

(Укрінформ).

ГОТОВІ ЗРЕКТИСЯ СВОЇХ ФУНКЦІЙ

Постійний представник України при ООН Г. Удовенко повідомив Президента України, що до Представництва звернулися керівники уряду і Української народної ради (парламенту) у вигнанні з пропозицією символічного зречення їхніх функцій і повноважень на користь Верховної Ради і Уряду незалежної України. На їхню думку, нагодою для здійснення цієї символічної акції міг би стати Всеукраїнський конгрес, що відбуватиметься 22—23 січня 1992 року і буде присвячений ювілеєві проголошення незалежності України в 1918 році.

В інформації аташе Постійного представництва України при ООН В. Жолдокова містяться відомості про бесіди з головою Української народної ради М. Воскобійником та керівником відділу зовнішніх справ уряду Української народної республіки (у вигнанні) В. Жилою на їхнє прохання. Головна тема бесід: перспективи і засоби співпраці українських закордонних організацій з Верховною Радою, Кабінетом міністрів і громадськими організаціями України.

М. Воскобійник і В. Жила висловили пропозицію про символічну передачу функцій уряду і парламенту у вигнанні відповідно урядові і Верховній Раді незалежної України. Зазначалося, що прецедентом такої передачі функцій було перейняття урядом Леха Валенси повноважень від польського уряду у вигнанні в Лондоні. На думку співрозмовників, така акція символізувала б зв'язок сучасних подій із створенням незалежної української держави у 1918 році. Відчувається бажання керівників названих структур внести свою частку у розбудову державності України. Вони не перебільшують значення діяльності уряду і парламенту у вигнанні. Найбільш відповідним партнером такої співпраці вони вважають Верховну Раду України.

Обговорювалося питання про передачу Постійному представництву будинку Українського інституту Америки. З нашого боку висловлена пропозиція щодо координації дій різних українських організацій і Представництва у вирішенні цього питання. Деякі українські організації в США мають значні матеріальні кошти і бажають допомагати Україні у той чи інший спосіб. Вважаємо за доцільне ширше використовувати фінансові можливості таких організацій, наприклад, Українського народного союзу, для підготовки кадрів за кордоном (надання стипендій у престижних вузах США) та інших форм допомоги Україні.

М. Воскобійник передав редакції газети текст своєї доповіді на пленарному засіданні президії УНР 9 листопада 1991 року, яку було з незначними скороченнями опубліковано в «Голосі України» від 4 грудня цього року.

Парламентська хроніка

ПРО ГОЛОВНЕ — ПОСПІХОМ

ДЕННЕ Й ВЕЧІРНЄ ЗАСІДАННЯ 10 ГРУДНЯ

Цього дня в парламенті відчувалася якась напруга. Пов'язана вона була з підписанням напередодні в Мінську Угоди про створення Співдружності Незалежних Держав. Навіть найобізнаніші аналітики не здатні були передбачити реакцію Верховної Ради та окремих її фракцій на цю подію.

Отже, звичайний сесійний день тривав. Після перерви обговорювався в першому читанні Закон про іноземні інвестиції. Депутати, зокрема О. Нечипоренко (Київщина), Є. Морозов (Кіровоградщина), О. Барабаш (Дніпропетровська область), наполягали: закон треба приймати якнайшвидше. Щоправда, їм ніхто й не заперечував, якщо не враховувати деяких зауважень, які стосувалися передусім преамбули (надто довга). Не сприйняли депутати також відсутності в законопроекті розділу, що передбачає розгляд спорів, а також гарантій недопущення націоналізації іноземних інвестицій. Ще один негаразд — проблема вивозу капіталів — не завадив схвалити закон у першому читанні й продекларувати: економіка України готова для того, щоб однією з перших (?) почати співпрацю з закордонними партнерами (О. Нечипоренко). Однак приймати цей закон у другому читанні можна тільки після Закону про валютне регулювання (О. Барабаш).

Після цього Верховна Рада внесла зміни до Закону про інвестиційну діяльність (скажімо, термін «радянські громадяни» змінила на термін «громадяни України» і т. ін.) і прийняла Закон про товарну біржу. І. Заєць, провідний розробник цього акта, пропонував ввести до назви слова «товарова біржа», але з ініціативи В. Карпенка ця пропозиція не пройшла. Та суперечками з мовних питань обговорення не обмежилося й було остаточно визначено: біржа — не підприємство, а організація. Отже, не має на меті одержавлення прибутку. Таким чином, до чого ми маємо йти — відомо, проте як перебудовуватиметься діяльність існуючих товарних бірж (а вони нині є саме комерційними підприємствами), пояснено не було. Мабуть, знову ці питання буде віддано на відкуп урядові, який уже довів свою неспроможність вирішити багато попередніх.

Потім був виступ Президента України Л. Кравчука з приводу підписання відомої угоди між трьома державами, яким розпочалося вечірнє засідання (доповідь друкується в газеті).

З ініціативи Голови Верховної Ради Угоду про Співдружність Незалежних Держав із застереженнями було ратифіковано без обговорення. За неї при поіменному голосуванні висловилися 288 депутатів. Щоправда, Народна Рада запросила І. Плюща на «сімейну» нараду після закінчення сесійного дня. Проте докладніше повідомити про ці збори ми не маємо можливості, адже журналістів попросили вийти з сесійного залу.

Дмитро ДЕСЯТНИКОВ.

Таємниці чорнобильського «Титаніка»

РАНКОВЕ ЗАСІДАННЯ

Сорок шосте засідання депутатів на четвертій сесії Верховної Ради України розпочалося з виступу Голови постійної Комісії з питань Чорнобильської катастрофи і голови тимчасової депутатської комісії народного депутата В. Яворівського. Тема доповіді — результати розслідування комплексу подій, пов'язаних з аварією на Чорнобильській АЕС.

Принагідно сказати, що виступ В. Яворівського тривав рівно одну годину і впродовж цього часу в залі була повна тиша. Переконаний, що цей виступ з такою ж увагою слухали і мільйони радіослухачів. Пишу це для того, щоб підтвердити одну думку, яку нерідко висловлюють ліквідатори: спад інтересу до подій 1986 року — тимчасовий. Він викликаний новими й новими політичними подіями, але, на жаль, не вирішенням чорнобильських проблем. Навпаки, з роками тяжкі наслідки аварії на ЧАЕС набирають дедалі більших і більших масштабів...

Але повернемося до виступу В. Яворівського. Як сказав доповідач, першою причиною аварії на ЧАЕС працівники КДБ вважали диверсію. І як підтвердив час, це справді була диверсія, але не технічна. До атомного вибуху на ЧАЕС призвела наша політична система, в якій головну і безконтрольну функцію виконувала Комуністична партія СРСР і її провінційний малоросійський філіал КПУ.

Через втрату здорового глузду першу в Україні атомну станцію було споруджено на розломі гранітного щита в межиріччі великих рік — Дніпра, Прип'яті і Десни. За сотню кілометрів від Києва. Саме на Чорнобильській АЕС було встановлено потужні, але вкрай небезпечні реактори типу РБМК — 1000, які давали плутоній для виробництва атомної зброї. (До речі, якби не сталася катастрофа в 1986 році, то кількість енергоблоків на ЧАЕС було б доведено до 12. Одна половина на правому березі Прип'яті, а друга — на лівому).

Торкнувшись першого етапу ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС, В. Яворівський сказав: «Сьогодні комісія може стверджувати ще одну трагічну істину: майже половина людей, які пройшли через 30-кілометрову Чорнобильську зону, при розумному підході до ліквідації технологічної катастрофи там взагалі не були потрібні». (Виклад доповіді В. Яворівського буде опубліковано в газеті).

На мій погляд, виступ В. Яворівського цінний тим, що він розкриває глибинні причини чорнобильської катастрофи, не замикається на діях операторів під час проведення технічного експерименту в ніч з 25 на 26 квітня. «Уроки Чорнобиля, — сказав доповідач,— спонукають до одного висновку: тільки самостійна, пронизана гласністю, правова і демократична держава може дозволити собі використання могутніх досягнень людського розуму, людської цивілізації. Для тоталітарної держави, для її колоній — це смертельно небезпечно, як і для людства в цілому».

Документи тимчасової депутатської комісії Верховної Ради України по розслідуванню комплексу подій, пов'язаних з аварією на ЧАЕС, передано до української прокуратури з вимогою порушити кримінальну справу і провести детальне розслідування по названих фактах.

Щороку відкриватимуться нові й нові таємниці загибелі чорнобильського «Титаніка». А поки що в ніч з 11 на 12 жовтня 1991 року пожежники Прип'яті і Чорнобиля гасили вогонь на другому енергоблоці в кирзових чоботях і брезентових робах. Екіпіровка у них була точнісінько така, як і в пожежників, які загинули в ніч з 25 на 26 квітня 1986 року на четвертому енергоблоці.

На вечірньому засіданні продовжувалося обговорення пакету документів, що стосуються Чорнобильських проблем. Було прийнято постанову Верховної Ради України «Про хід виконання заходів, передбачених постановами Верховної Ради України «Про концепцію проживання населення на територіях України з підвищеними рівнями радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи», «Про порядок введення в дію Закону України «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи» і «Про порядок введення в дію Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи».

Микола ХРІЄНКО.

КОРДОН БЕЗ... ОРЕНДИ

РАНКОВЕ ЗАСІДАННЯ 12 ГРУДНЯ

У другому читанні розглядався проект Митного кодексу України. Доповідав його голова Підкомісії у закордонних справах Олександр Дунтау. Більшість статей законопроекту не викликала жодних сумнівів у народних депутатів і приймалася без обговорення.

Дебатувалася стаття 10. У ній було записано, що фінансування матеріально-технічного забезпечення та створення інфраструктур митних органів України здійснюється за рахунок державного бюджету, а також зборів і коштів, виручених від реалізації конфіскованих предметів.

Що це означає? Відразу, як сказав один з народних депутатів, спадає на думку жарт: дайте мені в оренду метр кордону і за два дні я стану мільйонером. Не будемо говорити за всю митну службу республіки, але важко не погодитися з народним депутатом Володимиром Колінцем: на митницях процвітає хабарництво.

Водночас, зрозуміло, що збір і виручені кошти від реалізації конфіскованих предметів мають надходити до бюджету. І буде справедливо, щоб уже з нього вони йшли на розвиток митної справи, заохочення її працівників. Механізм таких відрахувань треба опрацювати і визначити.

Надходила й інша пропозиція — відправити статтю на доопрацювання. 289 голосами парламент відкинув позабюджетне джерело фінансування митних органів України.

Парламент розглянув також у першому читанні Закон «Про митний тариф». Можливо, скоро возити товари за кордон на продаж буде не вигідно?

Вікторія СВІТЛАНОВА.

«КОГО ВИЗНАВАТИ — УКРАЇНУ ЧИ СПІВДРУЖНІСТЬ?»

Ситуація

«Розвал Радянського Союзу» — це, напевне, найголовніша тема повідомлень і коментарів світових засобів масової інформації. Хоча ця проблема дискутується вже протягом доволі тривалого часу, проте твердо можна сказати, що найбільшу увагу вона привернула до себе за останні два тижні. Передусім, це було пов'язано з українським референдумом.

Ще під час прогнозувань і особливо після оголошення його результатів за рубежем зрозуміли, за словами японської газети «Асахі», що «відмінні дії України значною мірою вирішально впливатимуть на розвиток системи нового Союзу». Відразу ж було зрозумілим і те, що Україна напевне, не стане абсолютно відокремленою державою. Як заявила в інтерв'ю П'ятій програмі французького телебачення відомий радянолог, член французької академії Е. д'Анкосс, «для росіян (РРФСР — **ред.**) відділення України — це справжній біль, але в той же час немає підстав драматизувати ситуацію. Останніми роками події розвиваються в напрямі відокремлення, і якщо воно відбудеться мирним шляхом, то, можливо, результатом буде не союз (Горбачов має марні ілюзії щодо цього), а угода держав, у яких є спільні справи». Схожу думку висловила й німецька газета «Тагесшпігель», яка писала: «Імперія розвалюється, однак залишає після себе не вакуум, а нові центри гравітації, які з'являються дуже швидко. Незалежність України приводить до таких змін в історичних сферах, яких не було з часів другої світової війни».

Отже, результати референдуму на Україні і заяви її керівництва (особливо щодо питань контролю ядерної зброї, сплати боргів і додержання міжнародних угод) поставили проблему визнання нової суверенної держави. Польща, Угорщина, Чехо-Словаччина, Болгарія і Канада розв'язали її позитивно. Обіцяючими в цьому плані були й заяви американського керівництва. Навіть завжди стримані північні держави — Швеція, Данія і Фінляндія — висловили намір з часом встановити з Україною дипломатичні відносини.

Але зміни в нашому політичному житті відбуваються з такою швидкістю, що Захід просто не встигає виробити твердої концепції щодо повного визнання нашої країни.

Хоча, приміром, міністр закордонних справ Австрії А. Мок в інтерв'ю місцевому телебаченню назвав утворення Союзу Незалежних Держав (СНД) позитивним кроком і заявив, що визнання України і Беларусі — давніх членів ООН і суб'єктів міжнародного права — не є необхідністю і залишається лише встановити з ними дипломатичні відносини, проте далеко не всі дотримуються такої точки зору. Наявність СНД, за пізнішими словами прем'єра Швеції К. Більдта, вимагає з'ясувати, яку державу визнавати: чи самостійну Україну, чи країну, що входить у ширші об'єднання. До того ж іще з більшою силою постають питання щодо контролю ядерної зброї, боргів і додержання міжнародних договорів і прав людини «троїстим союзом» в цілому.

Саме для одержання кінцевих гарантій щодо позитивного розв'язання цих проблем до столиць трьох колишніх радянських республік щодня прибувають спеціальні емісари Європейського Співтовариства та окремих країн світу. Їхнє завдання — допомогти своїм урядам визначитися щодо політичної ситуації, яка склалася.

Бо, як сказав під час візиту до Києва міністр закордонних справ і зовнішньої торгівлі Австралії І. Еванс, одним з критеріїв визнання нових незалежних держав є такий: чи сприятиме це розв'язанню політичних проблем у регіоні? Це питання, напевне, і змушує Захід зберігати дещо очікувальну позицію.

Однак уже сьогодні лунають голоси на підтримку окремих республік. Так, шведська «Дагенс нюхетер», публікуючи інтерв'ю з главою зовнішньополітичного відомства країни М. аф Углас, пише: «Важливо дати республікам зрозуміти, що вони повинні розв'язати свої внутрішні конфлікти. Одночасно з цим нам слід простягти їм руку і сказати про нашу готовність до співробітництва».

На відміну від офіційних кіл, представники неурядових економічних і політичних груп західних країн висловлюють більш визначену позицію. Так, виступаючи у паризькій «Фігаро», відомий французький підприємець, президент — генеральний директор Товариства міжнародної торгівлі Ж. Марселен, сказав: «Утворення незалежної української держави — акт великого значення, на який французьке керівництво, що звичайно «запізнюється» останнім часом з реакцією на стрімку еволюцію подій у Центральній Європі, має звернути найбільшу увагу. Визнаючи серед перших нову державу і встановивши тісні дружні всебічні відносини з Україною, Франція має виняткову можливість досягти нового балансу у співвідношенні сил і впливу в Центральній Європі з «німецькими друзями».

Відомий американський політолог З. Бжезінський акцентує увагу на можливості нового військового перевороту, який може очолити навіть сам Горбачов. Тому, за словами З. Бжезінського, найкращою тактикою для США у подібній ситуації було б негайне дипломатичне визнання України.

Отакі різні позиції. Якими вони будуть у майбутньому, покаже, напевне, тільки час. Сподіваймось, найближчий.

Олексій ЄВСІКОВ.

Бізнес-контакт

СВІТ ЧЕКАЄ НА НАС

Зайняти міцне становище в галузі опто- і мікроелектроніки через створення репутації найвищої якості продукції і послуг, взяти участь у розвитку електронної промисловості через введення в дію мережі розподілу і співробітництва з місцевими промисловими підприємствами — така візитна картка всесвітньовідомої американської фірми «Х'юлетт—Паккард» в Україні.

Це, мабуть, один із найкращих паростків зарубіжного партнерства світового масштабу на ниві нашої незалежності. «Україна — це держава, рівень наукового і технічного потенціалу якої вигідно вирізняє її серед країн і республік колишнього Союзу, — підкреслив менеджер з маркетингу та комерції європейського відділення фірми «Х'юлетт—Паккард» Ж.-П. Міра. — І тому в нас виникла зацікавленість встановити довгострокові і міцні контакти в галузі мікроелектроніки з українськими партнерами».

У такому ключі пройшов нещодавно в Києві діловий семінар з питань мікроелектроніки, організований «Укрзовнішінформом» і «Х'юлетт—Паккардом». Поява на нашому ринку такої відомої фірми — це неординарне явище. Незважаючи на неповну обізнаність на українському ринку, вона готова надати нам гарантовану можливість реалізації продукції наших підприємств відповідного профілю, зазначив в інтерв'ю нашому кореспондентові директор «Укрзовнішінформу» В. Пікаревський.

Втім, на думку пана Міри, Україна не повинна чекати, що до неї звернуться із готовими позиціями. Вона має сама демонструвати свої можливості у сферах великого і малого бізнесу. Так, але природно постає всім відомий фінансовий аспект цього питання. Треба переходити на безвалютний обмін продуктами виробництва, пропонують іноземні гості. Адже, на їх думку, галузь промисловості, яка їх цікавить, є досить розвинутою і не потребує реорганізації, а тільки розширення.

На перший погляд здається, що іноземці трохи перебільшують. Втім, обговоривши це питання з ними, пересвідчуєшся у їх упевненості в своїй правоті. Тим більше коли це стверджує менеджер компанії, яка налічує 90 тисяч службовців у 30 країнах світу з оборотом капіталу в 12 мільйонів доларів.

Але, як відомо, великі радянські підприємства завжди ідуть з осторогою на такі угоди. Тому стратегія «Х'юлетт—Паккард» нині більше спрямована на співпрацю з невеликими фірмами, а головне — безпосередньо з підприємствами. «Вони мають усі можливості для такого співробітництва на відміну від великих фірм, які настільки заінтересовані центром, що майже не можуть існувати без нього»,— стверджує пан Міра.

Майбутнє засвідчить правильність його позиції. Побажаємо ж успіху «Х'юлетт—Паккард» та «Укрзовнішінформу» у плідному співробітництві. Це в свою чергу приведе до визнання України не тільки як незалежної держави, також її промислового і наукового потенціалу всіма країнами світу.

Артем ПРОХОРЕНКО.

Експрес-новини

Уряд ФРН прийняв рішення перевести десять з вісімнадцяти міністерств з Бонна в Берлін. Рішення кабінету — остаточне, незважаючи на дебати з цього питання, які досі тривають, заявив керівник відомства федерального канцлера Німеччини Зайтерс.

* * *

Згідно з повідомленням міністра закордонних справ Японії Ватанабе, уряд його країни тимчасово заморозив фінансову допомогу СРСР. Японія вирішила дочекатися врегулювання питання між старими й новими структурами колишнього Радянського Союзу та незалежними республіками: хто саме віддаватиме борги.

* * *

Учора в Брюсселі зібралися міністри оборони країн — членів НАТО. Основним питанням зустрічі є становище в колишньому Радянському Союзі і майбутнє його ядерних арсеналів. Обговорюватиметься також нова стратегія Північноатлантичного блоку, яка передбачає створення більш компактних і мобільних збройних сил з меншим використанням ядерної зброї.

* * *

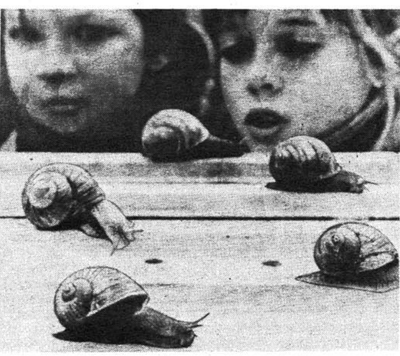
Федеральний канцлер ФРН Коль на зустрічі в Маастріхті закликав всі країни ЄЕС сприяти швидкій та ефективній допомозі колишнім республікам СРСР. На його думку, було б непогано створити щось на зразок спеціальних груп швидкого реагування, які могли б ефективно доставити харчову допомогу всім, хто її потребує.

* * *

У Хорватії тривають бої. Згідно з повідомленнями агентства ТАНЮГ, учора хорватські сили знищили сербське село поблизу міста Осієк. Югославська армія продовжує артобстріл об'єктів цього регіону. Передбачається, що голова сербського уряду Зеленович подасть у відставку.

Погляд

РОЗВАГА — «ПОВІЛЬНІ» ГОНКИ



Давно відома звичка французів смакувати блюда з устриць, равликів тощо. Але як ми не всі полюбляємо, скажімо, гарбузову кашу, так і не всі французи хочуть скуштувати екзотичні національні блюда. Приміром, жителі ельзаського містечка Озенбах використовують тих же равликів для... гонок. І можна з упевненістю сказати, що учасники «змагань» не потрапляють на тарілку.

Фото ТАРС.

Інформ-шоу

РЕКЛАМА — ПЕРЕДУСІМ

Більшість міст нових земель ФРН перетворилися останнім часом у справжні плакатні джунглі. Справа в тому, що рекламна інформація почала з'являтися де тільки можливо: на парканах, стінах, навіть на фасадах будинків, які являють собою архітектурну або історичну цінність. Подібні безцеремонні дії рекламних агентів, переважно зі старих земель, викликають зрозуміле невдоволення громадян. Але це зовсім не турбує західних рекламодавців. відповідь на негативне ставлення населення до їх продукції вони вирішили постачати на територію колишньої НДР ще більше плакатів, ніж раніше.

ТАБІР ІДЕ НА ПІВНІЧ

Останнім часом занепокоєння шведських кордонників викликає зростання потоку польських циган, які прибувають до Швеції та наполягають у наданні їм політичного притулку. За словами циган, ця подорож на північ пов'язана з переслідуваннями та ворожим ставленням населення Польщі до їх сімей. Зокрема, влітку цього року в польському місті Млава було вчинено кілька циганських погромів, що остаточно змусило циган назавжди покинути це місто.

На превеликий жаль, у Швеції на циганські сім'ї чекає розчарування, зазначають стокгольмські газети. Всі їхні заяви щодо проживання в Швеції та одержання статусу політичних біженців, було відхилено.

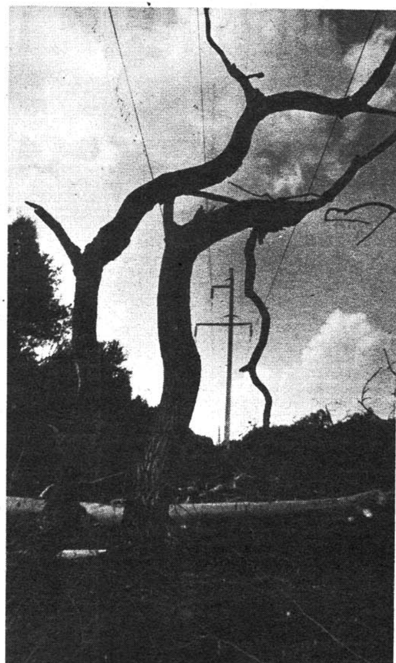
СТРАЙКУЙ, ІНАКШЕ ЗГВАЛТУЄМО!

Страшна трагедія сталася в кенійському місті Тiганія: учнями однієї з гімназій було зґвалтовано понад 70 своїх однокласниць, а внаслідок паніки, яка охопила гімназисток під час цього акту насилля, загинуло 19 дівчат. Причина цієї катастрофи полягає у відмові учениць від бойкоту занять, запланованого гімназистами як протест проти закриття вищих навчальних закладів, підвищення плати за навчання, нелюдських умов в інтернатах та жорстокого ставлення поліції до молоді.

Трагічні події в гімназії ще раз підкреслили глибоку моральну кризу в суспільстві Кенії, де й сьогодні діють шовіністичні закони щодо жінок та крах соціально - політичного курсу уряду країни.







ТЕОРІЯ ДАРВІНА І БЕНЗОПИЛКА «ДРУЖБА»

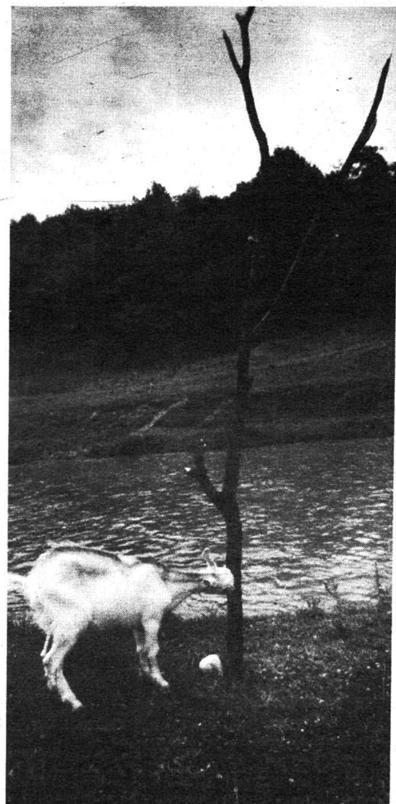
Я не знаю, хто Микола Ткачівський за фахом, але склад мислення у цієї людини — філософський. І для вираження своїх думок Микола Ткачівський обрав не прозу і поезію, а чорно-білу фотографію. На звороті цих знімків підписи: «Знущання», «Облога», «Реалізація великих задумів», «Останній квіт»... Є в цих написах до фото і гірка іронія, і біль, і співчуття. Мабуть, немає тільки надії й оптимізму. Але хіба винен у цьому автор?

Ми вже «дополіпшували» природу до такого стану, що лишилося тільки навколишнє середовище. Люди з покаліченими душами зробили каліками дерева і землю. Покалічена природа формує в дітях покалічену душу. Виходить якесь зачароване коло, з якого не можна вирватися.

Згідно з теорією Дарвіна людина, образно кажучи, злізла з дерева на землю і взялася спочатку за кам'яну, а потім і за металеву сокиру. Згодом придумала бензопилку «Дружба». Дивишся на фотознімки Миколи Ткачівського і думаєш: «Ліпше було б, якби оті люди, подібні до мавпи, ніколи не злазили б з дерев. Тоді наша планета справді була б зеленим оазисом у мертвому Космосі».

Але природа чомусь розпорядилася по-іншому.

Микола ХРІЄНКО.





ДОВІРЯЮЧИ ПАРЛАМЕНТАРІЯМ...

СУБ'ЄКТИВНІ МІРКУВАННЯ З ПРИВОДУ КОМПЕТЕНТНОСТІ ОКРЕМИХ ДЕПУТАТІВ

Демократія і гласність, що володіють нині в нашому житті, дають змогу з екрана телевізора спостерігати законодавчий процес і, зокрема, обговорення та прийняття Верховною Радою України законодавчих актів. Проте не відкрию Америки, коли скажу: часто ми покладаємося на компетентність і відповідальність депутатів, адже доля кожного закону зрештою залежить саме від них.

Не ставлю собі за мету робити якісь узагальнення, але хід обговорення окремих проектів законів, зрозумілих мені як спеціалістові, свідчить, що виступи з парламентської трибуни навіть одного депутата можуть призвести до різних наслідків, з поміж них і непередбачуваних. За приклад хотілось би взяти проекти законів України про пенсійне забезпечення, а також про профспілки й участь, зокрема, у їхньому обговоренні депутата В. Слєднева.

Цілком зрозумілою є надзвичайно складна проблема фінансування Закону про пенсійне забезпечення. Своєрідною «паличкою-рятувальницею» тут стала пропозиція про використання коштів промислових підприємств на оплату лікарняних листків. Саме її активно підтримав депутат В. Слєднев.

На перший погляд, було запропоновано вдалий вихід, особливо в інтересах найменш соціально захищеної частини населення. Але більш ретельний аналіз показує, що реалізація цієї пропозиції боляче відіб'ється на всіх верствах населення, зокрема на працюючих.

Яка ж ситуація складається, якщо Верховна Рада дасть своє добро на оплату лікарняних за рахунок підприємств? По-перше, і це ні для кого не таємниця, таке рішення не відповідатиме положенням 41-ї статті Конституції України, оскільки зніме з держави її конституційний обов'язок, а трудящих позбавить державної гарантії щодо забезпечення допомоги в разі тимчасової непрацездатності. У такому випадку соціальні права трудівника віддаються на відкуп адміністрації підприємства або підприємця. Намагаючись поправити своє фінансове становище за умов переходу до ринку, а надалі — одержати більший прибуток, підприємства, і особливо підприємці, усіма засобами позбавлятимуться від значної частини трудівників, насамперед, від тих, хто часто та довго хворіє, страждає хронічними недугами, багатодітних матерів. Таких на Україні нині майже 15 мільйонів чоловік.

Погодьтеся: починати будувати демократичну, незалежну Україну, правову державу з обмеження прав трудящих — не кращий варіант!

По-друге, до якого б джерела не пропонували віднести витрати підприємств на виплату допомоги по тимчасовій непрацездатності, як би штучно не відокремлювали їх від страхового тарифу, вони, за своєю суттю та призначенням, є додатковим внеском на соціальне страхування з тією лише різницею, що розмір цього внеску не обумовлюється законодавчим актом. Це цілком очевидно, бо всі запропоновані витрати як на сплату страхових внесків за встановленим тарифом, так і витрати підприємств на оплату лікарняних листків, автоматично включаються в собівартість, а отож, і в ціну продукції (товарів, послуг). Чи не саме тому, за надзвичайно важкого фінансового стану більшості підприємств депутати-господарники не стали заперечувати проти того, щоб підприємства несли додаткові фінансові витрати? Їхня логіка дуже проста. Бо якщо ці витрати включаються в собівартість (а не беруться з чистого прибутку), то немає чого й сушити собі голову. У будь-якому разі вони відшкодовуватимуться підприємству споживачами.

Все це так, якби не призводило до серйозних соціальних наслідків. Підвищення розміру чинного та введення у прихованій формі додаткового тарифу на соціальне страхування неминуче викличе нове підвищення цін і, врешті-решт, ляже на плечі трудящих, ще більше знизить їхній життєвий рівень. Особливо тих, заради кого приймається Закон про пенсійне забезпечення.

На мій погляд, навіть за безвихідної ситуації справедливіше було б встановити реальний розмір страхового тарифу, який забезпечував би всі виплати по соціальному страхуванню, гарантовані державою. Таке вирішення проблеми було б меншим злом. За такої умови право трудящих на соціальне страхування залишилося б гарантованим. Та й немає ніякої рації руйнувати діючий механізм цієї справи та вигадувати інший, громіздкий, тим більше, що він не пройшов необхідної експертизи.

Питання соціального страхування порушувалися також і під час обговорення в парламенті проекту Закону про профспілки. У ході дискусії його намагався докладно висвітлити той самий депутат В. Слєднев. Однак, на мою думку, необхідної ясності він не додав, можливо, навпаки. Однозначно відстоюючи державну систему соціального страхування, яка, до речі, весь час такою була й залишається нині, депутат вимагав, щоб усе соціальне страхування було на підприємстві. Але це, як полюбляють говорити в парламенті,— нонсенс, несумісні речі. Страхування може бути або державним, або підприємства. Правда, ще немає країни, де б обов'язок управління соціальним страхуванням було б покладено на підприємства. Подібні спроби в недалекому минулому робилися в Польщі, та це призвело до негативних наслідків. Після переведення підприємств на госпрозрахунок там почастішали випадки утискування прав трудящих, в умовах ринкової економіки різко посилилася нерівність у фінансовому становищі підприємств, адміністрація багатьох з них стала нехтувати соціальними питаннями. Зрештою, справа закінчилася тим, що господарники висловилися за зняття з себе обов'язків по виплаті допомог, зажадали повернення до колишньої практики, визнали за краще погодитися на підвищення страхового тарифу.

Якщо повернутися до пропозиції В. Слєднева, то подив викликали розрахунки, які він навів, обгрунтовуючи її актуальність. Ці розрахунки зроблено з певним перекрученням дії механізму соціального страхування. Мабуть, з цієї причини і було зазначено у виступі депутата, що кожний працюючий на Донецькому металургійному заводі щомісячно віддає в суспільні фонди, в основному через профспілки, в середньому 366 карбованців. Невже депутат, директор заводу не знає встановленого порядку, за яким кошти від страхових внесків, що сплачуються підприємствами в поточному році (у розмірі 37 відсотків), розподіляються так: 11 відсотків страхового тарифу направляється до стабілізаційного фонду; 20,93 відсотка — до пенсійного фонду і лише 5,07 відсотка йде на потреби фонду соціального страхування, яким керують профспілки. Отже виходить, що для забезпечення встановлених витрат по соціальному страхуванню (і ні в якому разі не на профспілкові цілі) на заробітну плату кожного працюючого на Донецькому металургійному заводі щомісяця нараховується в середньому лише 23 карбованці. Саме з цієї суми й треба виходити, якщо говорити про кошти, які надходять до бюджету, що ним відають профспілки.

Коли б депутат В. Слєднев мав ці об'єктивні дані, його висновки, можливо, були б іншими. До того ж, до учасників обговорення проекту закону не було доведено той факт, що за підсумками дев'яти місяців поточного року на Донецькому металургійному заводі на кожного працюючого витрачено з коштів фонду соціального страхування в середньому 28 карбованців. Це, як бачимо, більше, ніж нараховано за страховими внесками. Виходить, директор-депутат намагається зруйнувати чинну систему соціального страхування, яка справно продовжує підтримувати трудящих заводу і в сьогоднішній нелегкий час. Загальна сума дотації по цьому підприємству з коштів фонду соціального страхування з початку року склала 360 тисяч карбованців. Додаткові асигнування виділено заводові у зв'язку з високим рівнем захворюваності, який тут на 35 відсотків вищий, ніж у середньому по Донецькій області.

Ось за такої ситуації І Слєднев відстоював пропозицію, реалізація якої однозначно призведе до погіршення фінансового становища підприємства та соціального захисту його трудящих. Проте все це не означає, що система соціального страхування трудящих України не потребує вдосконалення. Але робити це слід зі знанням справи, компетентно, щоб від цього не потерпіли люди. Впевнений, у цьому зацікавлені також і всі депутати Верховної Ради України.

Валерій СІПЕЄВ,
завідуючий відділом Фонду соціального страхування України.
Київ.

Пропонуємо до законопроекту

ХТО ЗАПЛАТИТЬ ЗА «ВАНТАЖ-200»?

На часі прийняття Верховною Радою України Закону про соціальні та правові гарантії військовослужбовців та членів їх сімей. Дуже хотілося б, щоб депутати глибше пройнялися проблемою становища військовослужбовців, їхніх рідних.

Якщо десь на виробництві трапляється аварія або інше нещастя і гине кілька чоловік, про це сповіщають засоби масової інформації, створюються спеціальні комісії, надається допомога рідним загиблих. Але ж мало хто знає, що в армії Союзу щороку — в мирний час — гине в середньому 6600 юнаків — ціла дивізія! І ніяких комісій, ніяких розслідувань, ніякої допомоги рідним, бо гинуть вони по одному, по двоє. Їх тихо привозять у цинкових домовинах (так званий «Вантаж-200») у села та в міста, тихо ховають і — нема проблем!

За офіційними даними, поданими Президентській спеціальній комісії з розслідування причин загибелі та травматизму в армії, серед смертей солдатів в армії — до 20 відсотків становлять самогубства, в той час як у цивільному суспільстві цей процент — 1,37 відсотка. Причому сюди входять і алкоголіки, і наркомани, що покінчили з життям, і старі нещасні люди, хворі й інші. А в армії — здорові, сильні юнаки! За даними комісії, більшість діагнозів сфальсифіковано — дітей привозять ховати побитими, понівеченими, без очей, з ранами, а причину смерті вказують одну: самогубство. І виходить, що батькам не тільки треба ховати єдину свою надію, а й по всіх інстанціях доводити, що син не самогубець, що його вбито або тяжкими знущаннями доведено до загибелі.

На другому місці в армії смертність від гострої серцево-судинної недостатності — теж до 20 відсотків. Але ж перепрошую! Гостра серцево-судинна недостатність у випадку загибелі молодого здорового хлопця — це ж не причина смерті, це тільки констатація факту, що він помер, бо в нього зупинилося серце. А чому воно зупинилося — на це відповіді батьки не мають, а крім батьків те нікого не цікавить.

Смерть від виразки шлунку в армії у 3 тисячі разів вища, ніж смерть юнаків такого ж віку від тієї ж хвороби в цивільному середовищі. Це говорить про те, що в армії жахливе становище з харчуванням і психофізіологічним перевантаженням, а також про те, що солдатів мало хто рятує і лікує!

Часто кажуть: треба виховувати їх мужніми й сильними. Але в тому то й справа, що гинуть якраз розумні, мужні та сильні — студенти, спортсмени, талановиті й сміливі юнаки, в яких найбільше розвинене почуття власної гідності, які «не вписуються» в атмосферу приниження, не зносять насильства. Гине генофонд України, бо кожний четвертий з отих загиблих — з України.

Винних у загибелі немає. І недаремно на всіх з'їздах солдатських матерів висить гасло: «Смерті є — винних немає», тобто винні не покарані, бо не розслідуються ці справи належним чином, бо ніхто не зацікавлений у покаранні винних, в армію не доступитися батькам, не пробити цю стіну, що вища від кремлівської... Треба створювати незалежні комісії для розслідування таких випадків.

А тепер другий бік оцієї печальної медалі. Загинув син, не народилися його дітки, онуки — не стало цілої гілки роду людського... Та залишилася мати... Чи ж звертає хтось увагу на неї?

В офіційних документах зазначено: помер від перитоніту, місце смерті — Калуга. А фотокартка, на якій син лежить у домовині у військовому мундирі — не документ. Чим довести, що це ж був захисник держави, що помер він в армії... Матері немає за що ні пам'ятник на могилці встановити, ні квітів йому купити. Посвідчення про загибель сина під час виконання обов'язків військової служби видають батькам тільки в тому разі, якщо він загинув в аварії, на навчаннях, або ж на смерть розбився на спортивному майданчику. А якщо він стояв на варті, застудився, захворів і помер, або якщо його «загнали» під час марш-кидка, або якщо вбили і підвісили, або ж довели до самогубства, то матері цих синів не матимуть ніякого посвідчення, пільг, забезпечення від держави. Хіба це справедливо?

Матерям здається, що всі оті пільги, які вони просять у держави: пенсії в 50 років, звільнення від прибуткового податку, зниження до 50 відсотків вартості проїзду та оплати житла, одноразова виплата якоїсь суми — то така дрібниця в порівнянні з втраченим життям сина... Держава і суспільство мали б надати оцим матерям такі пільги з поклоном: «Візьміть, матері, — це все, що ми можемо, на жаль, для вас зробити, адже дітей ваших нам з могил не підняти...».

У Сполучених Штатах Америки в разі загибелі військовослужбовця батьки одержують одноразову виплату 100000 доларів і, крім цього, пенсію до віку в розмірі середньої заробітної плати — незалежно від віку батьків, від часу, місця і обставин загибелі.

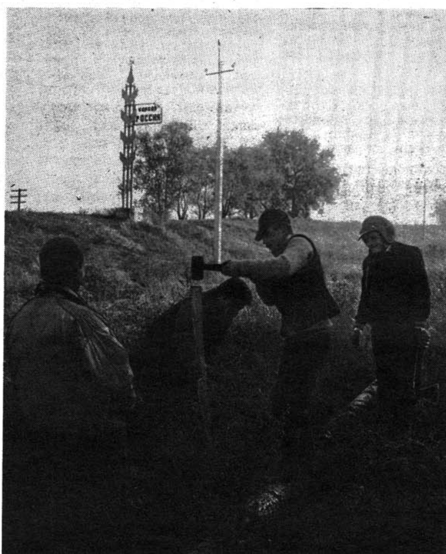
Солдатські матері просять депутатів не ділити могили їхніх дітей на категорії, звільнити потерпілих жінок від тяжкої принизливої необхідності ходити по кабінетах і випрошувати право на соціальний захист.

Таїсія ШКРЮМ,
член комітету солдатських матерів, голова Дніпропетровської медично-соціальної експертної комісії.

Голова Верховної Ради України Іван Плющ нещодавно відзначив, що всі аграрні реформи гальмує бюрократичний пласт, який заліг між Верховною Радою і селянами. Додам, що не вселяють оптимізму ні хлібні черги в Києві, ні проколгоспна позиція державного міністра — міністра сільського господарства Олександра Ткаченка. Мені запам'ялися слова депутата Андрія Печерова під час обговорення Закону про селянське (фермерське) господарство: «В запропонованому проекті дуже багато обіцянок, які ми не виконаємо перед тими людьми, які хочуть стати фермерами. Втягнемо їх у нову історію, а потім розпишемось про свою неспроможність». На такому тлі й народилися ці нотатки.

Роздуми про аграрну незалежність

КОЛГОСП ЧИ ФЕРМЕР?



ДНЯМИ зателефонував академік Леонід Новаківський і сказав втомлено: «Знаєш, нарешті створено Державний комітет по земельній реформі. Головою призначено Бориса Чепкова». Особливої радості не було, бо рік минув, і Комітет під крилом Кабінету міністрів мав би вже розкрутити маховик земельної реформи. Ясно як божий день, ніхто ділити землю в ніч під новий рік не буде.

А ти, фермере, чекай весни, може, скреснуть аграрні реформи. Хоча може вийти й так, що до весни колгоспи стануть коопгоспами чи асоціаціями кооперативів. При цьому за рідким винятком змінивши свою суть. Це майже так, коли чоловік, не маючи нового кожуха, носить його навиворіт. Все це гірка правда. Але правда й те, що в нас немає (дякувати нашому селянству), як, скажімо, в Росії, шести мільйонів гектарів землі, захопленої бур'янами. В Україні сільське населення становить 32,5 відсотка, а в тій же Росії — 26 відсотків. І, мабуть, найцінніше, що ми маємо понад 34 мільйони гектарів золотої ріллі. Але в чиїх руках ця земля?

Нині в Україні — шість-сім тисяч колгоспів, 2557 радгоспів, 1993 міжгосподарські підприємства. Не стану перевтомлювати цифрами, скажу лише, що є достатньо тракторів, комбайнів, вантажних автомобілів. Але чи має доступ до цієї армади техніки пересічний український фермер? Ось що розповів дніпропетровський селянин Михайло Саєнко:

— За моїми підрахунками, на одне господарство області припадають 51 трактор, 31 вантажний автомобіль, 11 зернових комбайнів. А директор одного великого і багатого радгоспу мені й каже: «Я можу продати техніки на п'ять мільйонів карбованців, але фермерам не продам і на п'ять карбованців». Кланявся я і тракторобудівникам. Вони на бартерних умовах за колісний трактор заломили 30 тонн гречки і 50 тонн пшениці.

— А чи змогли б ви при своєму 100-тисячному доході купити, приміром, «Дон»? — запитую в нього.

— У мене «Дон» працював на 10-гектарному полі трохи більше трьох годин. Тут він може окупитися за... 230 років. А ще ж потрібні гусеничні трактори, сівалки. Тому треба, щоб держава створювала лізингові компанії чи бодай МТС.

— Але навіть при суцільному «нема» для фермера у вас непоганий бізнес?

— Так. Ми зібрали по 38 центнерів ячменю з гектара, соняшника — 25 центнерів, баштанних — 200 центнерів, гречки — 13 центнерів. Це все значно вище від середньорайонних показників. І головне, собівартість продукції у два-три рази нижча від колгоспної, а гектар дав прибутку понад три тисячі карбованців. Думаю, це якраз те, що додає сил у виборюванні незалежності.

Довелося почути в кулуарах Міністерства сільського господарства й таке: світові ціни з огляду на наші черги зростають. Взагалі в мене таке враження, що багато наших магазинів торгують... голими полицями. Причому торгівля вперто доводить, що нема товарів. Так є продовольство чи його ховають від народу?

Краще навести для переконливості цитату з одного урядового документа: **«Колгоспи, радгоспи за п'ять місяців поточного року допустили зростання падежу великої рогатої худоби проти відповідного періоду минулого року на 25,8 тисячі голів (12 відсотків), свиней — на 145,8 тисячі голів (27 відсотків), овець та кіз на 24,4 тисячі голів (13 відсотків)».**

За такого господарювання можуть спорожніти не тільки полиці, а й наша незалежність. Чи треба дійти до останньої межі, щоб відважитися на радикальну аграрну реформу. Або просто вичікуємо, куди ж воно повернеться після 1-го грудня. А тим часом живих коопгоспів і асоціацій кооперативів набереться кілька сотень. А фермери ж у нас щось на кшталт українських могікан. Кожен з них свою землю виборов по кабінетах, вимолив, виблагав на різних килимах бюрократії. За статданими (явно завищеними) їх, фермерів, близько двох тисяч. Це для них, селян, наче штрафників, кинутих на передову, уряд нашкріб 100 мільйонів карбованців відчіпних. Пам'ятаю, скільки радості було в тодішнього голови асоціації фермерів України Василя Гордієнка. «Але ж де вони, ті гроші?» — запитують у бесідах і листах фермери. Їм гроші конче потрібні! Бо не секрет, що банки не балують їх своїми кредитами. Та навіть ця невелика за часів інфляції сума встигла поменшати. Тим паче що для нашого фермерства потрібні були як мінімум 500—600 мільйонів карбованців, техніка, пальне. Але, мабуть, і це все без державної аграрної політики і стосовно фермерства, і стосовно колгоспів та радгоспів — порожній звук. Навіть державний міністр — міністр сільського господарства Олександр Ткаченко погоджується, що «потрібна державна аграрна політика, аграрна реформа». Але що робити тепер, коли ще немає такої державної аграрної політики?

Ще влітку був підготовлений проект Закону про селянське (фермерське) господарство. Тепер знову чекати фермерам свого Юрієвого дня? А як до цього часу жити, скажімо, тому ж дніпропетровському міжрегіональному об'єднанню господарств «Приорільське»? Добре, що його очолив мудрий, тямущий мужик Віктор Шевченко. Вони продали торік овочі за валюту і стали на ноги. Навіть пенсію почали виплачувати пенсіонерам села Ковпаківки. Цим літом під час «хлібного саботажу» голів колгоспів я був у цих дніпропетровських хлопців. «Знаєш, з одного боку, ти маєш рацію: треба Фокіна, а отже, й суверенітет підтримати. А з другого? З другого — техніку, пальне, запчастини купуємо на ринку, а зерно — продавай за твердими цінами». Тоді я їх переконав, і хлопці здали 600 тонн добірного хліба.

— При такому розкладі наступного року ми теж станемо саботажниками, — розмірковує Віктор Шевченко. — За такої політики уряду, орієнтованої на колгоспи-радгоспи, тим вигідно саботувати. Наш колгосп «Перше травня» техніку і все інше одержує за державними цінами, а зерно хоче продавати на біржі. Ми ж, маючи два брокерські місця, продали державі. Наш колгосп «Перше травня» має силу-силенну боргів і живе. Тому я хотів би запитати в Кабінеті міністрів: «Де Закон про банкрутизацію?» Ми готові хоч сьогодні викупити векселі нашого колгоспу і роздержавити його. Давайте, пане-товаришу Фокін, допоможіть, а ми, «низи», вас підтримаємо. І коли цей процес банкрутизації бідних колгоспів піде повсюдно, тоді ми матимемо право говорити про аграрний суверенітет України.

Фермере, свята наївність, хіба ж Ткаченко і його команда допустять зрубати сучка, на якому Самі ж сидять. Й надалі в пащу колгоспного Мінотавра кидатимуться мільярди грошей, тьма техніки і пального. Воно б і нічого, коли б це йшло господарствам Плютинського чи Дикусара і їм подібних господарів. Так ні ж! Йде поспішний гримаж під коопгоспи чи кооперативи. Я не вірю, що колгосп імені Ватутіна Красноокнянського району Одеської області стане із злидня багатирем. Не вірю і в Дніпропетровський колгосп «Перше травня». Він і сьогодні тягає по судах селянське господарство «Приорільське». Влітку я зустрівся з головою колгоспу «Перше травня» Євгеном Бондаренком. І це він, дивлячись мені у вічі, мовив: «Хоч стріляйте, а хліба я не здам». Я зрозумів, що цей діяльний хлопець надіється, продавши хліб на біржі, дещо зменшити борг. Але, як на мене, цьому колгоспу такі старання, як мертвому кадило.

— У нас з Шевченком різні підходи, — ділиться Євген Бондаренко. — Йому пропонували стати головою. А він: «Я вірю лише у приватну власність. А з ледарями каші не звариш».

— А що заважає вам вирватися з обіймів боргів?

— Важко з ножицями цін на техніку і нашу продукцію. Раніше за «газона» брали сім тисяч, а тепер удвічі більше. І ніяких гарантій! Хоча 200 тонн здай, цукру — 3050 тонн теж у державні засіки. А прийшли ліміти — дві вантажівки і два трактори. З пальним важко. І що дивно — люди багаті, а колгосп бідний. Я всім членам правління за падіж худоби виписав по 52 карбованці штрафу. І ніхто, уявляєте, ніхто не скаржився. Отже, крадуть більше!

І крастимуть, допоки не буде приватної власності на землю. Мені з цього приводу пригадуються слова Івана Степановича Плюща на зустрічі з фермерами: «Поки ми не змінимо форму власності, достатку не буде. Ми переглянемо і Закон про власність, і Земельний кодекс, і багато інших законів. Такий уже перехідний період. Якщо в Денисенкової (заступник О. Ткаченка) команди інша думка, то вони повинні піти».

Але ж вони, Іване Степановичу, і ви це добре знаєте, добровільно не підуть. Хіба це не сміх, що ми, Україна із золотими чорноземами, купуємо хліб. Мені недавно один з одеських голів колгоспів сказав: «Хліб і до хліба у нас є. Тільки дай хоч не валюту, так гарну ціну». А в цей час у Швеції лишки зерна сягають 1,5 мільйона тонн. І не дивно, що Москва надсилає нам папери на кштальт цього, надісланого читачем до редакції. «Район у нас сільський. Та в райспоживспілку надійшов прейскурант И-004 «Розничные цены на импортное мясо и мясопродукты». Перелік країн великий — аж 26. Перелік найменувань — близько двохсот. Угорські гуси (тушки), скажімо, по 4 карбованці 30 копійок»...

«Образа від того, — пише Михайло Макаренко із селища Недригайлів Сумської області, — що цього м'яса ми і у вічі не бачили». Ці слова співзвучні сказаним Леонідом Кравчуком на зустрічі з міністром сільського господарства США Едвардом Медіганом: «Україна може виробити стільки аграрної продукції, щоб забезпечити ті республіки, де є в цьому потреба. Союз купуватиме на Заході хліб, м'ясо, олію. А тоді нам знову скажуть, що ми боржники, а ми нічого не їли. Чого ми маємо платити чужі борги?».

Але нам, мабуть, треба пам'ятати і про свої борги перед тими, кому не дали землю. Коли писав цей матеріал, до мене зайшов Микола Українець, житель села Грушка з Хмельниччини, і розповів таке:

— Я попросив у сільської Ради п'ятнадцять гектарів землі із земель колгоспу імені Суворова. Захотів узяти в яру біля млина або біля села на місці колишнього грушевого саду. Я член колгоспу імені Суворова, маю вищу сільськогосподарську освіту, десять років стажу праці в сільському господарстві»...

І ось яку дошкульну, наче удар батога, резолюцію отримав чоловік від голови сільради М. Василенка: «Відмовити!». Цю тему продовжив у листі з Херсонщини Василь Коробко. «Ходіння по кабінетах за землею вже сидить мені в печінках. Воно не так образливо було б, якби щось просив. А то ж лізеш у ярмо, а тебе не пускають».

Я міг би продовжувати та й продовжувати ці сумні сповіді. Але всі вони наводять мене на думку, що, окрім відбиття шовіністичних нападок, ми повинні затято, буденно творити свою аграрну незалежність.

Віктор КОСАРЧУК.

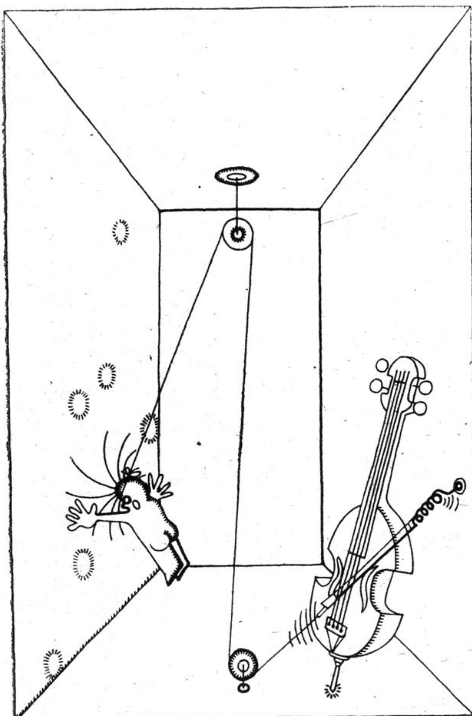
Фото Олександра ГЛЯДЄЛОВА.

На фото: фермери концерну «Україна» беруть землю на Дніпропетровщині. Осінь-91.

І сталося це на наших очах, саме тепер, коли, здавалося б, відкрився найсприятливіший простір для свободи творчості. Колектив опинився на краю прірви, і кожна мить зволікання з вирішенням його долі й справді на згубу схожа.

ОСТАННЯ СВІЧКА Д

або Розповідь про те, як Державний симфонічний оркестр України став «бомжем»



Відомі диригенти — Рахлін, Симеонов, Турчак вигранювали неповторне художнє обличчя, творили національний стиль музичної культури симфонічного оркестру України. Водночас він тонко вбирав традиції світового виконавства, і це привертало до нього таких видатних маестро, як Мравинський, Свєтланов, Стоковський, Ферреро, Абендрот та інших. Київська публіка насолоджувалася виступами Ріхтера, Ойстраха, Ростроповича, Гілельса, Нейгауза, Архипової, Кліберна... Вони залюбки виступали із самобутнім оркестром.

ЧОМУ ж саме тепер? У час нечуваних революційних перетворень, що, як запевняють герої дня—демократи, наближають нас до загальнолюдських цінностей. А це, як казкові Сезамові двері: відчини, й ти вже зриваєш цілющі плоди з райських кущів. І ще із сьогоднішніх локально-оксамитових революцій ми знаємо, що кайдани ідеологічних установок, які зводилися до незворушно пролетарської формули «З ким ви, майстри культури?», переможно викинуті на черговий смітник історії. Тобто твори, дерзай, самовиявляйся! І саме в цей омріяний час головний оркестр республіки опиняється на вулиці.

Але нічого дивного. Все складається закономірно, все йде логічно — по-нашому. Оце рідне «наше» давно спрограмоване. Ще з 1917 року, досвід якого свідчить: соціальні катаклізми й культура — взаємовиключні поняття. Вони несумісні за своєю природою. Надзвичайно тонка субстанція — духовність — не матеріальна, ефемерна, й соціально спрямований детонатор — груба, руйнівна сила. Вони навіть не перехрещуються ніколи, якою б суворою партійністю це не було зумовлено. А якщо й ідуть поруч, як було впродовж нашої 74-річної історії, то, в силу трагічних обставин, тільки удають, що свідомо служать одне одному. Результат: не сконструювали ми нової соціалістичної культури, не вийшла вона в нас і не могла вийти — загинула в пробірці. А жертви, принесені на олтар її штучного творення, трагічно озиватимуться на житті ще не одного покоління. Адже корені пущено глибоко. Зріс цілий клас чиновників від культури, які воюють проти культури в її цивілізованому виявi. І ці рецидиви продовжують згубно діяти й нині.

Можна було б наразі гірко схлипувати за світлішими, радіснішими моментами життя симфонічного оркестру. Вони справді були.

І все ж колектив завжди був кинутий напризволяще. Усі післявоєнні роки він не мав власного приміщення, отієї необхідної йому квадратури, де можна було б проводити репетиції, давати концерти, спілкуватися із своїм слухачем, формувати загалом музичне середовище міста, республіки. Заслужений, академічний і взагалі єдиний у своєму роді на Україні — більше таких просто нема, — і безпритульний. Високий державний статус, та й офіційним пієтетом ніколи не був обійдений (принаймні, всі офіціозно-урядові концерти відкривав у Палаці культури «Україна»), а по суті — «бомж».

Банальна правда полягає от у чому. Блискучі титули, гучне призначення нести симфонічну музику в маси, як і інші ідеологічні догми доби розвинутого соціалізму, були звичайнісіньким камуфляжем. Насправді це красиве прикриття одурманення мас ні до чого не зобов'язувало тих, хто з трибун кидав сусальну позолоту про важливість духовного розвитку народу. А на нього, як і випливало з директивних амвонів, і мав натхненно працювати оркестр та й інші мистецько-художні одиниці, як, наприклад, та ж «Думка», що, до речі, теж — безпритульна. Мовляв, зарплату одержуєте (принагідно скажу, що досі найвища ставка оркестранта становить 210 крб.), на квартирних обліках стоїте, — от і грайте собі на здоров'я. Що грати, як правило, було відомо з тих же директивних вказівок.

ТА ОРКЕСТР грав. І грав справді натхненно. Воістину був осередком музичної культури найвищого гатунку. Але в цьому теж нічого дивного нема. Магнетизм мистецької чистоти постійно вібрував тому, що тут завжди (і тепер у тому числі!) працювали подвижники. Особистості. Люди, для яких служіння прекрасному — не гарцювання під дріб барабана черговій тенденції, а таки — смисл життя. Що б там не діялося на вулиці, які б політичні вітри не шуміли, музиканти свято берегли свою свічечку. І їх тримала оця непорушна віра у праведність мистецтва.

Але ж тоталітарній системі не до сантиментів. Кастова броня ідеології тримала залізну оборону по всій лінії потреб душі людської. Не обминула вона й симфонічний. Інакше чим пояснити те, що з 1943 по 1989 рік оркестр тулився у приймах Київської, спочатку обласної, а згодом просто філармонії? Як знають меломани, Колонний зал імені М. Лисенка, хоч і має унікальну акустику, але її властивості придатні виключно для камерного музиціювання. Симфонічні полотна тут не звучать. 46 років оркестр жебракував у цих блискучих стінах. Такий стан речей задовольняв Спілку композиторів України, Міністерство культури республіки та ще незліченну кількість начальників різного рангу.

У 1989 році філармонія стала на свій черговий і дуже гучний капітальний ремонт. І стоїть досі. Оркестр був елементарно викинутий на вулицю, щоправда, інструменти дозволено зберігати у господарському флігелі. Інструменти, серед яких знову ж таки унікальні, занесені до реєстру національної скарбниці.

Пам'ятаю відчайдушні марафонські біга по місту головного диригента Ігоря Івановича Блажкова. Маестро буквально нишпорив по підворіттях і завулках, шукаючи хоч якийсь зал — у підвалах, спортивних спорудах. Музикант, який повернув до життя не відомі раніше твори вітчизняних та європейських майстрів, який примудрявся хоч якось оприлюднювати музику свого опального друга Валентина Сильвестрова, інших не визнаних системою композиторів, диригент-дослідник з енциклопедичними знаннями, кинув свої творчі пошуки, забув на якийсь час про музику, щоб про неї ніколи не забували люди. Він метався у пошуках пристанища для оркестру. Не раз у безнадії опускав руки. І, можливо, кинув би стукання у глухі двері. Мав же свій ансамбль старовинної музики «Перпетуум мобіле», створений тоді, коли його, Блажкова, учня Мравинського і Лятошинського, за це у Києві й цькували. Та знайшлися і в Києві світлі люди. Трапився такий чоловік на шляху Блажкова. Це Дмитро Богданович Головко, ректор Київського технологічного інституту легкої промисловості, між іншим, колишній партійний працівник, якого досі згадують як неординарну особистість на посаді секретаря з ідеології колишнього міськкому партії. Можливо, тому й не втримався на тій одіозній посаді. Хтозна... Він по-дружньому відчинив двері актового залу свого інституту, прийняв колектив просто так, від широти душі, від співчуття.

Легко сказати — оркестр... А це 100 чоловік музикантів, це — раритетні інструменти, це, зрештою, живі, творчі люди. Репетиції в залі, за яким — студентська метушня, постійне відчуття незручності: як-не-як, а вторглися в чуже життя величезного гамірного колективу, хоч і дружнього, хоч і напрочуд гостинного... І все ж то були щасливі дні. Відчуття потрібності надихнуло. Напружена робота дала тоді змогу закласти творчу основу під ряд музичних програм, з якими оркестр виступив пізніше в Німеччині — у знаменитому Гевандхаузі, де полонив публіку високим рівнем виконавства, не баченою досі національною музичною культурою. Зміг поїхати на гастролі й до Польщі. Й тут — небувалий успіх, найвищі оцінки відомих музикознавців. Такого прийому у себе на Батьківщині оркестр давно не знав. Головне ж, що потрясло артистів, — слухач. Здебільшого молодь, вона йшла на виступи київських музикантів, як на свято душі. Це болісно зачепило — такий слухач у Києві практично вже зник...

АЛЕ засвітилася надія щось повернути на краще, поновити концертне життя в рідному місті. Думалося, розпочнуться систематичні концерти, прокинеться й інтерес у людей — не поснули ж вони справді летаргійним сном. Тим більше, що така можливість справді відкрилася. Ігорю Івановичу вдалось умовити партійне начальство міста здати в оренду оркестру конференц-зал будинку політосвіти колишніх міськкому та обкому партії, що по вулиці Володимирській, 46.

Вдалося ж привернути до своєї ідеї колись непідступне начальство, тому що рік надворі наступав 1990-й. Перебудова, так би мовити, досягла свого апогею. Партія стала вже більш покладливою, засвоївши зовнішній демократизм поведінки без особливих проблем. А тут ще й такий цікавий збіг обставин — виручити бездомний оркестр, зробити широкий жест, виявивши душевне благородство, дивись, й очки на майбутнє набіжать. А показати, що й нам, мовляв, Бетховен аж ніяк не чужий, якщо його «Апассіонату» назвав нелюдською музикою Володимир Ілліч, партійним керівникам було неважко.

Зал виявився акустично придатним, та й приміщення загалом зручне, будувалося з розмахом і... певним смако
тут сподобал
троху потягл
Тим більше,
органічно вп
рично-культу
міста. Пору
ри і балету
Софійський
ро зручно с
далениші від

Наївні му
маестро —
ни повірили
няли, що
подарувала,
себе. Дива
Хоч і плати
ші за оренд
як діти, сп
дарунок до
волили своїм
жарт розгу.
лися зверну
тодішнього
таря ЦК ко
В. Івашка
«терра інко
приміщення
хто їм
Але як
далі: уяві
добилися
недавнього
і умовили
із самим Гу

Ото вже
до мистецт
у музикант
на сцену,
зом — у ч
білими «ме
у довгих
нях — так
скромненьк
свою й зна
ли по кори
биватися пр
ба!

Ніхто їх,
тоїв жодно
було уд
ли на
таменти па
безцінні ко
мріяла ще
Втім, і у
зикантів бу
ка, ну пр
чиста над
що в спор
ка: адже я
сплачували
життя.

А тут
перемагає.
во і все з
мовна рад
притульних
захваті п
інструмент
лися вже
інстанціях.
ні — спра
І знову св
цювала.
ференц-зал

Не пе
Блажков
ляв опеча
що виявил
в партійно
розповідав
яскраво, і
Персея,
смертельно
дузою-Гор
переможце
ки, що ін
нуватили
«гекачепі
масштабу.
ливе.

НЯ СВІЧКА ДОГОРА,

..., як Державний ...раїни став «бомжем»

зумов-
ідуть по-
родовж на-
орії, то, в
обставин,
що свідомо
ному. Ре-
струювали
іалістичної
шла вона
йти — за-
. А жерт-
а олтар її
, трагічно
житті ще
ня. Адже
боко. Зріс
ників від
ють проти
вілізовано-
рецидиви
бно діяти

наразі гір-
а світліши-
момента-
чного ор-
равді були.
в завжди
призволяще.
роки він не
риміщення,
йому квад-
а було б
ції, дава-
ілкуватися
м, форму-
ичне се-
республіки.
емічний і
своєму ро-
більше та-
— і без-
окий дер-
та й офі-
ніколи не
(принаймні,
ядові кон-
у Палаці
а»), а по

да полягає
кучі титу-
ачення нес-
узику в ма-
логічні дог-
того соціа-
вичайнісінь-
. Насправ-
прикриття
ні до чого
тих, хто з
альну по-
ивість ду-
народу. А
впливало з
онів, і мав
овати ор-
мистецько-
, як, нап-
«Думка»,
еж — без-
вляв, зар-
(принагід-
сі найвища
нта стано-
на квартир-
те, — от і
оров'я. Що
о, було ві-
директив-

ТР грав. І
і натхнен-
стину був
ої культу-
тунку. Але
ого дивного
мистець-
ійно вібру-
ут завжди

(і тепер у тому числі!) працювали подвижники. Особистості. Люди, для яких служіння прекрасному — не гарцювання під дріб барабана черговій тенденції, а таки — смисл життя. Що б там не діялося на вулиці, які б політичні вітри не шуміли, музиканти свято берегли свою свічечку. І їх тримала оця непорушна віра у праведність мистецтва.

Але ж тоталітарній системі не до сантиментів. Кастова броня ідеології тримала залізну оборону по всій лінії потреб душі людської. Не обминула вона й симфонічний. Інакше чим пояснити те, що з 1943 по 1989 рік оркестр тулився у приймах Київської, спочатку обласної, а згодом просто філармонії? Як знають меломани, Колонний зал імені М. Лисенка, хоч і має унікальну акустику, але її властивості придатні виключно для камерного музиціювання. Симфонічні полотна тут не звучать. 46 років оркестр жебракував у цих блискучих стінах. Такий стан речей задовольняв Спілку композиторів України, Міністерство культури республіки та ще незліченну кількість начальників різного рангу.

У 1989 році філармонія стала на свій черговий і дуже гучний капітальний ремонт. І стоїть досі. Оркестр був елементарно викинутий на вулицю, щоправда, інструменти дозволено зберігати у господарському флігелі. Інструменти, серед яких знову ж таки унікальні, занесені до реєстру національної скарбниці.

Пам'ятаю відчайдушні марафонські біга по місту головного диригента Ігоря Івановича Блажкова. Маестро буквально нишпорив по підворіттях і завулках, шукаючи хоч якийсь зал — у підвалах, спортивних спорудах. Музикант, який повернув до життя не відомі раніше твори вітчизняних та європейських майстрів, який примудрявся хоч якось оприлюднювати музику свого опального друга Валентина Сильвестрова, інших не визнаних системою композиторів, диригент-дослідник з енциклопедичними знаннями, кинув свої творчі пошуки, забув на якийсь час про музику, щоб про неї ніколи не забували люди. Він метався у пошуках пристанища для оркестру. Не раз у безнадії опускав руки. І, можливо, кинув би стукання у глухі двері. Мав же свій ансамбль старовинної музики «Перпетуум мобіле», створений тоді, коли його, Блажкова, учня Мравинського і Лятошинського, за це у Києві й цькували. Та знайшлися і в Києві світлі люди. Трапився такий чоловік на шляху Блажкова. Це Дмитро Богданович Головко, ректор Київського технологічного інституту легкої промисловості, між іншим, колишній партійний працівник, якого досі згадують як неординарну особистість на посаді секретаря з ідеології колишнього міськкому партії. Можливо, тому й не втримався на тій одіозній посаді. Хтозна... Він подружньому відчинив двері актового залу свого інституту, прийняв колектив просто так, від широти душі, від співчуття.

Легко сказати — оркестр... А це 100 чоловік музикантів, це — раритетні інструменти, це, зрештою, живі, творчі люди. Репетиції в залі, за яким — студентська метушня, постійне відчуття незручності: як-не-як, а вторглися в чуже життя величезного гамірного колективу, хоч і дружнього, хоч і напрочуд гостинного... І все ж то були щасливі дні. Відчуття потрібності надихнуло. Напружена робота дала тоді змогу закласти творчу основу під ряд музичних програм, з якими оркестр виступив пізніше в Німеччині — у знаменитому Гевандхаузі, де полонив публіку високим рівнем виконавства, не баченою досі національною музичною культурою. Зміг поїхати на гастролі й до Польщі. Й тут — небувалий успіх, найвищі оцінки відомих музикознавців. Такого прийому у себе на Батьківщині оркестр давно не знав. Головне ж, що потрясло артистів, — слухач. Здебільшого молодь, вона йшла на виступи київських музикантів, як на свято душі. Це болісно зачепило — такий слухач у Києві практично вже зник...

АЛЕ засвітилася надія щось повернути на краще, поновити концертне життя в рідному місті. Думалося, розпочнуться систематичні концерти, прокинеться й інтерес у людей — не поснули ж вони справді летаргійним сном. Тим більше, що така можливість справді відкрилася. Ігорю Івановичу вдалось умовити партійне начальство міста здати в оренду оркестру конференц-зал будинку політосвіти колишніх міськкому та обкому партії, що по вулиці Володимирській, 46.

Вдалося ж привернути до своєї ідеї колись непідступне начальство, тому що рік надворі наступав 1990-й. Перебудова, так би мовити, досягла свого апогею. Партія стала вже більш покладливою, засвоївши зовнішній демократизм поведінки без особливих проблем. А тут ще й такий цікавий збіг обставин — виручити бездомний оркестр, зробити широкий жест, виявивши душевне благородство, дивись, й очки на майбутнє набіжать. А показати, що й нам, мовляв, Бетховен аж ніяк не чужий, якщо його «Апассіонату» назвав нелюдською музикою Володимир Ілліч, партійним керівникам було неважко.

Зал виявився акустично придатним, та й приміщення загалом зручне, будувалося з розмахом і... певним смаком. Музикантам тут сподобалося. Й кияни потроху потяглися на музику. Тим більше, що будинок органічно вписувався в історично-культурне середовище міста. Поруч — театр опери і балету, Золоті ворота, Софійський заповідник, а метро зручно скорочує найвіддаленіші відстані.

Наївні музиканти! Та й маестро — дон Кіхот! Вони повірили, що їх прийняли, що [illegible]тія щось подарувала, відірвавши від себе. Диваки — та й годі! Хоч і платили солідні гроші за оренду, а тішилися, як діти, сприймали це як дарунок долі. І тому дозволили своїй фантазії не на жарт розгулятися. Насмілилися звернутися навіть до тодішнього першого секретаря ЦК компартії України В. Івашка віддати їм цю «терра інкогніта», заповідне приміщення назавжди! Та хто їм [illegible] відповів? [illegible]о! Але яка [illegible]астирливість [illegible]ла далі: уявіть собі тільки — добилися до О. Олененка, недавнього міністра культури, і умовили його зустрітися із самим Г[illegible]ком.

Ото вже [illegible] справді любов до мистецтва не має меж... у музикантів. А подивишся на сцену, коли вони всі разом — у чорних фраках з білими «метеликами», жінки у довгих концертних сукнях — такі собі тихенькі, скромненькі, тільки музику свою й знають. А тут пішли по коридорах влади добиватися правди. Це ж треба!

Ніхто їх, звісно, не удостоїв жодної відповіді. І як було удостоїти — зазіхнули на [illegible]ая святих — [illegible]артаменти партії, збудовані на безцінні кошти партії, яка мріяла ще довго керувати. Втім, і у цих зухвалих музикантів була своя малесенька, ну просто по-дитячому чиста надія. Вони вірили, що в споруді є і їхня частка: адже як комуністи чесно сплачували партвнески все життя.

А тут путч... Демократія перемагає. Все справедливо і все закономірно. Невимовна радість охопила безпритульних. У щасливому захваті представники всіх інструментальних груп кинулися вже по демократичних інстанціях. Були переконані — справу вже вирішено. І знову свята простота спрацювала. Повірили, що конференц-зал їхній назавжди!

Не переповідатиму, як Блажков героїчно визволяв опечатані інструменти, що виявилися заложниками в партійному об'єкті. Він розповідав про це образно, яскраво, і був схожий на Персея, що зчепився у смертельному двобої з Медузою-Горгоною і вийшов переможцем. Дивуюся тільки, що інструменти не звинуватили у причетності до «гекачепістів» місцевого масштабу. У нас же все можливе.

ВЗАГАЛІ, Ігорю Івановичу весь час доводиться з кимось воювати, умови його життя й творчості — постійний двобій, і не з вітряками. На кордоні поблизу Чернівців у вересні митники мордували колектив шість годин, вимагаючи якусь фантастичну ліцензію на концерт в Іспанії, де їх чекала публіка цього ж вечора. Шість годин грубого приниження, єзуїтського морального знущання... Поїздка була технічно складна. Та румунські друзі забезпечили її бездоганне здійснення чартерним аерорейсом з Ясс. Усі шість годин не вимикався мотор літака. Спільно з іспанською стороною румуни зробили все, щоб концерт перенести на наступний день. А тут, на рідному кордоні, якийсь автоматник розмахував дулом, вимагаючи «бамагу», про яку, вочевидь, і сам уперше почув.

Звісно, концерт відбувся. Його моральну ціну знають тільки музиканти. Публіка маленького міста, де проходив фестиваль симфонічного мистецтва, була в захваті від елегантного оркестру, від нечуваної досі української музики. Ігорю Івановичу запропонували залишитися в сонячній Іспанії — на будь-яких умовах: з оркестром, без оркестру... Він рішуче відмовився, і музиканти теж.

Повернувся додому, а оркестр — на вулицю.

Тепер усі музиканти вже навчилися писати листи. У всіх най-най-найвищих інстанціях лежать їхні сльозні прохання: допоможіть не загинути оркестру.

Справедливості заради скажу, що тільки Київський міськвиконком відізвався й прийняв постанову про передачу конференц-залу оркестру. Але... Всі ми виявилися заложниками однієї політики, всмоктавши з молоком матері її абсурдний кодекс моралі. А тепер, схоже, стаємо потихеньку жертвами іншої — все з тієї ж причини. Недобрий симптом, і його рецидиви — навіч. Київський облвиконком, ставши власником колишнього будинку політосвіти, вигідно сплавляє його тепер дирекції агропромбанку «Україна». В результаті конференц-зал, акустика якого так сподобалася довірливим музикантам, найпевніше переобладнуватиметься ще під одну біржу.

Симфонічний оркестр на вулиці. Вочевидь його викинули ті, хто ніколи не чув, що таке симфонія взагалі, жодного разу не зазнавши польотності душі від музики, якою можна звернутися й до Бога. Як видно, нашим людям її висока мова ще довго буде недоступна.

Людмила БАРАНЕВИЧ.

Мал. Володимира ВАСЬКОВЦЕВА.

Демілітаризація

ЗНОВУ

або Як Москва відреагувала н...

Історії цій десятиліття. Саме стільки бореться колектив Одеського морського торгового порту за повернення йому причалів Практичної гавані, зайнятих військово-морською базою Чорноморського флоту. Ще в 1968 році Рада Міністрів країни прийняла рішення, згідно з яким там мали б швартуватися судна з мирними вантажами. Однак і досі стоять у бойових порядках кораблі військові. А цивільний порт тим часом захлинається від нестачі причалів, подовгу тримає на рейдах десятки вітчизняних та іноземних суден, маючи не тільки чимало збитків, а ще й виплачуючи великі штрафи, здебільшого — валютою.

То чому ж не виконується рішення? Чому ніхто не реагує на явну безгосподарність? Важко сказати. Не тільки мені, а й начальникові порту М. Павлюку. Можна лише припустити: Міністерство оборони ближче до високого московського начальства,

ніж одеські п...
останні регу...
прохання, ска...
перші не ду...
надсилали в...
змоги, недоре...
Світло мая...
було портов...
блимнуло в І...
Україна прого...
незалежність ...
своєю власніс...
знаходиться н...
тім числі й ...
ди ближче, н...
му мають бо...
вирішили вон...
листа міністру...
їни К. Мороз...
ляв, і так, щ...
можіть встано...
ливість, дуже...
ваємося.
Невдовзі од...
відповідь:
що 26 верес...
командуючого...
но листа з пр...
глянути питан...
тя в Одеськом...
ково-морської ...
ти свої пропо...

Полковник Петро Содоль 20 років віддав службі в американській армії. Офіцер піхоти. Останніх п'ять років був комендантом кадетів в університеті. Служив у В'єтнамі і Німеччині, працював у штабі дивізії. Нині у відставці. Недавно очолив відоме видавництво «Пролог».

— Як українця, вітаємо вас, пане Содоль, з народженням Української самостійної держави. Оскільки вона неможлива без власних збройних сил, просимо вас як військового спеціаліста поділитися своїми думками щодо розбудови Української національної армії.

— За привітання дякую. Державність — це найбільша радість для українця, де б він не жив — на Батьківщині чи за океаном.

Що ж до створення війська, вважаю, треба негайно почати переформування тих частин, які нині дислокуються в Україні. Це реально. Бо структура Української повстанської армії, яку нині дехто пропонує взяти на «озброєння», абсолютно не відповідає сучасним вимогам. Попри зрозумілий романтичний ореол, УПА за структурою — партизанська армія.

— Наскільки можливе переформування існуючих частин? Адже в них є палкі прихильники «єдиної і неподільної» Радянської Армії. Як же вони захищатимуть інтереси «сепаратистів»?

— У переформуванні справді криється певна небезпека. Не знаємо, яка лояльність старших чинів до української держави. На мою думку, тут повинен діяти індивідуальний підхід. Хоча згадаймо історію: більшовики, захопивши владу (даруйте за аналогію), вербували спеціалістів царської армії, приставивши до них комісарів.

— Прибалтійські держави обрали собі норвезький варіант: їх влаштовує не регулярне військо, а якась певна сила, яка водночас виконує функції охоронців порядку, кордонів, національної безпеки... Як ви вважаєте, чи не підходить такий варіант і для України.

— Можливо, й можна почати з норвезької — дешевшої — концепції: виключно для самооборони, бо Україна не має агресивних імперських амбіцій. Та ж сама національна гвардія. Але все-таки це годиться тільки для початку. Україна повинна мати регулярне військо.

— Армія, звичайно, має розбудовуватися на професійних засадах?

— Ви знаєте, тут є плюси і мінуси. В кінцевому підсумку так, професійною: нечисленною, мобільною і добре оплачуваною. Але нині Україна ще не готова до цього. Ще мало в неї кадрових досвідчених офіцерів, недостатньо коштів. Звичайно, не тре...
кою традицією...
бору всіх до ...
нальну гвардію...
тини мають п...
лоді люди з ...
Щоб народ ві...
армія, його об...
тинка. А профе...
не ті відчуття,...
— Нині відо...

Погляд —

на...

**літики США ...
нак Президент...
ши нас з усп...
том референду...
застереження ...
ребує запевне...
вість використ...
в Україні ядер...
ще одна проб...
домих серпнев...
лав Чорновіл ...
вою такого ...
зброя, розміщ...
України, не п...
ся Москві згід...
Вона мусить ...
хоча б для тог...
мали серйозно...**
— Як колиш...
вояк, я проти...
тим більше я,...
У майбутнь...
де без'ядерно...
до цього ма...
пролягає через...
од. На мою д...
ми вже нині ...
ядерної зброї ...
но забирайте)...
кі держави, ...
дуть рахуват...
ною, яка ту зб...
клад, 24 серп...
тележурналіст...
ли для себе У...
— Сенсація!...
ранів.— З'ясу...
ні тієї невідом...
є ядерні шах...
стане незалеж...
тиме десь че...
світі за ядер...
Що будемо р...
можна допуст...
Але хоч як...
цю сенсацію ...
знаю одне: ті ...
ти почали се...
до України ...
Ядерну зброю...
пово ліквідува...
ті, а не в Укр...
ньому порядк...
проблема з н...
гадує мені кар...
гано грати, ...
азарт, але кол...
— не викидай...
**— Існує так...
ди, які найбіл...
необхідність ...**

...ГОРА,

Музикантам
кияни по-
на музику.
будинок
вся в істо-
середовище
театр опе-
оті ворота,
дник, а мет-
ує найвід-

ти! Та й
Кіхот! Во-
їх прий-
щось
рвавши від
а й годі!
олідні гро-
тішилися,
ли це як
тому доз-
тазії не на
Насміли-
навіть до
ого секре-
ії України
ти їм цю
заповідне
завжди! Та
вів? ...о!
вість ...ла
і тільки —
Оленека,
ра культури,
зустрітися
м
ав... любов
має меж...
подивишся
вони всі ра-
фраках з
ами», жінки
ртних сук-
тихенькі,
льки музику
А тут піш-
влади до-
Це ж тре-

но, не удос-
повіді. І як
зазіхну-
тих ... ар-
збудовані на
партії, яка
керувати.
ухвалих му-
оя малесень-
по-дитячому
Вони вірили,
і їхня част-
уністи чесно
твнески все

Демократія
справедли-
ірно. Неви-
охопила без-
щасливому
вники всіх
груп кину-
мократичних
пи перекона-
е вирішено.
стота спра-
ли, що кон-
назавжди!

датиму, як
чно визво-
інструменти,
заложниками
б'єкті. Він
це образно,
схожий на
зчепився у
двобої з Ме-
і вийшов
вуюся тіль-
нти не зви-
четності до
місцевого
же все мож-

ВЗАГАЛІ, Ігорю Івановичу весь час доводиться з кимось воювати, умови його життя й творчості — постійний двобій, і не з вітряками. На кордоні поблизу Чернівців у вересні митники мордували колектив шість годин, вимагаючи якусь фантастичну ліцензію на концерт в Іспанії, де їх чекала публіка цього ж вечора. Шість годин грубого приниження, єзуїтського морального знущання... Поїздка була технічно складна. Та румунські друзі забезпечили її бездоганне здійснення чартерним аерорейсом з Ясс. Усі шість годин не вимикався мотор літака. Спільно з іспанською стороною румуни зробили все, щоб концерт перенести на наступний день. А тут, на рідному кордоні, якийсь автоматник розмахував дулом, вимагаючи «бамагу», про яку, вочевидь, і сам уперше почув.

Звісно, концерт відбувся. Його моральну ціну знають тільки музиканти. Публіка маленького міста, де проходив фестиваль симфонічного мистецтва, була в захваті від елегантного оркестру, від нечуваної досі української музики. Ігорю Івановичу запропонували залишитися в сонячній Іспанії — на будь-яких умовах: з оркестром, без оркестру... Він рішуче відмовився, і музиканти теж.

Повернувся додому, а оркестр — на вулицю.

Тепер усі музиканти вже навчилися писати листи. У всіх най-най-найвищих інстанціях лежать їхні сльозні прохання: допоможіть не загинути оркестру.

Справедливості заради скажу, що тільки Київський міськвиконком відізвався й прийняв постанову про передачу конференц-залу оркестру. Але... Всі ми виявилися заложниками однієї політики, всмоктавши з молоком матері її абсурдний кодекс моралі. А тепер, схоже, стаємо потихеньку жертвами іншої — все з тієї ж причини. Недобрий симптом, і його рецидиви — навіч. Київський облвиконком, ставши власником колишнього будинку політосвіти, вигідно сплавляє його тепер дирекції агропромбанку «Україна». В результаті конференц-зал, акустика якого так сподобалася довірливим музикантам, найпевніше переобладнуватиметься ще під одну біржу.

Симфонічний оркестр на вулиці. Вочевидь його викинули ті, хто ніколи не чув, що таке симфонія взагалі, жодного разу не зазнавши польотності душі від музики, якою можна звернутися й до Бога. Як видно, нашим людям її висока мова ще довго буде недоступна.

Людмила БАРАНЕВИЧ.

Мал. Володимира **ВАСЬКОВЦЕВА.**

Демілітаризація

ЗНОВУ НА МІЛИНІ,

або Як Москва відреагувала на лист міністра оборони України

Історії цій десятиліття. Саме стільки бореться колектив Одеського морського торгового порту за повернення йому причалів Практичної гавані, зайнятих військово-морською базою Чорноморського флоту. Ще в 1968 році Рада Міністрів країни прийняла рішення, згідно з яким там мали б швартуватися судна з мирними вантажами. Однак і досі стоять у бойових порядках кораблі військові. А цивільний порт тим часом захлинається від нестачі причалів, подовгу тримає на рейдах десятки вітчизняних та іноземних суден, маючи не тільки чимало збитків, а ще й виплачуючи великі штрафи, здебільшого — валютою.

То чому ж не виконується рішення? Чому ніхто не реагує на явну безгосподарність? Важко сказати. Не тільки мені, а й начальникові порту М. Павлюку. Можна лише припустити: Міністерство оборони ближче до високого московського начальства, ніж одеські портовики. Отож останні регулярно писали прохання, скарги, вимоги, а перші не дуже регулярно надсилали відповіді: немає змоги, недоречно і т. ін.

Світло маяка, подумали було портовики й моряки, блимнуло в їхній бік, коли Україна проголосила Акт про незалежність і оголосила своєю власністю все те, що знаходиться на її території, в тім числі й порти. Київ куди ближче, ніж Москва, йому мають боліти наші болі, вирішили вони та й написали листа міністру оборони України К. Морозову. Так, мовляв, і так, шановний, допоможіть встановити справедливість, дуже на вас сподіваємося.

Невдовзі одержали й лист-відповідь: «Повідомляємо, що 26 вересня на адресу командуючого ЧФ направлено листа з пропозицією розглянути питання про закриття в Одеському порту військово-морської бази і надіслати свої пропозиції на адресу Міністерства оборони України. На нашу думку, порушене вами питання після вивчення буде розв'язано позитивно».

Гаразд, подумали одесити, хоча питання те й вивчається вже не один десяток літ, та К. Морозов — керівник новий, хай і він повивчає. Та невдовзі виявилося: як оте домашня думка в дорогу не годиться, так і думка українського міністра — для військових, що в Москві. Перепитаєте, до чого тут Москва, адже своє послання міністр направив командуванню ЧФ? Та не таке, видно, оте командування просте, щоб лізти на рожен, сваритися з українською владою. Хай краще проблему розглядає (уже вкотре) Головний штаб Військово-Морського Флоту. Там до того ж зібралося немало вчорашніх копій-відповідей — легше буде нову підготувати.

І командування ЧФ не помилилося. З Москви, з вищезазначеного військового відомства М. Павлюк одержав відповідь-близнюка усіх попередніх. Чого там тільки немає: і історія «прописки» військових кораблів у Практичній гавані, і намагання довести, що додаткові причали не так уже порту й підсобять у його роботі, і посилання на труднощі з передислокуванням бази та складне становище ЧФ взагалі... А наприкінці — давнимдавно відоме: вважаємо неможливим...

Чи одержав якусь відповідь із Москви або ж від командуючого Чорноморським флотом К. Морозов — того одеські портовики не знають. Вони — одержали. І тепер з гіркотою перепитують один одного: невже таки міцно сіли на мілину? І хто ж тоді головніший — московський адмірал флоту К. Макаров, який надіслав відписку, чи наш український міністр оборони? Якщо перший, то, вочевидь, довго ще чекати порту сім футів під кілем.

Георгій ВОРОТНЮК,
власний кореспондент «Голосу України».
Одеса.

Погляд

НАТО нам допоможе?

Полковник Петро Содоль 20 років віддав службі в американській армії. Офіцер піхоти. Останніх п'ять років був комендантом кадетів в університеті. Служив у В'єтнамі і Німеччині, працював у штабі дивізії. Нині у відставці. Недавно очолив відоме видавництво «Пролог».

— Як українця, вітаємо вас, пане Содоль, з народженням Української самостійної держави. Оскільки вона неможлива без власних збройних сил, просимо вас як військового спеціаліста поділитися своїми думками щодо розбудови Української національної армії.

— За привітання дякую. Державність — це найбільша радість для українця, де б він не жив — на Батьківщині чи за океаном.

Що ж до створення війська, вважаю, треба негайно почати переформування тих частин, які нині дислокуються в Україні. Це реально. Бо структура Української повстанської армії, яку нині дехто пропонує взяти на «озброєння», абсолютно не відповідає сучасним вимогам. Попри зрозумілий романтичний ореол, УПА за структурою — партизанська армія.

— Наскільки можливе переформування існуючих частин? Адже в них є палкі прихильники «єдиної і неподільної» Радянської Армії. Як же вони захищатимуть інтереси «сепаратистів»?

— У переформуванні справді криється певна небезпека. Не знаємо, яка лояльність старших чинів до української держави. На мою думку, тут повинен діяти індивідуальний підхід. Хоча згадаймо історію: більшовики, захопивши владу (даруйте за аналогію), вербували спеціалістів царської армії, приставивши до них комісарів.

— Прибалтійські держави обрали собі норвезький варіант: їх влаштовує не регулярне військо, а якась певна сила, яка водночас виконує функції охоронців порядку, кордонів, національної безпеки... Як ви вважаєте, чи не підходить такий варіант і для України.

— Можливо, й можна почати з норвезької — дешевшої — концепції: виключно для самооборони, бо Україна не має агресивних імперських амбіцій. Та ж сама національна гвардія. Але все-таки це годиться тільки для початку. Україна повинна мати регулярне військо.

— Армія, звичайно, має розбудовуватися на професійних засадах?

— Ви знаєте, тут є плюси і мінуси. В кінцевому підсумку так, професійною: нечисленною, мобільною і добре оплачуваною. Але нині Україна ще не готова до цього. Ще мало в неї кадрових досвідчених офіцерів, недостатньо коштів. Звичайно, не треба за радянською традицією гнати без розбору всіх до війська. Національну гвардію і регулярні частини мають поповнювати молоді люди з теренів України. Щоб народ відчував — то його армія, його оборонець, його částина... його частинка. А професійна — це вже не ті відчуття, повірте.

— Нині відомо про зміну політики США щодо України. Однак Президент Буш, привітавши нас з успішним результатом референдуму, все ж зробив застереження — Америка потребує запевнень про неможливість використання розміщеної в Україні ядерної зброї. Отже, ще одна проблема... Після відомих серпневих подій В'ячеслав Чорновіл виступив із заявою такого змісту: ядерна зброя, розміщена на території України, не повинна віддаватися Москві згідно з її планами. Вона мусить лишатися в нас хоча б для того, щоб нас сприймали серйозно...

— Як колишній професійний вояк, я проти будь-якої війни, тим більше ядерної.

У майбутньому Україна буде без'ядерною державою, але до цього майбутнього шлях пролягає через перехідний період. На мою думку, казати, що ми вже нині готові позбутися ядерної зброї (мовляв, негайно забирайте) нерозумно. Такі держави, як Америка, будуть рахуватися з тією країною, яка ту зброю має. Наприклад, 24 серпня американські тележурналісти раптово відкрили для себе Україну:

— Сенсація! — лунало з екранів.— З'ясувалося, на терені тієї невідомої досі держави є ядерні шахти, і якщо вона стане незалежною, то посідатиме десь четверте місце в світі за ядерним потенціалом! Що будемо робити? Цього не можна допустити...

Але хоч як би коментували цю сенсацію в Америці, добре знаю одне: ті ж тележурналісти почали серйозно ставитися до України саме після неї. Ядерну зброю потрібно поступово ліквідувати в усьому світі, а не в Україні в односторонньому порядку. Але поки що проблема з нею в Україні нагадує мені картярську гру. Погано грати, бо то безглуздий азарт, але коли вже сів за стіл — не викидай козирів.

— Існує такий парадокс: люди, які найбільше кричали про необхідність власної армії, на мітинги з'являлися в маскарадних одностроях, тепер не дуже прагнуть до військової кар'єри.

— Це як усюди. Доходить до діла — «патріот» передумав. Люди не записуються до українського війська, бо не вірять, що воно в найближчому часі буде організоване. Якби бачили, що вже формується якась сотня чи полк, що проводиться вишкіл, добровольців зголосилося б багато.

— Можливо, активності перешкоджає постафганський синдром?

— Якоюсь мірою так. Пам'ятаю поств'єтнамські настрої в американському суспільстві двадцятирічної давності. Жодного війська не треба, війни не хочемо, — заявляла тоді молодь. Упав авторитет людини зі зброєю, її ледь не обпльовували на вулицях. Тут також помічаю такі процеси. Дехто вдається до крайнощів: якщо афганці не герої, то, виходить, злочинці. Впала повага до пенсіонерів - військовослужбовців. Але, гадаю, такі настрої довго не протримаються. Люди зрозуміють — в Україні інакша ситуація: будується держава, і їй потрібен захист. А швидше прозріти потенційним воякам допоможе пропаганда національної армії.

— Говорячи про «рекламу» національного війська, здається, не можна обминути такого питання. Досі в наших школах була початкова військова підготовка. Потім молоді люди «удосконалювалися» в цьому плані у вузах. Ми осудили мілітаристський принцип виховання, але сьогодні стверджуємо, що якась робота серед молоді таки потрібна. Чи не фарисейство це: нехай військова пропаганда ведеться, тільки буде «нашою». Як з цим у Америці?

— У нас немає військової підготовки в середніх навчальних закладах, за винятком тих шкіл, які самі того бажають. І то не всі відвідують заняття, а тільки добровольці. Гадаю, такий метод повинен бути і у вас. Що ж до університетів, то студентам III—IV курсів, які добровільно вивчають військову справу, Пентагон доплачує по сто доларів до стипендій. Причому абсолютно немає значення, чи стануть вони в майбутньому професійними військовими, чи перебуватимуть у резерві.

— А що означає «перебувати в резерві»?

— О, ці обов'язки нескладні. Два дні на місяць, скажімо, якогось суботи і неділі, вбираєшся в мундир і йдеш на вишкіл. Раз на рік маєш присвятити вже два тижні навчанню на військовій базі, де збирається твій підрозділ. За час такої «активної» служби резервіст одержує платню, пропорційну до свого рангу. В резерві можна перебувати до 55 років і навіть з цього йти на пенсію. Вона, звичайно, буде невеликою, але юридично обумовленою.

— Яка роль жінок в американській армії?

— Нині набагато важливіша, ніж 40 років тому, коли я починав військову кар'єру. Тоді жінок було залучено лише до окремих підрозділів, і вони виконували другорядні функції — секретарок, медичної обслуги.

Нині близько 10 відсотків американського війська становлять жінки. Правда, існує конкуренція, беруть не всіх бажаючих. Між іншим, професійний рівень офіцерів жіночої статі пересічно вищий, ніж чоловічої. Це факт.

— Пане Содоль, яка ваша думка з приводу можливих військових пактів України з іншими державами?

— Вони повинні бути укладені: не маєш союзників, хто з тобою рахуватиметься? Якщо Україна хоче бути рівноправним членом Європейського співтовариства, то, як на мене, найкращий варіант для неї — інтеграція в систему НАТО. Крім того, участь новонародженої держави в цьому блоці надійно захистить її від територіальних зазіхань сусідів і зменшить затрати на створення національного війська.

І ще. Коли Америка офіційно визнає незалежність України, можна розпочати активну офіцерську співпрацю між нашими арміями. Тут посередниками могли б виступати американські українці з військових кіл, зокрема генерал-лейтенант Микола Кравців. Це відомий в Америці генерал, був ад'ютантом командуючого військами НАТО в Західній Європі. Якби Міністерство оборони України запросило пана Кравціва як консультанта, воно б, гарантую, не помилилося б у виборі.

— Дякуємо за розмову.

— Прошу. Сподіваюся, українське військо буде надійним оборонцем нашої вистражданої незалежності.

Розмову вели
Олег ПОКАЛЬЧУК,
Людмила КОХАНЕЦЬ.



ИНТЕР МИКРО

СОВЕТСКО-АВСТРИЙСКОЕ ПРЕДПРИЯТИЕ

Обчислювальна селективна рентгенографія.
Нові можливості для лікаря і дослідника!

Обчислювальна селективна рентгенографія створена на основі системи обробки зображення власної розробки.

★ *ЕОМ, Сумісна*

КОНФІГУРАЦІЯ

з IBM PC/AT, з ємністю оперативної пам'яті 1/Мбайт (бажано з тактовою частотою процесора 16 МГц і більше).

★ *твердий диск ємністю 49 Мбайт і більше (бажано з часом доступу 28 мсек і менше).*

★ *маніпулятор типу «миша».*

★ *графічний адаптер з кольоровим монітором.*

★ *спеціальний процесор у конструктиві карти для IBM PC/AT.*

Обчислювальна селективна рентгенографія

Вирішує завдання

★ *підвищення інформативності результатів рентгенологічних досліджень шляхом застосування спеціальних методів обробки зображень.*

★ *зберігання рентген-інформації у цифровому вигляді на електричних носіях.*

Забезпечує

★ *пошук та ідентифікацію «невидимих» об'єктів*

★ *виявлення м'якотканевих і хрящових утворень*

★ *порівняну структурну оцінку кількох об'єктів*

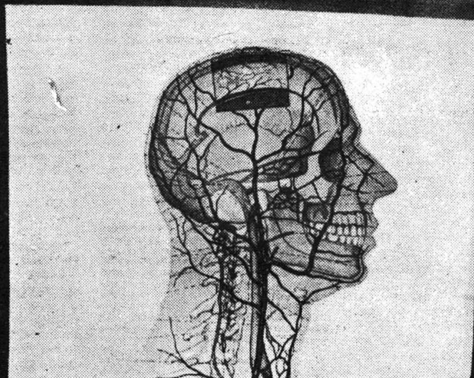
★ *впевнене розпізнавання об'єктів на зображенні.*

Дозволяє здійснювати

★ *вибір стратегії і тактики аналізу рентгенологічних зображень*

★ *проведення кількісних зображень даних, що полегшують одержання інформації, інтерпретацію результатів, уточнення діагностичних критеріїв*

★ *користування додатковими сервісними можливостями (вимірювання величини об'єктів, побудова гістограм і графіків їх цільності, одержання позитивного і негативного зображень).*





Офіс: 252013, м. Київ-13. вул. Будіндустрії, 5,

Телефон: (044) 296-43-63

Телефакс: (044) 296-17-81

Центр:

252225, м. Київ-225, пр. Маяковського, 15.

Телефон і телефакс:

(044) 515-74-59.

«ДИНАМО» НАДІЙ НЕ ПОЛИШАЄ

«Спарта» (Прага, ЧСФР) — «Динамо» (Київ, Україна). 2:1 (2:0). Прага. Стадіон «На Летне». 11 грудня. —4 градуси. 14 660 глядачів.

Судді Росаріо Лобелло, Лучіано Луччі, Пауло дель Анжелес (усі — Італія).

«Спарта»: Коуба, Хорняк, Містр, Врабец, Лавічка (Матта, 76), Нємечек, Нємец, Новотни, Зігль, Куклета, Фрідек.

«Динамо»: Кутепов, Лужний, Цвейба, Алексаненков, Шматоваленко, Ковалець, В. Мороз, Заєць, Саленко, Ю. Мороз, Шаран.

Голи: Нємечек (13), Врабец (21), Шаран (54).

Попереджено Алексаненкова, Цвейбу, Лавічку.

Інтерес до цього поєдинку був досить великим. В аеропорту Праги динамівців зустріла велика група місцевих журналістів. А коли наш автобус прибув до «Парк готелю», то телебачення вже демонструвало сюжет про зустріч футболістів з України. А минуло всього якихось хвилин 25—30!

Ще одне, так би мовити, нефутбольне враження. Наступного дня під час екскурсії територією Празького Града київська делегація уважно слухала розповідь симпатичного гіда Дар'ї про Кафедральний собор. Раптом до нас підійшов поліцейський і чемно так попросив: «Відійдіть, будь ласка, на кілька кроків убік, бо зараз має проїхати президент».

Ми відійшли. Спершу проїхав автомобіль, схожий на ті, що у нас... розвозять пиріжки. А незабаром з'явився і лімузин керівника держави. Звичайно, побачили і пана Гавела, який сидів на передньому сидінні. Автомобіль зупинився неподалік, і його пасажир без усякої там охорони попрямував до своєї резиденції...

Тепер про матч. Стадіон «Спарти» — суто футбольний. Трибуни спускаються до самого поля. Ще задовго до початку зустрічі місцеві болільники влаштували справжнісінький різдвяний феєрверк. Ракети, різнобарвні вогні летіли прямо на газон. А коли команди вийшли на поле, почалася справжня канонада.

І так тривало без перерви. Зрозуміло, що і цей чинник вплинув на гостей. Хоча кияни першими розпочали активні дії. Вони подали підряд два кутових, а перший удар по воротах зробив Юрій Мороз. Однак, забігаючи наперед, варто відзначити, що цей постріл був одним із трьох, які зробили динамівці в першому таймі. Суперник за цим показником мав відчутну перевагу. В його активі — 13 ударів по воротах Кутепова.

Та господарі досить швидко перехопили ініціативу і домоглись успіху. Це Вацлав Нємечек, капітан команди, її мозок, підтвердив високий клас: його удар був невідпорним.

На цій хвилі футболісти «Спарти» продовжували тиснути на позиції «Динамо», гравці якого ніяк не могли зачепитися за м'яч. Їм заважало це зробити й тверде, замерзле та ще й слизьке поле. Зрозуміло, що господарі отримали тут чималу фору, бо мали можливість тренуватися на цьому незвичному газоні.

«Спарта» має славу команди, яка чудово почувається під час розиграшу стандартних положень. Особливо небезпечно подає кутові її захисник, досвідчений Петр Врабец. Саме при розиграші чергового корнера м'яч, влучивши в нашого воротаря, влетів у сітку. Важко звинувачувати у цій невдачі тільки Ігоря Кутепова. До речі, надалі він рятував кілька разів колектив від, здавалося, стовідсоткових голів.

Після цього в іншої команди руки б опустилися. Але після перерви сталися приємні метаморфози. Кияни постали грізним, згуртованим ансамблем, який уміє діяти на сучасному рівні. Пожвавішала трибуна, прикрашена жовто-синіми прапорами, на якій розмістилися болільники з Києва, Чернігова, Сум, Закарпаття.

Отже, гра «Динамо» після перерви залишила приємне враження. А от коментар «автора» голу Володимира Шарана:

— Буквально по сантиметру просувався м'яч правим флангом нашої атаки. Боротьба йшла і в повітрі, і на землі. Потім м'яч біля кутового прапорця опинився у захисника господарів, за спиною у якого знаходився Сергій Заєць. Я біг до воріт і думав, а раптом пражанин відкине м'яч п'яткою назад. І був буквально вражений вірністю свого прогнозу. А потім була відмінна навісна передача Сергія. І мені нічого не залишалося зробити, як пробити головою повз розгубленого Петера Коуби...

Кияни мали ще кілька шансів вирвати нічию. Але, заради справедливості, скажу, що й «Спарта» могла збільшити перевагу.

Після завершення поєдинку не побачив великої радості на обличчі головного тренера пражан Душана Угрина. І це можна зрозуміти. Адже перемога його команді далася непросто.

— Кияни, незважаючи на буквально молодіжний склад, підтвердили репутацію одного з найменитіших клубів Європи, — сказав він.— На жаль, мої підопічні забули про українську небезпеку після того, як повели перед — 2:0. Суперник міг би зрівняти рахунок і навіть виграти, бо мав цілком серйозні моменти. І все ж, ми дуже раді цій першій перемозі у півфінальному турнірі. Приємно ось на такій ноті завершувати рік...

З Анатолієм Пузачем «родинну» бесіду провели вже в Празькому аеропорту.

— Якщо б нам довелося грати на нормальному трав'яному газоні, то все могло б завершитися інакше. Втім, перший тайм нам явно не вдався. В обороні наші гравці перетримували м'яч і прагнули переправити його вперед за допомогою довгих передач. Під час перерви зробили відповідні коригування тактики, врахували, що доводилося грати, мов на кризі. Перейшли на короткі паси в ноги, більше почали рухатися, прибрали дистанційну швидкість, а застосували різкі старти.

У другому таймі зіграли добре. Однак принаймні очко на полі суперника задовольнило б ще більше. Щоправда, трагедії з невдачі не робимо. Склад учасників у нашій підгрупі досить сильний і рівний. Тому все вирішуватиметься вже навесні. Головне, що ми потрапили до цієї чудової вісімки. Це приємно і для нас, і для шанувальників команди. Надію на успіх не полишаємо. і вона тішитиме нас. А поки йдемо на відпочинок.

Того ж вечора відбулися ще два поєдинки Кубка чемпіонів: «Бенфіка» (Португалія) — «Барселона» (Іспанія) — 0:0, «Панатінаїкос» (Греція) — «Сампдорія» (Італія) — 0:0.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ,
спеціальний кореспондент «Голосу України».
Прага — Київ.

Від редакції. Ми дуже вдячні керівництву ФК «Динамо» (Київ), його президенту Віктору Безверхому за організацію поїздки до Праги нашого кореспондента.

ПОНЕДІЛОК

16 ГРУДНЯ

ПРОГРАМА УТ—1

16.00 УТН.
16.10 Запрошує Львівський дитячий музичний театр.
16.55 Документальна кінопрограма.
17.40 «Осінні метаморфози». Концерт артистів балету.
18.40 Пісенний вернісаж-92.
19.00 УТН.
19.30 «Хто ми...». Громадсько-політичний відеотижневик. Частина 1.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 Виступає театр льодових мініатюр.
21.20 Реклама.
21.25 «Хто ми...» Громадсько-політичний відеотижневик. Частина 2.
22.25 Вечірній вісник.
22.55 Все про кіно.
0.10 УТН.

ПРОГРАМА ЦТ—1

6.30 «Ранок».
9.00 «Молодильні яблука». Мультфільм.
9.20 Прем'єра художнього телефільму «Кінь у дворі, шефе».
10.35 Нове покоління вибирає.
11.50 Народні казки і притчі різних країн.
12.00 ТСН.
12.10 Документальні телефільми «Одна», «На теплій землі».
12.45 «Краснодар-91». Всеросійський конкурс виконавців естрадної пісні.
13.55 Телемікст.
14.40 Блокнот.
14.45 Вам це треба?
15.00 ТСН (з сурдоперекладом).
15.10 Це було... було...
15.30 «Нікчемна». Художній телефільм.

Міська дівчинка, з так званих «важких» підлітків, потрапляє в невелике сибірське село до діда лісника. На думку односельчан — дід знається на чаклунстві. Режисер Д. Асанова. Сценарій В. Прийомихова. У ролях: Ані — О. Машна, діда Мельникова — М. Глузький. «Ленфільм». 1980 р.

17.00 Дитяча година (з уроком французької мови).
18.00 ТСН.
18.20 Світ захоплених. «Домашній клуб».
18.35 За законами ринку.
19.05 Мультфільм.
19.15 Довгождана єдність.
19.45 Прем'єра художнього телефільму «Кінь у дворі, шефе».
21.00 Інформаційна програма.
21.35 Футбольний огляд.
22.05 Авторське телебачення.
23.50 ТСН.
0.05 П. Меріме. «Венера Ілльська». Фільм-концерт.
0.45 Концерт Красноярського ансамблю танцю Сибіру.

ПРОГРАМА ЦТ—2 і УТ—2

8.00 Гімнастика.
8.15 Час ділових людей.
9.15 Італійська мова.
9.45 «ТелеЕко». Журнал.
10.15 Мультфільм.
10.20 Бесіди про російську культуру.
11.00 Реверс. Розважальна програма.
11.30 Т. Ін. Ко.
12.00 Вперше ім'ям таким...
13.00 Прем'єра документального телефільму «Проблеми гірського краю».
13.40 Концерт симфонічного оркестру.
17.00 Телевізійний музичний абонемент.
18.00 Грані.
18.45 Ази кар'єри.
19.00 ТВО «Республіка» показує. Наша експертиза.
19.15 Телебіржа інформує*.
19.45 Музичний фільм «Мого батька пісні»*.
19.55 Реклама.
20.00 Вісті.
20.20 Вечірня казка.
20.35 Консиліум. Як лікувати приватизацію!
21.55 П'яте колесо.
22.55 Реклама.
23.00 Вісті.
23.20 Астрологічний прогноз на завтра.
23.25 П'яте колесо.

*** Передачі II програми УТ.**

У програмах телебачення можливі зміни. Стежте за щоденними повідомленнями дикторів телебачення.

ДО УВАГИ ГЛЯДАЧІВ КИЄВА І ОБЛАСТІ!

З технічних причин ранкові передачі Російського каналу і передачі ЦТ-2 у Києві і області транслюватись не будуть.

ВІВТОРОК

17 ГРУДНЯ

ПРОГРАМА УТ—1

7.30 Відеоблок «Ранкова мозаїка» («Сніданок нашвидкуруч», мультфільм У. Діснея, «Віч-на-віч із дивом», «Диваки»).
8.45 УТН.
9.00 Доброго вам здоров'я. Ендокринні захворювання.
9.45 «Круглий стіл»». До Всесвітнього дня боротьби зі СНІДом.
11.15 Художній фільм «Зимовий вечір у Гаграх».
12.45 УТН.
16.00 УТН.
16.10 Для дітей. Веселка.
16.40 Співає група української пісні «Сяйво».
17.25 Реклама.
17.40 Пісенний вернісаж-92.
18.00 НА ЧЕТВЕРТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ.
19.00 УТН.
19.30 НА ЧЕТВЕРТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 НА ЧЕТВЕРТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ.
22.00 Вечірній вісник.
22.30 НА ЧЕТВЕРТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ.
23.30 УТН.
23.45 НА ЧЕТВЕРТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

ПРОГРАМА ЦТ—1

6.30 «Ранок».
9.05 Прем'єра художнього телефільму «В цьому замку привиди, шефе».
10.20 Сибір на екрані.
10.30 Дитяча година (з уроком французької мови).
11.30 Футбольний огляд.
12.00 ТСН.
13.50 Торговий ряд.
14.05 Біржові новини.
14.20 Блокнот.
14.25 «Простір».
15.00 ТСН (з сурдоперекладом).
15.10 Зустріч з академіком М. Амосовим у Концертній студії Останкіно.
15.30 «Шлях до себе». Художній телефільм. 1 серія.

Режисер І. Селезньова та сценарист Б. Золотарьов розповіли про непростий шлях молодого каскадера до визначення свого місця в житті. Прототипом героя став відомий майстер карколомних кінотрюків Володимир Жариков. У ролях: С. Юрський, О. Табаков, Ю. Демич, Н. Данилова. «Екран», 1986 р.

16.45 Разом з чемпіонами.
17.30 Дитячий музичний клуб.
17.45 Світ захоплених. Авто.
18.00 ТСН.
18.20 До питання про створення Музею сучасного мистецтва.
19.00 Точка зору.
19.30 Студія «Антреприза» представляє...
19.45 Прем'єра художнього телефільму «В цьому замку привиди, шефе».
21.00 Інформаційна програма.
21.35 Телевізійне знайомство.
22.45 Співає Рафаелла Карра.
23.40 ТСН.
23.55 Фулл-контакт, карате і кікбоксинг. Міжнародний турнір.
0.40 Джазові портрети.

ПРОГРАМА ЦТ—2 і УТ—2

8.00 Гімнастика.
8.20 Мультфільм.
8.30 Французька мова. 1 рік.
9.00 Французька мова. 2 рік.
9.30 Діалог з комп'ютером.
10.00 Ритмічна гімнастика.
10.30 Останній літописець. М. Карамзін.
11.00 П'яте колесо.
13.00 А. Шнітке. Концерт для фортепіано і струнного оркестру.
13.25 Документальні телефільми.
14.20 Я вам заспіваю.
17.00 Клуб мандрівників (з сурдоперекладом).
18.00 Телеогляд «Далекий Схід».
18.45 Парламентський вісник Росії.
19.00 Представник. Теленарис.
19.30 Київська панорама*.
20.00 Вісті.
20.20 Вечірня казка.
20.35 СКВ (спеціальний комерційний вісник).*
20.45 Живе слово.
21.45 Особиста думка.
21.55 Всеросійська прем'єра. «Довга дорога із Фріулі». Документальний фільм.
22.55 Реклама.
23.00 Вісті.
23.20 Астрологічний прогноз на завтра.
23.25 Петербурзькі могікани. А. Фрейндліх в «Ідеалістці».

СЕРЕДА

18 ГРУДНЯ

ПРОГРАМА УТ—1

7.30 Відеоблок «Ранкова мозаїка» (гімнастика, мультфільм, Кримінальна хроніка, анонс — телепрем'єра, «Брати наші менші»).
8.45 УТН.
9.00 Художній телефільм «Якщо вірити Лопотухіну». 1 і 2 серії.
11.10 Концерт класичної музики.
11.40 Шкільний екран. 9 кл. Російська література. Лірика О. Пушкіна.
12.05 УТН.
16.00 УТН.
16.10 Старовинні пісні Буковини.
16.55 Спадщина. Херсонес.
17.35 Для дітей. Завтра прийде Миколай.
18.00 НА ЧЕТВЕРТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ.
19.00 УТН.
19.30 НА ЧЕТВЕРТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 НА ЧЕТВЕРТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ.
22.00 Вечірній вісник.
22.30 НА ЧЕТВЕРТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ.
23.30 УТН.
23.45 НА ЧЕТВЕРТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ.

ПРОГРАМА ЦТ—1

6.30 «Ранок».
9.05 Прем'єра художнього телефільму «Дім на піску».
10.30 Разом з чемпіонами.
11.15 Дитячий музичний клуб.
11.30 Хореографічна картина.
12.00 ТСН.
12.10 Що? Де? Коли?
13.20 Прем'єра документального телефільму «Формула кільця».
13.30 Біржовий пілот.
13.40 Телемікст.
14.25 Блокнот.
14.30 Партнер.
15.00 ТСН (з сурдоперекладом).
15.10 Сьогодні і тоді.
15.40 «Шлях до себе». Художній телефільм. 2 серія.
17.00 Дитяча година (з уроком англійської мови).
18.00 ТСН.
18.20 «У тиші». Мультфільм.
18.25 «Герой нашого часу?». Нарис.
18.50 Світ захоплених. Під знаком Риби.
19.05 Політичне розслідування.
19.35 Прем'єра художнього телефільму «Дім на піску».
21.00 Інформаційна програма.
21.35 Всі люблять цирк.
22.20 «Фіалки по середах, або Корабель пливе».
23.20 Прем'єра документального телефільму.
0.00 ТСН.
0.15 Волейбол. Чемпіонат СРСР. Чоловіки. ЦСКА — «Динамо» (Московська область).
1.00 Концерт ансамблю «Арієль».

ПРОГРАМА ЦТ—2 і УТ—2

8.00 Гімнастика.
8.15 Мультфільм.
8.35 Німецька мова. 1 рік.
9.05 Німецька мова. 2 рік.
9.35 Школа менеджерів.
10.05 Авторські програми Т. Шах-Азізової. Г. Ібсен.
11.00 «Довга дорога із Фріулі». Документальний фільм.
12.00 Книжковий бум.
12.15 К-2 представляє...
13.00 Грають Євген і Сашко Могилевські (фортепіано).
14.15 «Бухта Юргенса». Документальний телефільм.
17.00 Школа менеджерів.
17.30 Діалог з комп'ютером.
18.00 Підприємництво і традиції.
18.15 «Буклет». Художньо-публіцистична програма.
18.45 Кримінальні вісті.
19.00 Маю честь.
19.30 Київська панорама*.
20.00 Вісті.
20.20 Вечірня казка.
20.35 Джазовий понеділок у Золотиці.
21.20 Акторські зірки Росії.
22.25 Київська біржа повідомляє, пропонує, рекомендує*.
22.40 Пісенний вернісаж-92*.
23.00 Вісті.
23.20 Астрологічний прогноз на завтра.
23.25 «24 години Ле-Мана».
23.50 Чудова семірка. Музична програма.

ЧЕТВЕР

19 ГРУДНЯ

ПРОГРАМА УТ—1

7.30 Відеоблок «Ранкова мозаїка» [гімнастика, мультфільм «Господні на замітку», «Наша вітальня». «По виставочних залах»].
8.45 УТН.
9.00 Художній телефільм «Сватання на Гончарівці».
10.20 Документальний телефільм «Хтось тут був».
10.40 УТН.
16.00 УТН.
16.10 Республіканська фізико-математична школа. Математична олімпіада.
16.40 Народні таланти.
17.10 На допомогу школі. Українська література. М. Коцюбинський. «Фата моргана».
17.40 Українська лірична.
18.00 НА ЧЕТВЕРТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ.
19.00 УТН.
19.30 НА ЧЕТВЕРТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 НА ЧЕТВЕРТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ.
23.30 УТН.
23.45 НА ЧЕТВЕРТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ.

ПРОГРАМА ЦТ—1

6.30 «Ранок».
9.00 Мультфільм.
9.10 Прем'єра художнього телефільму «Ось.., знову Насреддін».
10.30 Дитяча година (з уроком англійської мови).
11.30 «Радгромадянки в Африці». Документальний телефільм.
12.00 ТСН.
12.10 За зведеннями МВС.
12.25 Співають лауреати телерадіоконкурсу «Голоси Росії»».
12.40 Програма Запорізького телебачення.
13.30 Хвилини поезії.
13.45 Телемікст.
14.30 «Простір».
15.00 ТСН (з сурдоперекладом).
15.10 «Осінь життя».
15.25 «Шлях до себе». Художній телефільм. 3 серія.
16.40 Мультфільм.
17.00 Художня гімнастика. Міжнародний турнір-меморіал.
17.45 Світ захоплених. «Увага: знімаю!».
18.00 ТСН.
18.20 Важкі шляхи приватизації.
18.50 ...До шістнадцяти і старші.
19.35 Прем'єра художнього телефільму «Ось... знову Насреддін».
21.00 Інформаційна програма.
21.35 Прем'єра художньо-публіцистичного фільму «Євангеліє від сатани».
22.50 За зведеннями МВС.
23.05 Запрошення до музики.
0.20 ТСН.
0.35 Авторалі. Париж — Тріполі — Кейптаун.
1.15 «Кумири». Саша Хлопков і група «Маленький принц».

ПРОГРАМА ЦТ—2 І УТ—2

8.00 Гімнастика.
8.15 Мультфільм.
8.30 Іспанська мова. 1 рік.
9.00 Іспанська мова. 2 рік.
9.30 Ритмічна гімнастика.
10.00 Російська мова.
10.30 Озирнися, Росіє.
11.00 Дім на Чистих Прудах.
12.30 Паралелі. Комарово та його мешканці.
13.00 Артист оперети М. Рубан.
13.45 «До вас, сучасники мої». Документальний телефільм.
17.00 Розминка для ерудитів.
17.30 Російська мова.
18.30 Кубок європейських чемпіонів з баскетболу. «Динамо» [Київ] — Шалль-Лез-О [Франція]*.
20.00 Вісті.
20.20 Вечірня казка.
20.35 Київська панорама*.
21.05 Пісенний вернісаж-92*.
21.25 На сесії Верховної Ради РРФСР.
21.55 П'яте колесо.
22.55 Реклама.
23.00 Вісті.
23.20 Астрологічний прогноз на завтра.
23.25 П'яте колесо.

П'ЯТНИЦЯ

20 ГРУДНЯ

ПРОГРАМА УТ—1

7.30 Відеоблок «Ранкова мозаїка» [гімнастика, мультфільм, парламентський коментар, «Сад узимку», «Разом — одна сім'я»].
8.45 УТН.
9.00 Фільм-концерт «За думою дума».
9.20 Дзвони Чорнобиля. Сорбенти проти стронцію.
10.35 Шкільний екран. 5 кл. Українська література. М. Вінграновський. «Сіроманець».
11.00 Музичний фільм «Я з тобою не прощаюсь».
11.30 Науково-популярний фільм «Місце дії «Ревізора».
11.40 Шкільний екран. 8 кл. Історія України. Богдан Хмельницький — державний і політичний діяч.
12.10 УТН.
16.00 УТН.
16.10 Для дітей. Веселка.
16.40 На допомогу школі. Музика. Творчість С. Людкевича.
17.15 Говоримо українською. Відповіді на листи.
17.35 Концерт з Міжнародного фестивалю української музики.
18.00 НА ЧЕТВЕРТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ.
19.00 УТН.
19.30 НА ЧЕТВЕРТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 НА ЧЕТВЕРТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ.
22.00 Вечірній вісник.
22.30 НА ЧЕТВЕРТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ.
23.30 УТН.
23.45 НА ЧЕТВЕРТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ.

ПРОГРАМА ЦТ—1

6.30 «Ранок».
9.05 Мультфільм.
9.25 ...До шістнадцяти і старші.
10.10 Запрошення до музики.
11.40 Прем'єра документального телефільму «Про що думаєш, шамане?..».
12.00 ТСН.
13.40 Біржові новини.
14.10 Блокнот.
14.15 Інновація.
14.30 Бридж.
15.00 ТСН (з сурдоперекладом).
15.10 «Переможці».
15.50 Творчий вечір М. Дорізо в Колонному залі Будинку спілок.
16.45 Мультфільм.
17.00 II Всесоюзний фестиваль дитячих телепрограм.
18.00 ТСН.
18.20 Людина, природа, суспільство.
18.35 КТВ-1 і канал «Франс Інтернасіональ» представляють. «Згадуючи Іва Монтана».
19.10 Людина і закон.
20.00 «ВіД» представляє: «Поле чудес».
21.00 Інформаційна програма.
21.35 «ВіД» представляє. У перерві — ТСН.

ПРОГРАМА ЦТ—2 І УТ—2

8.00 Гімнастика.
8.15 Час ділових людей.
9.15 Англійська мова. 1 рік.
9.45 Англійська мова. «Сімейний альбом США».
10.15 Мультфільм.
10.30 Озирнися, Росіє.
11.00 П'яте колесо.
13.00 Балет і живопис.
13.25 «Цирк для моїх онуків». Художній фільм-монографія.
17.00 Світ грошей Адама Сміта.
17.30 Виступ турецького ансамблю «Адиген».
17.50 На шляху до себе.
18.20 Мультфільм.
18.30 Прем'єра документального телефільму «І розповіло озеро...»
19.00 Селянське питання.
19.30 Київська панорама*.
20.00 Вісті.
20.20 Вечірня казка.
20.35 Прем'єра документального телефільму «Друга російська революція». 7 серія.
21.30 101-й кілометр. Сьогодні — День міліції України*.
22.25 Пісенний вернісаж-92*.
22.45 Телефільм*.
22.55 Реклама.
23.00 Вісті.
23.20 Астрологічний прогноз на завтра.
23.25 Театральний роз'їзд. Театр любов моя.

СУБОТА

21 ГРУДНЯ

ПРОГРАМА УТ—1

7.30 Ритмічна гімнастика.
7.50 Любителям оперної музики.
9.30 УТН.
9.45 Документальний телефільм «Симиренки».
10.30 «Молоді голоси».
11.00 І. Бунін, А. Чехов «Дві історії про кохання».
12.20 «Спогад про Руту». На II Всеукраїнському фестивалі «Червона рута».
13.25 Доброго вам здоров'я. Лікування і профілактика панкреатитів.
13.55 УТН.
14.05 «Як у нас на Україні», Вистава Черкаського музично-драматичного театру ім. Т. Г. Шевченка за водевілями С. Васильченка і М. Старицького.
16.30 «Пісенне намисто». Тріо бандуристок.
16.45 Реклама.
16.50 Художній фільм «Матч відбудеться за будь-якої погоди». 1 і 2 серії.
19.00 УТН.
19.30 Телемарафон «Дзвони Чорнобиля». Засідання опікунської ради.
20.20 Історичні долі Криму. Інтерв'ю доктора юридичних наук В. Буткевича.
20.50 На добраніч, діти!
21.00 Пісенний вернісаж-92.
21.20 Молодіжна студія «Гарт». У перерві — Вечірній вісник.
23.50 УТН.

ПРОГРАМА ЦТ—1

6.30 Прем'єра науково-популярного фільму «Ластівка».
7.00 Ритмічна гімнастика.
7.30 Суботній ранок ділової людини.
8.30 ТСН.
8.45 Мультфільм.
9.05 Даруємо музику друзям.
9.40 Здоров'я.
10.10 У світі тварин.
10.50 Ранкова розважальна програма.
11.20 ЕХ. Екологічна хроніка.
11.35 Фільми-призери XIV Всесоюзного фестивалю телефільмів у Саратові. «Древо Васнецових».
12.25 «Бурда моден» пропонує...
12.55 Фільми режисера М. Калика. «До побачення, хлопчики!».
14.15 «Нові імена».
15.00 ТСН (з сурдоперекладом).
15.10 Прем'єра художнього телефільму «Багаті теж плачуть». 5 серія.
15.55 Прем'єра телефільму «Нова подорож за «Золотим руном».
16.55 У світі казок і пригод. Художній телефільм «Регентруда».
18.00 Недипломатичні бесіди.
18.25 Прем'єра мультфільму «Бджола Майя». 25 серія.
18.50 Прем'єра художнього телефільму «Вальс довжиною в життя». 1 і 2 серії.
21.00 Інформаційна програма.
21.35 Що? Де? Коли?
22.45 Вечірній альбом. Б. Ахмадуліна.
23.15 ТСН.
23.35 «Льодовий бал в ЦСКА». Естрадно-спортивна програма.
1.05 Авіа-шоу.

ПРОГРАМА ЦТ—2 І УТ—2

8.00 Гімнастика.
8.15 Мультфільм.
8.30 Телевізійне «літературне навчання».
9.00 Баскетбольний огляд НБА.
9.30 С. Ходорович та інші...
10.05 Мистецтво високої моди.
10.45 Як свічка на вітру. Нарис.
11.00 Відеоканал «Плюс одинадцять».
12.35 «Як жити будемо!».
13.20 Російські меценати. М. Тенешева.
14.00 Зі своєї дзвіниці.
14.20 Театр під відкритим небом.
15.00 Новини релігійного життя.
15.40 Лист з провінції.
16.40 Дім на Чистих Прудах.
18.10 Київська панорама*.
18.40 Чемпіонат СРСР з баскетболу. «Динамо» [Київ] — «Азат» [Бішкек]*.
20.00 Вісті.
20.20 Вечірня казка.
20.35 СКВ.
20.45 «Сталін з нами». Документальний фільм.
22.10 «Приватне життя». Театральний дует — К. Райкін і Т. Васильєва в житті і на сцені.
22.55 Реклама.
23.00 Вісті.
23.20 Астрологічний прогноз на завтра.
23.25 Програма «А».

НЕДІЛЯ

22 ГРУДНЯ

ПРОГРАМА УТ—1

7.30 Ритмічна гімнастика.
7.50 Гітари звуки чарівні.
8.25 У неділю вранці. Інформаційно-музична програма.
9.25 УТН.
9.40 П. Можаровський. «Ліс пам'ятає». Телевистава.
10.50 Для юнацтва. Художній фільм «Собака і закохані».
12.25 Прем'єра науково-популярного фільму «Пристрасті навколо символіки».
12.45 УТН.
13.00 Канал «Д».
14.30 Село і люди.
15.15 Ви нам писали.
16.00 Служба солдатська.
17.00 Кукурік і К°.
18.00 Перлини душі народної.
18.45 Естрадні мелодії.
19.00 УТН.
19.30 Сонячні кларнети. Самодіяльні художні колективи Львівської області.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 Українська біржа повідомляє, пропонує, рекомендує.
21.15 Телеспортарена.
21.45 Художній фільм «Данило — князь Галицький».
23.20 Вечірній вісник.
23.50 Пісенний вернісаж-92.
0.10 УТН.
0.15 Нічний телезал. Хай святиться ім'я твоє. Музична програма.

ПРОГРАМА ЦТ—1

8.00 Ритмічна гімнастика.
8.30 ТСН.
8.45 Тираж «Спортлото».
9.00 Освідчення в коханні.
9.15 Наш сад.
9.30 З ранку раненько.
10.10 На службі Вітчизні.
10.50 Ранкова зірка.
11.40 Клуб мандрівників.
12.30 Нива. Програма для селян.
13.25 Допоможи собі сам.
14.15 Прем'єра художнього телефільму «Багаті теж плачуть». 6 серія.
15.00 ТСН (з сурдоперекладом).
15.10 Діалог у прямому ефірі.
15.55 Охоронна грамота.
16.25 Марафон-15.
17.25 Народні казки і притчі різних країн.
17.30 Міжнародна панорама.
18.00 Уолт Дісней представляє...
18.50 Ілюзіон. Художній фільм «Найкрасивіша».
21.00 Інформаційна програма.
21.35 Телевізійний спортивний вечір.
22.35 П'ять плюс. У перерві — 23.35 ТСН.
1.15 ІТВО «Астра» представляє. «Невідома Росія».

ПРОГРАМА ЦТ—2 І УТ—2

8.00 На зарядку ставай!
8.15 Музика європейського бароккo.
9.00 Л. Андреєв. «Іуда Іскаріот». Телевистава.
10.05 Документальний екран Росії.
10.50 Рік Моцарта. «Реквієм».
11.45 Паралелі. «Сусіди».
12.15 Спортивна програма.
12.55 Виступає ансамбль танцю «Алан».
13.30 Капітал-плюс.
14.00 Святе і вічне.
14.20 Презентація Християнської телерадіокомпанії.
14.40 Золота струна.
15.00 Другий чи шістнадцятий.
16.00 СКВ.
16.10 Інші світи.
16.55 «Литва. Слово звернене до совісті». Документальний фільм.
18.00 Телебіржа інформує*.
18.30 Чемпіонат СРСР з баскетболу. «Динамо» [Київ] — «Кайрат» [Алма-Ата]*.
20.00 Вісті.
20.20 Вечірня казка.
20.35 «Друга російська революція».
21.30 Обличчям до Росії.
21.50 Люди кіно. Ю. Солнцева: останнє інтерв'ю.
22.55 Реклама.
23.00 Вісті.
23.20 Астрологічний прогноз на завтра.
23.25 Чемпіонат СРСР з хокею з м'ячем. СКА [Єкатеринбург] — «Єнісей» [Красноярськ]. 2 тайм.

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради України

Головний редактор
Сергій ПРАВДЕНКО

Редколегія:
Анатолій ГОРЛОВ
перший заступник головного редактора
Олександр БІЛИК
заступник головного редактора
Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ
член-кореспондент АН України
Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ
оглядач, завідуючий відділом культури
Леонід САМОЙЛЕНКО
заступник головного редактора
Борис СИДОРЕНКО
заступник головного редактора
Анатолій СОЛОНСЬКИЙ
редактор відділу кореспондентської мережі
Віталій СУДДЯ
відповідальний секретар

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Заступник головного редактора — Олександр Білик

Чергові редактори — Володимир Сіробаба, Інеса Лановська.

Автори макета — Анатолій Мирончев, Леонід Підлужний.

Випусковий — Леонід Клюско.

Оформлення — Володимир Кисельов.

Коректори:
Валентина Лукаш, Ірина Бабич, Валентина Восколович, Галина Каблак, Ольга Малкіна, Євгенія Оратовська, Олена Чоповська.

Верстальники:
Тетяна Балюк, Ольга Яценко, Алла Будникова, Марія Солодюк, Сергій Скаженюк.

Лінотипісти:
Наталія Позняк, Валентина Чичирко.

* * *

252047. Київ 47, проспект Перемоги, 50. Комбінат друку видавництва «Радянська Україна»

Індекс 60955.

Тираж 160 900.

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Зам. 0315239.